

Zhezu wi pitunmbolo pe

KAPYEGELE

wele

Sewe wi nawa senre

Sewe shyen woo na Luki wila yonlɔgɔ wowi na yeen. Laga ki sewe na wi ni, nga kila pye Zhezu wi fɔrɔgɔfenne pe na, wi yiringɔlɔ ma kari wa yenjele na, Luki wi yen naga nari we na. Zhezu wila wi pitunmbolo pe tun pe saa Sentanra ti yari dunruya wi lagapyew ki ni; paa daga mbe keli mbege le wa Zheruzalemu ca gben. Tagafenne konɔbanmbala paa pye Zhufuye, een fɔ, we Fɔ wila pe kara maga naga pe na fɔ Sentanra ti yen lere pyew wi woro. Ki sewe na wi yen kagbɔgɔ yon fɔ jenge, katugu wi yen na we sari we seweele mbele pitunmbolo paa yonlɔgɔ pe kɔrɔ jen.

Ki Luki sewe na wi yen ma kon ma yiri konsara taanri. Wa wi konsaga konɔbannga ki ni (1--7), nga pitunmbolo paa pye wa Zheruzalemu, wi yen naga yuun we kan. Naa Zhezu wila yiri ma kari wa yenjele na, a Yinnekpoyi li si yiri wa yenjele na ma pan ma koro pitunmbolo pe ni. Laa yawa kan pe yeri paa Sentanra ti yari konaa paa kafonngɔlɔ piin. Legilizi na wa Zheruzalemu ca wi woolo paa lege fyaw, fɔ a ki kayanga lenge Zhufuye teele pe ni, maga kan pe yiri na Zhezu wi fɔrɔgɔfenne pe jɔlɔ.

Wa sewe wi konsaga shyen wogo ki ni (8--12), Luki wi yen naga yuun we kan paa yege nga na Zhezu wi fɔrɔgɔfenne paa gbɔn ma jaraga, ma kari wa Zhude tara ti kanngara na tara to naa Samari tara ti ni. Zhufuye mbele paa pye na Zhezu wi fɔrɔgɔfenne pe jɔlɔ, pe ni nunɔba la kannga ma pye Zhezu wi pitunɔ, paa pye naa yinri Pɔli. Zhezu wila wi ye naga wi na yariyanga ka ni, maa yeri wi pye wi pitunɔ wa mbele pe woro Zhufuye pe yeri. Sanni Luki wi sa Pɔli wi senre sannda ti yo, wila keli ma para we ni pitunɔ Pyeri wi tunngo wogo ko na konaa paa yege nga na mbele pe woro Zhufuye pe konɔbanmbala paa kannga ma pye Zhezu wi fɔrɔgɔfenne.

Wa sewe wi konsaga taanri wogo ki ni (13--28), Luki wi yen na Sɔli wi senre sannda ti yuun. Paa kaa na Sɔli wi yinri Pɔli. Pɔli wila tangangala titonlɔngɔlɔ taanri tanga na Sentanra ti yari lalegere na wa Ɖɔmu tara wunluwo pi ni. Lelegere la saa Pɔli wi torogo maa saga wa we Fɔ wi tunngo ki ni. Ki leele poro pele la wele Barinabasi, naa Silasi, naa Timote, naa Tite, naa Apolɔsi konaa Mariki.

Luki wila saa pɔli wi torogo fun wi tangaŋgala kele na. Ko kɪ ti wa sɛwe wi lara ta ni, mbe wo naa Pɔli ni pe ta laga nunŋba, wi ma kaa yo fɔ: «Wɛ sigi pye yɛɛn.» Pɔli wila legiliziyɛ tɛgɛtɛgɛ cagbɔrɔ nda ti yɛn kagbɔgɔ yɔn ti legɛrɛ ni. Wila tunŋgo pye ŋgbanga jɛŋgɛ wi Fɔ wi kan, ɛɛn fɔ wila jɔlɔ fun jɛŋgɛ.

Wa sɛwe wi kɔsaga yeri, Luki wi yɛn naga yuun fɔ pàa Pɔli wi torogo paa kasopyɔ yɛn wa Ɖɔmɔ ca, wunlumbolo to wi ta wi kiti kɔn wi na.

Sewe wi yɛn ma kɔɔnlɔ yɛgɛ ŋga na

Sewe wi lesaga sɛnrɛ 1.1-3

Yinnekpoyi li panga konaa Legilizi wi pelime wa Zheruzalemu 1.4-7.60

Pitunmbolo pàa Zhezu Sentanra ti yari wa Samari tara naa Zhude tara 8.1--12.25

Pɔli wi kondangala koŋgbanna Yɛnŋɛlɛ tunŋgo ki na wo naa Barinabasi konaa Zhan Mariki 13.1--15.35

Pɔli wi kondangala shyen wolo Yɛnŋɛlɛ tunŋgo ki na wo naa Silasi konaa Timote 15.36--18.23

Pɔli wi kondangala taanri wolo Yɛnŋɛlɛ tunŋgo ki na 18.24--21.16

Pɔli wi yingiwɛ wa Zheruzalemu konaa wi kaso yɛgɛ wa Sesare ca 21.17--26.32

Pɔli wi kondangala mbe kari wa Ɖɔmɔ ca konaa wi kaso yɛgɛ 27.1--28.31

SEWE WI LESAGA SENRE

1.1-3

1 ¹Na wɔnlɔ Tewofili, wa na sɛwe koŋgbanna wi ni, kagala ŋgele Zhezu wì pye, ma nagawa mba naga leele pe na, maga lɛ wa wi tunŋgo ki lesanga wi ni ²fɔ ma saa gbɔn pilige ŋga wila kaa yiri ma kari wa yɛnŋɛlɛ na ki na, mɪla ke ni fuun ke yɛgɛ yo ma kan. Sanni wi sa yiri wi kari wa yɛnŋɛlɛ na, wila koŋɔ kan wi pitunmbolo mbele wila wɔ pe yeri Yinnekpoyi li fanŋga na. ³Zhezu wi kunwɔ

pi punŋgo na, wila wi yɛɛ naga pitunmbolo pe na kacɛn legɛrɛ ni, naga nari pe na pege jɛn fɔ wila yɛn ma yiri wa kunwɔ pi ni. Wila pye naa yɛɛ nari pe na, ma saa gbɔn fɔ piliye nafa shyen, na Yɛnŋɛlɛ li wunluwɔ* pi sɛnrɛ yuun pe kan.

**YINNEKPOYI LI PANGA
KONAA LEGILIZI WI PELIME
WA ZHERUZALEMU CA**

1.4--7.60

⁴Pilige ka, maa ta wila nii pe ni, a wì sigi yo maga ŋgban pe ni ma yo fɔ: «Yaga ka lali Zheruzalemu

ca ki ni, een fɔ, na To wi yɔn fɔlɔ* na mila li senre yo ye kan, yeli sige. ⁵Katugu Zhan la leele pe batize* tɔnmɔ ni, een fɔ, sanni piliye jenri ni, Yenjele li yaa ye batize Yinnekpoyi lo ni.†»

Zhezu wì yiri ma kari wa yenjele na

⁶Naa pitunmbolo pàa kaa pe yee gbogolo le Zhezu wi tanla, a pè suu yewe ma yo fɔ: «We Fɔ*, wagati ɲa yeen wo ma yaa Izirayeli* tara wunluwɔ pi gbegele mboo tege naa fɔnɲɔ le?»

⁷A Zhezu wì si pe pye fɔ: «Na To wì sanga naa wagati ɲa kɔn maa tege wi yee fanɲga ki na, yoro si daga mbe wo jen. ⁸Een fɔ, ye yaa ka fanɲga ta, na Yinnekpoyi liga ka tigi mbe pan ye na we. Ye yaa ka pye na serefenne wa Zheruzalemu ca, naa Zhude tara ti ni fuun ti ni konaa Samari* tara ti ni, fɔ sa gbɔn wa tara ti kɔsaga ki na.»

⁹Naa wila kaa ki senre ti yo ma kɔ, a wì si yiri ma kari wa yenjele na. A pe nɛɛ wi wele, a kambaaga kà si pan maa tɔn pe na.

¹⁰Naa pàa pe yengele ke kan wa naayeri na wele bere wa wi karisaga, a nambala shyen pèle si yiri le pe na. Pàa pe yee pɔ parifire ni; ¹¹a ki nambala shyen pè si pe pye fɔ: «Yoro Galile tara fenne, yingɪ na, a yè si koro ma yere na wele wa yenjele na? Ki Zhezu ɲa wì yiri na ye sɔgɔwɔ ma kari

wa yenjele na yeen, pa wi yaa ka sɔngɔɔ mbe pan ma fun, paa yege ɲga na yòo yan wila kee wa yenjele na we.»

Pàa Matiyasi wi wɔ maa tege wa Zhudasi wi yɔnlɔ

¹²Kona, a pitunmbolo pè si yiri wa oliviye tire yanwiga ki na ma sɔngɔɔ ma kari wa Zheruzalemu ca. Ki yanwiga kii lali Zheruzalemu ni, ki sɔgɔwɔ pi yen paa culo nungba yen. ¹³Naa pàa kaa ye wa ca, a pè si lugu ma ye wa sanɲgazo wi ni, ma kari wa yumbyɔ ɲa pàa pye na tungu faa wi ni. Mbele pàa pye wa, pe mere tori nda: Pyeri, naa Zhan, naa Zhaki, naa Andire, naa Filipu, naa Toma, naa Baritelemi, naa Matiye, naa Alife pinambyɔ Zhaki wi ni, naa Simɔ Zelɔti, konaa Zhaki pinambyɔ Zhude wi ni. ¹⁴Pe ni fuun pàa pe yɔn ki wa nungba ma koro na Yenjele li yenri ma pinle jeele pe ni, naa Zhezu wi nɔ Mari wi ni, naa wi nɔsepiile nambala pe ni.

¹⁵Ki piliye yi ni, tagafenne mbele pàa pye ma gbogolo wa, pe mbaa cenme naa nafa (120) yɔn ko tin. A Pyeri wì si yiri ma yere wa pe sɔgɔwɔ, ma sho fɔ: ¹⁶«Sefenne, Yenjele senre tila daga mberi yee yɔn fili, nda Yinnekpoyi làa yo faa wa Davidi wi yɔn Zhudasi wi kanɲgɔlɔ we. Wo wila pye Zhezu wi yigifenne pe yekelewe. ¹⁷Wila pye

†1.5: *Mbe batize Yinnekpoyi li ni* ko kɔɔ wo yen mbe Yinnekpoyi li ta li ye ma ni tiyɔngɔ.

wa we ṅgbelege ki ni, ma wi tasaga ta wa we tunṅgo ki ni.

¹⁸«(Yiṅḡo ki naṅa wì kere ta lo wi kapege pyege sara wi ni, ko puṅgo na, a wì si to ma jiile, a wi lara tì fugu, a wi latiire tì yiri ma jaraga. ¹⁹Zheruzalemu ca fenne pe ni fuun pège wogo ki jen, a pège kere ti mege taga pe senre ti ni, nari yinri «Akelidama». Ko koro wo yen fo «kasanwa kere†.»)

²⁰«Katugu ki yen ma yonlogɔ wa Yenṅele gbogoyuuro sewe wi ni ma yo fo:

*Ye ti wi go ki kanṅga kataga, lere
ka ka cen wa ki nawa naa.*

Ki si yen ma yonlogɔ naa fo: *Lere wa yege mbe cen tunṅgo ki na wa wi yonlo†.*

^{21–22}«Ki kala na, wagati ṅa fuun wàa pye Zhezu wi ni, na tanri na kee na paan, nambala mbele pàa pinle we ni, maga le wa sanga ṅa ni Zhan wila pye na batemu* wi piin, fo ma pan ma gbɔn pilige ṅa Zhezu wila kaa yiri we soḡowɔ ma kari ki na, poro wa nuṅba we daga mbe wo. Wo wa nuṅba daga mbe taga we na, we pye Zhezu wi yenme ma yiri wa kunwo pi ni pi serefenne.»

²³Ki kaa pye ma, a pè si nambala shyen naga: Zhozefu ṅa pàa pye na yinri Barisabasi, a pè kaa wi mege taga naa yinri Zhusitusi, wo naa Matiyasi. ²⁴Ko puṅgo na, a pè si Yenṅele li yenri ma yo fo: «We Fo, mboro ṅa ma yen lere pyew wi kotogo ki jenfo, ṅa mà wo ki leele

shyen mbele pe ni, wi naga we na, ²⁵janḡo wi ye wa ki tunṅgo ṅa ki ni, wì pye pitunḡo* Zhudasi wi yonlo, wo ṅa wì wo wa ki ni ma kari wi karisaga we.»

²⁶A pè si pète gbɔn, a pète gbɔngɔ kì si Matiyasi wi wo. A wo si taga pitunmbolo ke ma yiri nuṅba pe na ma pye pitunḡo wa.

Yinnekpoyi li panga ye

2¹Naa Pantikɔti* feti pilige kila kaa gbɔn, tagafenne pe ni fuun pàa pye ma gbogolo laga nuṅba. ²Le ki yongolo nuṅba ke ni, a tinme pà si yiri wa yenṅele na paa tifelingbɔgo tinme yen, mee ye wa go ṅa pàa pye ma cen ki ni fuun ki ni. ³A pè si ṅgayinṅele kele yan paa kasɔn yinṅele yen, a kè si walagi walagi ma cencen tagafenne pe ni fuun nuṅba nuṅba pe na. ⁴A pe ni fuun pè si yin Yinnekpoyi li ni, mee ki le na yuun senfonndo* ni ma yala nda Yinnekpoyi làa le wa pe yon paa yuun ti ni.

⁵Ma si yala, ki piliye yi ni, Zhufuye* mbele pàa pye na fye Yenṅele li yege, pèle la pan wa Zheruzalemu feti wi na. Pàa pan ma yiri dunruya tara pyew ti ni. ⁶Naa ki tinme pila kaa yiri ma, a janwa wì si gbogolo wi ye na. Kila pe pari, katugu pe ni fuun nuṅba nuṅba pàa pye na pe senre jate ti nuru tagafenne pe yeri paa ti yuun. ⁷Kila to pe yon na fo ma pe nawa pi wo, a pe nre pe ye yewe na

†1.18-19: Mati 27.3-8.

†1.20: Yuuro 69.26; 109.8.

yuun fɔ: «Mì yo ki leele mbele paa para yeen, pe ni fuun pe yen Galile tara fenne? ⁸ A kì si cɛn mele, we ni fuun nunɔba nunɔba, we senre jate nda pè we se wa ti ni, a we nɛɛ ti nuru pe yeri paa ti yuun? ⁹ We pele yen Pariti tara fenne, naa Medi tara fenne, naa Elami tara fenne, naa mbele pè yiri wa Mezopotami tara, naa Zhude tara, naa Kapadɔsi kinda wo naa Pɔn kinda wi ni, naa Azi tara ti ni, ¹⁰ naa Firizhi tara ti ni, naa Panfili tara to naa Ezhipiti tara ti ni, naa Libi tara laga nga kì mara Sireni tara ti na ki ni, naa mbele pè yiri wa Ɖɔmu ca, ¹¹ ma pye Zhufuye, naa mbele pè ye Zhufuye sherege ki ni pe ni, naa Kireti tara fenne konaa Larabuye pe ni, we ni fuun waa Yenɔɔle li kagbɔgɔlɔ ke nuru pe yeri paa ke yuun we senre jate ti ni.»

¹² A kì si pe pari ma pe jatere wi piri pe na, a pe nɛɛ ki yuun pe ye kan fɔ: «Ɔga ko kɔrɔ wo yen mele?»

¹³ Eɛn fɔ, pèle la pye na tege tagafenne pe na, nɛɛ yuun fɔ: «Pè tin duven taan ni.»

Pyeri wi Yenɔɔle senre yowo we

¹⁴ Kì kaa pye ma, a Pyeri wì si yiri ma yere, wo naa pitunmbolo* ke ma yiri nunɔba sanmbala pe ni. A Pyeri wi nɛɛ para nɔgbanga janwa wi ni na yuun fɔ: «Na Zhufuye woolo, konaa mbele fuun pe yen ma cɛn laga Zheruzalemu ca, ye nunɔgbogolo jan na senre ti yeri, yege jen ¹⁵ ye yo fɔ ki leele mbele

pee tin sinme ni paa yege nga na yaa ki jate we; katugu yɔnlɔ ki fa nɔgban gben. ¹⁶ Eɛn fɔ, Yenɔɔle yɔn senre yofɔ* Zhoueli wila para kala na na, loli na li pye yeen we. ¹⁷ Wila ki yo ma yo Yenɔɔle li yo fɔ:

Sanni dunruya kɔpiliye ni, mi yaa na Yinne la tirige senwee pùle pe ni fuun pe na.

Ye pinambiile naa ye sumborombiile pe yaa kaa Yenɔɔle li yɔn senre yuun.

Ye lefɔnmbɔlɔ pe yaa kaa yariyanra yaan (mbaa yinrigi wa li yeri).

Ye leleɔgbaara ti yaa kaa wɔɔnrɔ wɔnlɔ, (mbaa yinrigi wa li yeri).

¹⁸ *Ee, ko piliye yo ni, mi yaa na Yinne li tirige na tunmbyeele pe na, nambala o, jɛɛle o.*

Pe yaa kaa Yenɔɔle li yɔn senre yuun.

¹⁹ *Mi yaa ka kafɔnɔgɔlɔ pye mbe naga wa naayeri wa yenɔɔle na,*

mbe kacɛn legere pye laga nɔgɔna wa tara ti na.

Ki yaa ka pye kasanwa naa kasɔn konaa wirige wɔgɔ.

²⁰ *Yɔnlɔ ki yaa ka kanɔga diwi, yenge ki yaa yanlaga paa kasanwa yen,*

sanni we Fɔ wi pilige ki sa gbɔn, ki piligbɔgɔ nga ki yen gbɔgɔwɔ ni we.*

²¹ *Kona, lere ña fuun ka we Fɔ wi mege ki yeri†, wo yaa sho†.*

²² «Yoro Izirayeli* woolo wele, yaa nuru! Nazareti ca fenne Zhezu wo wi yen ña Yenjele làa naga ye na fannga ni; katugu làa kafɔɔngɔɔ, naa kagbɔɔgɔɔ, naa kacɛn legere pye wi fannga na laga ye sɔgɔwɔ, paa yege ñga na yoro jate yege jen we. ²³ Pàa ki naña wi le ye kee paa yege ñga na Yenjele làa ki kɔn maga tege faa, maga jen ma yo ki yaa ka pye we. A yòo kan kapere pyefenne pe yeri, a pòo kan tiparaga* na maa gbo. ²⁴ Een fɔ, Yenjele lùu yen maa yirige wa kunwɔ pi ni, maa wɔ wa kunwɔ pi jɔɔgɔ ki ni, katugu yawa sila pye kunwɔ pi ni puu yerege. ²⁵ Davidi wila para wi senre na ma yo fɔ:

Mila pye na we Fɔ wi yaan wa na yege sanga pyew.

Wi yen wa na kalige kee ki na, jango na jatere wi ka ka piri na na.

²⁶ *Ki kala na, na nawa pi yinngi na na, a na yɔn kila yɔgɔrimɔ senre yuun.*

Ali maga ta na wire ti yen kuworo, na jigi wi yen ma cen yeyinngɛ na;

²⁷ *katugu ma sanla yinne li yaga wa kuulo tara* ti ni.*

Ma se yenle ki na ma woo kpoi wi fɔngɔ.*

²⁸ *Mà yinwege kongolo ke naga na na.*

Ma yaa kanla nawa pi yinngi, na mi ka ka pye wa ma tanla we†.

²⁹ «Sefenne, ye ti mbe we tele Davidi wi kala li yo mbeli filige ye kan: Wila ku, a pòo le, wi fanga ki yen laga we sɔgɔwɔ ali ma pan ma gbɔn nala. ³⁰ Wila pye Yenjele yɔn senre yofɔ. Wila ki jen ma yo Yenjele làa yɔn fɔɔ* kɔn ma wugu maa kan, ma yo li yaa ka wi setirige pyɔ wa tege wi wunluwɔ* jɔngɔ ki na†. ³¹ Ko kala kɔ ti wila para Kiri* wi yenme mbe yiri wa kunwɔ pi ni pi senre na, katugu sanni ki sa pye, wila ki yo ma yo fɔ:

Wi sila koro wa kuulo tara ti ni, wi wire ti sila si fɔngɔ.

³² Ki Zhezu we, Yenjele lùu yen maa yirige wa kunwɔ pi ni, we ni fuun we yen ki serɛ. ³³ Ki kala na, wi lenngɔ Yenjele li yeri maa tege wa li kalige kee ki na, a wì si Yinnekpoyi li ta ma yala wi To wila yɔn fɔɔ na kɔn li ni, ma li tirige we na fɔ jɛngɛ. Koyi ñga yinngɔ yaa yaan na nuru yeen we. ³⁴ Katugu Davidi jate wi sila yiri mbe kari wa yenjele na, een fɔ, wila ki yo ma yo fɔ:

We Fɔ wigi yo na Fɔ wi kan ma yo: Cen wa na kalige kee ki na,

†2.21: Lere ña fuun ka we Fɔ wi mege ki yeri ko kɔrɔ wo yen fɔ lere ña fuun ka yenle mbe taga wi na.

†2.17-21: Zhoue 3.1-5.

†2.25-28: Yuuro 16.8-11.

†2.30: Yuuro 132.11; 2 Sami 7.12.

³⁵ ƒ mbe sɔɔn mbenfenne pe
ngbanga, mbe pe pye ma
tɔɔɔ ti tɛgesaga†.

³⁶ «Ki kala na, Izirayeli tara
woolo pe ni fuun pe daga mbege jen
mbe filige ki na, ƒ ki Zhezu ɲa yè
kan wa tiparaga ki na, Yenɲele lùu
pye we Ƒ naa Kirisi*.»

³⁷ Naa pàa kaa ki senre ti logo, a
pe jatere wì si piri pe na. A pè si
Pyeri wo naa pitunmbolo sanmbala
pe pye ƒ: «Sefenne, yinɲi we daga
mbe pye?»

³⁸ A Pyeri wì si pe pye ƒ: «Ye ye
kapere ti jen yeri yaga, ye ni fuun
nuɲgba nuɲgba ye batize* Zhezu
Kirisi wi mɛge ki na, jango ye ye
kapere ti kala yagawa ta. Kona, pa
ye yaa Yenɲele li yarikanga ki ta,
ko ki yen Yinnekpoyi le. ³⁹ Katugu
ki yon ƒɔɔ lè kɔn yoro naa ye
piile ye kan, naa mbele fuun pe
yen lalerege na, naa mbele fuun
Yenɲele li yaa ka yeri pe pan li
kɔɔɔɔ we.»

⁴⁰ A Pyeri wì si nuru naa ma
Yenɲele senre ta yɛge yo pe kan
senlegerɛ ni, ma pe yeri ƒ: «Ye
yenle shɔwɔ pi na, ye ye yɛɛ yigi
ki nala pilige lepeele pe kapyere ti
ni.»

⁴¹ Mbele pàa yenle wi senre ti na,
poro la batize. Ki pilige ki ni, leele
mbele pàa taga pe na, pe mbaa lere
waga taanri (3 000) yon ko tin.

Tagafenne pe tangalɔmɔ we

⁴² A pè si koro na pitunmbolo pe
nagawa senre ti nuru, ma gbogolo

pe ni nuɲgba, na nii pe ni ja, na
Yenɲele yenri.

⁴³ Leele pe ni fuun pàa pye na
fye, katugu pitunmbolo pàa pye
na kagbɔɔɔɔ naa kafɔnɲɔɔɔ legerɛ
piin. ⁴⁴ Tagafenne pe ni fuun pàa
pye pe yɛɛ ni, ma pe keɛ yaara ti
pye pe pe ni fuun woro. ⁴⁵ Pàa pye
na pe keere to naa pe keɛ yaara ti
pere naga penjara ti yɛɛle pe yɛɛ na,
ma yala pe ni fuun nuɲgba nuɲgba
pe jorowo pi ni. ⁴⁶ Pilige pyew pàa
koro na kee wa sherigo gbɔɔɔ* ki
ni jatere nuɲgba ni. Na pe yaakara
ti kaa ja wa pe yinre ti ni, na nii
nayinme ni, ma pye kapitanra ni.
⁴⁷ Pàa pye na Yenɲele li sɔnni, a pe
kala li lere pyew wi ndanla. Pilige
pyew Yenɲele làa pye na pele tari
pe ngbelege ki na, mbele Yenɲele
làa pye na shoo we.

Pyeri wila naɲa murugu wa sagala

3 ¹ Pilige ka, Pyeri naa Zhan pàa
pye na kee ja wa sherigo gbɔɔɔ*
ki ni yonɔɔparaga ka na, ko kila yala
Yenɲele yenrisanga wi ni. ² Naɲa
murugu wà la pye wa, pa pàa wi se
ma. Kila pye pilige pyew, leele pe
maa le ma saa wi tɛge wa sherigo
gbɔɔɔ yeyɔngɔ ka na, nga pàa pye
na yinri Yeyɔngɔ tiyɔngɔ, jango
wila yaara yenri leele mbele pàa
pye na yiin wa sherigo gbɔɔɔ ki ni
pe yeri. ³ Naa wila kaa Pyeri naa
Zhan pe yan paa yiin wa sherigo
gbɔɔɔ ki ni, a wì si pe yenri ma yo
pe yaraga ka kan wi yeri. ⁴ A Pyeri

†2.34-35: Yuuro 110.1.

naa Zhan pè si pe yengele ke kan wi na nɛɛ wi wele. A Pyeri wì suu pye fɔ: «Ta we wele!»

⁵A naŋa wi nɛɛ pe wele maga yan ndɛɛ pe yaa yaraga ka kan wi yeri. ⁶Ɛɛn fɔ, a Pyeri wì suu pye fɔ: «Penjara naa tɛ woro na yeri, ɛɛn fɔ, ŋga ki yen na yeri, mi yaa ki kan ma yeri. Nazareti ca fenne Zhezu Kirisi wi mege ki na, yiri maa tanri.»

⁷A Pyeri wì suu yigi wi kalige kɛɛ ki na maa yirige. Le ki yɔngɔɔ nunɔba ke ni, a wi jegele naa ke kurusara tì si fanŋga ta. ⁸A wì si yew ma kan ma yere wi tɔɔɔ ti na, nɛɛ tanri. A wì si pinle ma ye pe ni wa sherigo gbɔɔ ki ni, na tanri, na yeni, na Yɛnɔle li sɔnni. ⁹Leele pe ni fuun pàa wi yan wila tanri na Yɛnɔle li sɔnni. ¹⁰A pe sigi jen ma yo naŋa ŋa wila pye ma cɛn wa sherigo gbɔɔ Yeyɔngɔ tiyɔngɔ ki na na yaara yenri wo lawi. Ŋga kila pye wi na kila pe pari ma pe jatere wì piri pe na.

Pyeri Yɛnɔle sɛnre yogo wa sherigo gbɔɔ ki ni

¹¹Naa ki naŋa wila koro ma pɔ Pyeri naa Zhan pe na, a kì si leele pe ni fuun pe pari. A pè si fe ma kari pe kɔɔɔ wa tɔngbo ŋa pàa pye na yinri Salomɔ tɔngbo wi tanla. ¹²Naa Pyeri wila kaa ki yan ma, a wì si janwa wi pye fɔ: «Ɔzirayeli* tara woolo, yingɔ na ki naŋa ŋa wì sagala kala lì si ye pari ma? Yingɔ na, a yè si ye yengele ke kan we na, ma mbe yo woro yɛera fanŋga yi, nakoma naa wàa fyɛ Yɛnɔle

li yege ko kala kì ti ki naŋa ŋa wì tanga? ¹³Abirahamu naa Izaki naa Zhakɔbu Yɛnɔle le, we teleye Yɛnɔle le, lo lùu tunmbyee Zhezu wi gbɔɔ. Yàa wi le kɛɛ, ma je wi na wa Pilati* wi yege sɔɔwɔ. Ma si yala, Pilati wila ki sɔnri mboo wa wila kee. ¹⁴Yaa je wo ŋa wi yen kpoyi*, ma sin wi na, ma Pilati wi yenri ma yo wi legbolere wo wa. ¹⁵A yè si ŋa wi yen yinwege ki ni fuun go wi gbo. Ɛɛn fɔ, Yɛnɔle lùu yen maa yirige wa kunwɔ pi ni, we yen ki sɛɛ. ¹⁶Ki naŋa ŋa yaa yaan maa jen yeɛn, Zhezu mege ŋga ki yen fanŋga ni, naa tagawa mba wì taga ki mege ki na, ko kigi kan wì fanŋga ta. Naa wì taga Zhezu mege ki na, ko kùu sagala pew ye ni fuun ye yege na we.

¹⁷«Yingɔ, sɛfenne, mìgi jen ma yo kambajenme po pila ti yoro naa ye teele pe ni yàa ko pye ma. ¹⁸Ɛɛn fɔ, Yɛnɔle làa kagala ŋgele yo faa wa li yɔn sɛnre yofenne* pe ni fuun pe yɔn, ma yo li Kirisi wi yaa ka jɔɔ, pa lè ke ni fuun ke pye ma ke yɔn fili ma. ¹⁹Ki kala na, ye ye kapere ti jen yeri yaga, ye sɔngɔɔ Yɛnɔle li kɔɔɔ, ye kapere ti ta ti laga ye na pew. ²⁰Kona, we Fɔ* wi yaa wogosanga pye wi pan ye kan, mbe Kirisi wi torogo ye kan, wo ŋa wila wi wɔ faa ye kan we, wo wi yen Zhezu we. ²¹Wi daga mbe koro wa yɛnɔle na fɔ wagati wi sa gbɔn Yɛnɔle li yeri li yaraga pyew ki gbegele naa fɔnɔngɔ, paa yege ŋga na làa ki yo faa wa li yɔn sɛnre yofenne kpoyi pe yɔn we.

²²Moyisi wila ki yo ma yo fɔ: «We Fɔ, ye Yenɲele le, li yaa li yɔn senre yofɔ* wa yirige ye kan mbe yiri wa ye sefenne pe sɔgɔwɔ paa na yen. Senre nda fuun wi yaa ka yo ye kan, yeri logo. ²³Na lere ɲa fuun si ka yenle mbe logo ki Yenɲele yɔn senre yofɔ wi yeri, wo yaa ka jɔgɔ mbe wɔ wi woolo pe sɔgɔwɔ†.» ²⁴Yenɲele yɔn senre yofenne mbele fuun pè para maga le wa Samiyeli na, naa mbele fuun pè pan wo puɲgo na, pe ni fuun pè para ki piliye yi senre ti na. ²⁵Ye yen Yenɲele yɔn senre yofenne pe setirige piile. Yɔn fɔlɔ* na Yenɲele làa kɔn we teleye pe yeri, yoro yaa ki duwaw wi taa, paa yege ɲga na làa ki yo ma Abirahamu wi kan ma yo fɔ: «Sege ɲga fuun ki yen laga tara na, ki yaa ka duwaw ta mbe yiri wa ma setirige ki ni†.» ²⁶Ki pye ma, a Yenɲele li si li tunmbyee wi yirige yoro kan gben. Làa wi torogo wi duwaw yoro na, mbe ye ni fuun nuɲgba nuɲgba ye kanɲga ye wɔ wa ye kapyere tijangara ti ni.»

**Pyeri naa Zhan pe yerewe
wa kiti kɔnfenne ɲgbelege
ki yege sɔgɔwɔ**

4¹Ma Pyeri naa Zhan pe ta pàa pye na para leele pe ni, a saraga wɔfenne*, naa sherigo gbɔgɔ* sorodasheelee to wi ni konaa Sadusiye* pèle si kari pe kɔrɔgɔ. ²Pàa nawa ɲgban fɔ jɛɲge, katugu Zhezu wi yenme senre to pitunmbolo* pe shyen pàa pye na

yuun na leele pe nari ma yo kuulo pe yaa ka yen. ³A pè si pitunmbolo pe yigi ma pe le kaso fɔ ki goto, katugu yembine làa wɔ makɔ. ⁴Konaa ki ni fuun, mbele pàa pitunmbolo pe Yenɲele senre yowo pi logo, pe legere la taga Zhezu wi na, fɔ tagafenne pe ni fuun pe yɔn ki mbaa nambala waga kanɲguru (5 000) yɔn ko tin.

⁵Ki goto pinliwe pi ni, Zhufuye* teele, naa Zhufuye lelele* pe ni, konaa lasiri sewe jɛnfenne* pe ni, pè si pe ye gbogolo wa Zheruzalemu. ⁶Saraga wɔfenne to* Anne wila pye wa fun, naa Kayifu, naa Zhan naa Aleggizandire konaa saraga wɔfenne to wi woolo pe ni fuun pe ni. ⁷A pè si Pyeri naa Zhan pe yeri ma pe wa nandogomɔ, mee pe yewe ma yo fɔ: «Yiɲgi yawa, nakoma ambo mege fanɲga na, a yè sigi naɲa ɲa wi sagala?»

⁸Kona, ma Pyeri wi ta Yinnekpoyi lùu yin, a wì si pe pye fɔ: «Izirayeli* woolo teele konaa lelele, ⁹mbege ta yaa we yewe nala kagbaraga ɲga kì pye naɲa murugu wi kan, konaa wi sagalalɔmɔ pi ni we, ¹⁰ye ni fuun ye daga mbege jen, Izirayeli tara woolo pe ni fuun pe daga mbege jen fun, fɔ kì pye Nazareti ca fenne Zhezu Kirisi wi mege ko fanɲga na. Wo ɲa yàa kan wa tiparaga* ki na, a Yenɲele lùu yen maa yirige wa kuulo pe sɔgɔwɔ we. Wo fanɲga na ki naɲa ɲa wì sagala, wi si yen ma

†3.22-23: Dete 18.18-19.

†3.25: Zhené 22.18.

yere na ye yege sɔgɔwɔ. ¹¹ Zhezu wo wi yen ɲa Yenɲele senre sewe wi yen na para wi kanɲɔlɔ naga finligi fɔ:

*Yoro go wafenne ye je sinndelege
ɲga na,
ko kɪ pye go yenle li sinndelege
kongbannga ye†!*

¹² Shɔwɔ pi se ta lere wa ni na Zhezu wo ma, katugu Yenɲele lii mege ka kan lere wa yeri laga dunruya wi ni fuun wi ni, ɲga we mbe ya shɔ ki fanɲga na, na wo mege ko ma.»

¹³ Kɪla to kiti kɔnfenne ɲgebelege* ki yɔn na, katugu pàa Pyeri naa Zhan pe yan pè kotogo ta. A pè sigi jɛn le ma yo pe jenme pii gbɔgɔ, pe yen sewe mbajeenle. A pè nuru naa maga jɛn ma yo pàa pye Zhezu wi pinleyeenle. ¹⁴ Eɛn fɔ, naa pàa naɲa ɲa wɪla sagala wi yan yeresaga le pe ye yege sɔgɔwɔ, pe sila senre ta mbe pe yɔn sogo. ¹⁵ A pè si Pyeri naa Zhan pe wɔ wa kiti kɔnsaga. Ko punɲo na, a pè si pe ye yan nee pe ye yewe na yuun fɔ: ¹⁶ «Yingi we yaa pye ki leele mbele pe na? Kɪ filige Zheruzalemu fenne pe ni fuun pe yege na, fɔ poro pège kafɔnnɔ gbɔlɔ na li pye, we se ya je li na. ¹⁷ Eɛn fɔ, na we kaa jaa ki kala liga kaa yari leele pe sɔgɔwɔ mbaa kee yege, ye ti we pe kɔkɔ gbɔn, we senɲbanra yo pe na paga ka para lere ni ki Zhezu wi mege na naa.»

¹⁸ Kona, a pè si Pyeri naa Zhan pe yeri ma pe lenge wa kiti kɔnsaga, mee ki yo maga ɲgban pe ni ma yo

paga ka para, nakoma mbe nagawa kan lere yeri Zhezu wi mege ki na naa tatata. ¹⁹ Eɛn fɔ, a Pyeri naa Zhan pè si pe yɔn sogo ma yo fɔ: «Kikiin ki yen ma sin Yenɲele li yege na, we yoro senre to le lee, nakoma we Yenɲele lo senre to le? Yoro jate ye ka yo. ²⁰ Woro wo na, kagala ɲgele wè yan ma logo, we se ya koro ke mbayowo.»

²¹ A kiti kɔnfenne ɲgebelege kɪ si senɲbanra yo Pyeri naa Zhan pe na naa, mee pe wa ma yo paa kee. Pè sila pyewe ta mbe pe jɔlɔ leele pe kala na, katugu leele pe ni fuun pàa pye na Yenɲele li gbogo ɲga kɪla pye ki kala na. ²² Naɲa ɲa pàa ki kafɔnnɔ li pye wi na maa sagala, wi ye ye yɔn kɪla ye ye nafa shyen naa ki punɲo ko tin.

Tagafenne pe yenrewe we

²³ Pyeri naa Zhan pe wanɲɔlɔ ma yiri wa kaso, a pè si kari pe tagafenne yeenle sanmbala pe kɔrɔgɔ. Saraga wafenne teele poro naa lelele pe ni pàa senre nda yo ma pe kan, a pè si saa ti yege yo ma pe tagafenne yeenle pe kan. ²⁴ Naa tagafenne pàa kaa ki senre ti logo pe yeri, a pè si Yenɲele li yenri nawa nunɲba ni, ma yo fɔ: «We Fɔ*, mboro mà naayeri, naa tara, naa kɔgɔje konaa ti nawa yaara ti ni fuun ti da. ²⁵ Mboro màga yo Yinnekpoyi li fanɲga na wa ma tunmbyee, we tele Davidi wi yɔn fɔ:

*Yingi na, a cengele kè si yiri ma
je?*

†4.11: Yuuro 118.22; Eza 28.16.

*Yingi na, a tara woolo pè si yɔn le
wagafe ma?*

*²⁶ Tara na wunlumbolo pè pe yɛɛ
gbɛgele mbe malaga gbɔn.*

*Tara teele pè pe yɛɛ gbogolo
mbe yiri we Fɔ wo naa Kirisi wi ni
pe kɔrɔgɔ†.*

²⁷ Katugu ki yen kaselege fɔ Erɔdi*
naa Pɔnsi Pilati*, naa Izirayeli
woolo poro naa tara woolo pe ni,
pè pe yɛɛ gbogolo laga ki ca nga ki
ni, ma tunmbyee kpoyi* Zhezu ŋa
mà wɔ wi mege ni. ²⁸ Ŋga màa kɔn
ma tɛge faa, ma yala ma yawa naa
ma nandanwa kala li ni, pa pège
pye maga yɔn fili yɛɛn. ²⁹ Ki kala
na, yingɔ, we Fɔ, senŋbanra nda
pè yo we na ti logo, ma kotogo
kan ma tunmbyeele pe yeri, pe ta
paa ma senre ti yuun. ³⁰ Ma kɛɛ ki
sanga, jango yambala paa sagala,
kafɔnŋɔɔɔ, naa kagbɔɔɔɔ mbaa
piin ma tunmbyee kpoyi Zhezu wi
mege ki na.»

³¹ Naa pàa kaa kɔ Yenŋele
yenrɛwe pi na, pàa pye ma gbogolo
laga ŋga na, a kɔ si yege. A pè si
yin Yinnekpoyi li ni nɛɛ Yenŋele
senre ti yuun kotogo ni.

Tagafenne pe gbogolomɔ we

³² Tagafenne pe ni fuun pe jatere
wila pye nuŋgba, naa yinne nuŋgba
ni. Lere kpɛ sila pye naga yuun mbe
yo wi kɛɛ yaara ti yen wo nuŋgba
woro. Eɛn fɔ, pe yaara tila pye pe
ni fuun pe woro. ³³ Pitunmbolo pàa
pye na we Fɔ Zhezu wi yenme pi
senre yuun yawa gbɔɔ ni. A Yenŋele

li nɛɛ yinme kaan pe ni fuun pe yeri.
³⁴ Kɛwagafɔ sila pye pe sɔgɔwɔ,
katugu mbele fuun kɛɛɛ naa yinre
la pye pe yeri, pàa pye nari pɛɛ na
paan ki penjara ti ni, ³⁵ nari kaan
pitunmbolo pe yeri, a paa ti yɛɛle
lere nuŋgba nuŋgba pyew wi na,
ma yala wi jorowo pi ni.

³⁶ Naŋa wà la pye wa, pàa
pye naa yinri Zhouzefu, pitunmbolo
pàa kaa wi mege taga naa yinri
Barinabasi. Ko kɔrɔ wo yen fɔ:
«Naŋa ŋa wi maa leele kotogo
kanni.» Levi setirige pyɔ* lawi, pa
pàa wi se wa Shipiri lɔgɔ fugo*
tara ti ni. ³⁷ Kɛɛ tà la pye wo yeri
ma fun, a wiri pɛɛɛ ma pan maga
penjara ti kan pitunmbolo pe yeri.

Ananiyasi naa Safira kala

5 ¹ Eɛn fɔ, naŋa wà la pye wa, pàa
pye naa yinri Ananiyasi wo naa
wi jɔ Safira, a poro si pe kɛɛ ta
pɛɛɛ. ² A wì si ta wɔ wa ki penjara
ti ni mari tege, ma yala wi jɔ wi
yen ki jenme, mɛɛ saa ti sannda ti
kan pitunmbolo* pe yeri. ³ A Pyeri
wì suu yewe ma yo fɔ: «Ananiyasi,
kì pye mele, a Sotanla wì si ya
ma ye wa ma kotogo na nɔɔ yege
sinni, a mà finle ma Yinnekpoyi li
kan, mbege ta mà kɛɛ ti pɛɛɛ maga
penjara ta wɔ ma tɛge we? ⁴ Ki pye
mɛɛ jari pɛɛɛ, ti se jen na koro ma
woro le? Ti pɛɛɛɔɔɔ, ki penjara ti
woro ma woro mari pye ma pyewe
le? Kì pye mele, a mà sigi jate wa
ma nawa mbege kala cɛnle na li

†4.25-26: Yuuro 2.1-2.

pye? Mɛɛ finlɛ mbe leele kan, ɛɛn fɔ, mà finlɛ ma Yɛnɛɛle lo kan.»

⁵Naa Ananiyasi wɛla kaa ki sɛnrɛ ti logo, a wɛ si to mɛɛ ku. Mbele fuun pàa ki kala li logo, pàa fyɛ fɔ jɛɛɛ. ⁶A lefɔnmbɔlɔ pɛ si pan maa gboo wi fo paara ni, mɛɛ kari wi ni ma saa wi le.

⁷Ki kaa mɔ na kee lɛri taanri yeri, a Ananiyasi jɔ wɛ si pan wa. Kala na làa pye, wi sila li jɛn. ⁸A Pyeri wɛ suu yewe maa pye fɔ: «Ki yo na kan, yɔn nɔga ko mboro naa ma pɔlɔ wi ni, yàa ye kɛrɛ ti pɛrɛ ki na le?»

A jɛlɛ wɛ suu yɔn sogo maa pye fɔ: «Ee, ki yɔn koyi we.»

⁹Kona, a Pyeri wɛ suu pye fɔ: «Mɛlɛ, a yɛ si yere ki na mbe we Fɔ* wi Yinnekpoyi li wa mbe wele? Ta nuru, mbele pɔnɔn pɔlɔ wi le pe mbele le go yɔn ki na, pe yaa mboro fun ma le mbe kari ma ni.»

¹⁰Le ki yɔngɔlɔ nɔɔɔba ke ni, a jɛlɛ wɛ si to le Pyeri wi jegele mɛɛ ku. A lefɔnmbɔlɔ pɛ si ye maa yan wɛ ku, mɛɛ wi le ma saa wi le wa wi pɔlɔ wi tanla. ¹¹A Legilizi* woolo pe ni fuun, naa mbele pàa ki kala li logo, pɛ si fyɛ fɔ jɛɛɛ.

Pitunmbolo pàa kafɔnɔɔɔlɔ naa kagbɔɔɔlɔ pye

¹²Pitunmbolo pàa kafɔnɔɔɔlɔ naa kagbɔɔɔlɔ legerɛ pye leele pe sɔɔɔwɔ. Tagafɛnne pe ni fuun pàa pye ma gbogolo wa Salomɔ tɔɔɔɔbo wi nawa, ma pe yɔn ki wa nɔɔɔba.

¹³Leele sanmbala poro na, wa kpe sila soro mbe sa pinlɛ pe ni. Kona ki ni fuun, leele pàa pye na

pe sɔnɔni fɔ jɛɛɛ. ¹⁴Ɛɛn fɔ, janwa legerɛ la pye na tari we Fɔ wi na, nambala poro naa jɛɛle wele, na pinlele tagafɛnne nɔɔɔbelege ki ni.

¹⁵Leele pàa pye na yambala pe lee na paan pe ni wa kɔɔɔgolo ke ni, na pe teri sinleyaara naa fuuro na, jango Pyeri wi torosaga, wi nunu wi ta wi to pele na. ¹⁶Janwa wɛla pye na yinrigi wa Zheruzalɛmu kanɔɔɔgara na cara ti ni fun, na paan yambala naa yinne tipegele fɛnne pe ni, a pe ni fuun pɛ sagala.

Zhufuyɛ teele pàa pitunmbolo pe jɔlɔ

¹⁷Kona, a saraga wɔfɛnne to* wo naa wi woolo pe ni, pɛ si yiri, poro pàa pye Sadusiye* wele. A yɛnjara si ye pe ni pitunmbolo pe kala na. A pɛ si yere ki yerewe mbe kala la pye pe na. ¹⁸A pɛ si pitunmbolo pe yigi, mɛɛ pe le wa kaso go gbɔɔɔɔ ki ni. ¹⁹Ɛɛn fɔ, ki yɛmbine li ni, we Fɔ wi mɛrɛɛɛ* wà si kaso go kɔɔɔɔ ti yɛngɛle, ma pitunmbolo pe yirige wa funwa na, mɛɛ pe pye fɔ: ²⁰«Yaa kee ye sa yere wa sherigo gbɔɔɔɔ* ki ni, nɔga fuun ki yɛn na para yinwefɔnɔɔɔɔ ki sɛnrɛ na, ye saga yo ye leele pe kan.»

²¹Naa pitunmbolo pàa kaa ki sɛnrɛ ti logo, a pɛ si kari ki goto yirifaga ki na wa sherigo gbɔɔɔɔ ki ni, mɛɛ ki lɛ na leele pe nari.

A saraga wɔfɛnne to wo naa wi woolo pe ni, pɛ si kiti kɔfɛnne nɔɔɔbelege* konaa Zhufuyɛ* lelelele* pe ni fuun pe gbogolo laga nɔɔɔba. A pɛ si tun ma yo pe kari wa

kaso go ki ni, pe pan pitunmbolo pe ni. ²² Eɛn fɔ, naa sorodasheelee pàa ka saa gbɔn wa, pe sila sa pitunmbolo pe ta wa kaso go ki ni. A pè si sɔngɔrɔ ma pan maga yo kiti kɔnfenne ɲgbelege ki kan, ²³ ma pe pye fɔ: «We saa kaso go ki ta sɔgɔsaga fɔ jɛŋge. Yeyɔngɔ welefenne pe yen yeresaga le yeyɔnrɔ ti na. Eɛn fɔ, na wè kaa kɔrɔrɔ ti yɛngɛle, lere pyɔ we si wo yan wa nawa.»

²⁴ Naa sherigo gbɔgɔ sorodasheelee to wo naa saraga wɔfenne teele pe ni, pàa kaa ki logo, a kɪ si pe nawa pi wɔ pe na. A pe nɛɛ pe yɛɛ yewe ki kala li kɔwɔ pi yaa ka pye yɛge ɲga na ki ni. ²⁵ A naɲa wà si ye wa pe kɔrɔgɔ, mɛɛ pe pye fɔ: «Ye wele, leele mbele yè le wa kaso, pe mbele wa sherigo gbɔgɔ ki ni paa leele pe nari!»

²⁶ Kona, a sherigo gbɔgɔ sorodasheelee to wo naa wi sorodasheelee pe ni, a pè si kari mɛɛ pan pitunmbolo pe ni yɔrɔrɔ; katugu pàa pye na fyɛ fɔ leele paga ka poro jate pe wa sinndeere ni. ²⁷ Naa pàa kaa pan pe ni, a pè si pe yerege le kiti kɔnfenne ɲgbelege ki yɛge sɔgɔwɔ. A saraga wɔfenne to wì si pe yewe ma yo fɔ: ²⁸ «Wège yo ye kan maga ɲgban ye ni, ma yo fɔ yaga kaa leele pe nari ki naɲa ɲa wi mege ki na naa! Eɛn fɔ ye wele, ye nagawa senre tì Zheruzalemu ca ki kɔ, a yaa jaa mboo gbokala li taga woro na.»

²⁹ A Pyeri naa pitunmbolo sanmbala pe ni, pè sho fɔ: «Ki daga we Yenɲele lo senre to le we we leele poro woro to na. ³⁰ We teleye pe Yenɲele li Zhezu wi yen maa yirige wa kunwɔ pi ni, wo ɲa yàa kan wa tiparaga* ki na maa gbo we. ³¹ Yenɲele lùu yirige maa tɛge wa li kalige keɛ ki na, maa pye wunlunaɲa naa Shɔfɔ, janɲo Izirayeli* tara woolo pe ta pe pe kapere ti jɛn peri yaga, pe pe kapere ti kala yagawa ta. ³² Woro wo na, we yen ki kagala ke serefenne, woro naa Yinnekpoyi li ni, lo na Yenɲele li kan mbele pèli senre ti le pe yeri we.»

³³ Naa kiti kɔnfenne ɲgbelege kɪla kaa ki senre ti logo, a pe nawa pì si ɲgban pe na fɔ jɛŋge, fɔ a paa jaa mbe pitunmbolo pe gbo. ³⁴ Eɛn fɔ, Fariziye* naɲa wà la pye pe ni, pàa pye naa yinri Gamaliyeli*. Zhufuye lasiri sewe jɛnfɔ* lawi, leele pe ni fuun pàa pye naa gbogo. A wo si yiri ma yere wa kiti kɔnfenne ɲgbelege ki sɔgɔwɔ, mɛɛ yo fɔ pe pitunmbolo pe yirige wa funwa na wagati jenri ni. ³⁵ Kona, a wì si pe pye fɔ: «Izirayeli tara woolo, ye ye yɛɛ yigi ɲga yaa jate mbe pye ki nambala mbele pe na ki ni. ³⁶ Ki fa mɔ ma, Tedasi wɪla yiri maa yɛɛ pye ma yo wi yen legbɔɔ. A nambala cenme tijere (400) si wo taga wi na. Eɛn fɔ, pàa wi gbo, leele mbele pàa taga wi na, a pè gbɔn ma jaraga pe yɛɛ na. A ki kala li kɔ jaga. ³⁷ Ko punɲo na, a Galile tara fenne Zhudasi wì yiri ma je fun, ma

yala leele pe jirige wagati wi ni. A wì lelegere pye ma taga wi yee na. Wo fun, a pòo gbo, mbele pàa taga wi na, a pè gbòn ma jaraga. ³⁸Ki kala na, mi yen naga yuun ye kan, koni wo ni, yaga ka kapege pye ki nambala mbele pe na. Ye pe yaga paa kee. Na kaa pye ki kala na, nakoma ki tunngo nga kì yiri leele yeri, ki yaa ka jɔɔ. ³⁹Ɛen fɔ, na kaa pye kì yiri Yenjele lo yeri, ye se ya mbege jɔɔ. Ye ye yee yigi, kiga ka pye ndee yaa wiin Yenjele li ni.»

A kiti kɔnfenne ngbelege kì si yenle Gamaliyeli wi senre ti na, ⁴⁰mee pitunmbolo pe yeri naa, ma pe kan, a pè pe gbòn sapige ni, mee ki yo maga ngban pe ni ma yo paga ka para Zhezu wi mege na naa. Kona, a pè si pe wa ma yo paa kee. ⁴¹A pitunmbolo pè si yiri ma kari, ma yin nayinme ni, katugu Yenjele làa ki daga pe ni pe jɔɔ Zhezu wi mege ki kala na. ⁴²Kona, a pè si koro na leele pe nari na Yenjele senre ti yuun pe kan pilige pyew, fɔ Zhezu wo wi yen Kirisi* we, wa sherigo gbɔɔ konaa leele pe lara ti ni.

Pàa nambala kɔlɔshyen wɔ paa pitunmbolo pe sari

6 ¹Ki piliye yi ni, tagafenne pàa pye na lege na kee. Eburuye mbele Gireki senre yofenne, pàa pye na kɔngri Eburuye mbele tara piile pe na, katugu pe nangunjaala pe sila pye na jate wa pilige pyew yaakara yewile pi ni. ²A pitunmbolo* pe ke ma yiri shyen pè

si tagafenne janwa wi ni fuun wi gbogolo, mee pe pye fɔ: «Ki woro ma yala we Yenjele senre yowo pi wa kanngaga na, we pye yaakara yeelefenne. ³Ki kala na, sefenne, ye nambala kɔlɔshyen wɔ ye yee ni, mbele leele paa pe metanga yinri, pe pye pe yin Yinnekpoyi lo naa tijinliwe ni. We yaa pe le wa ki tunngo ki ni. ⁴Kona, woro yaa koro mbaa Yenjele li yenri mbaa li senre ti yuun.»

⁵A ki senre tì si tanla leele pe ni fuun pe ni. A pè sigi leele mbele pe wɔ: Etiyeni, wo la pye ma yin tagawa naa Yinnekpoyi li ni, naa Filipu, naa Purokɔri, naa Nikanɔri, naa Timɔ, naa Parimenasi, konaa Nikola, cɛnle la yege woo lawi wo, ma yiri wa Antiyoshi ca. Wila ye Zhufuye sherege ki ni. ⁶A pè si pe naga pitunmbolo pe na. A poro si Yenjele yenri pe kan, ma pe keyen yi taga* pe na, ma duwaw pye pe kan.

⁷Kona, a Yenjele li senre tì si koro na jaragi na kee. A tagafenne pe nee lege fɔ jɛnge wa Zheruzalemu. Saraga wɔfenne* pe legere la yenle ma taga Zhezu wi na fun.

Zhufuye teele pàa Etiyeni wi yigi

⁸Yenjele làa yinme naa fannga kan Etiyeni wi yeri. Wila pye na kafɔngɔɔ tugbɔngɔɔ naa kagbɔɔɔ piin leele pe sɔɔwɔ. ⁹Ɛen fɔ, a leele pèle si yiri nee kendige woo Etiyeni wi ni. Ki leele pèle la yiri sherigo* ka ni, a paa pe yinri lesele. A pèle yiri wa

Sireni naa Alegizandiri cara ti ni. A pèle yiri wa Silisi tara to naa Azi kinda wi ni. ¹⁰ Eɛn fɔ, pe sila ya mbe yo mboo ya, katugu wila pye na para tijinliwe ni Yinnekpoyi li fannga na. ¹¹ A pè si penjara kan leele pele yeri larawa ma yo pege yo fɔ: «Woo yan wila para na Moyisi naa Yenɲele li mege ki jogo.» ¹² A pè si leele poro naa lelele*, naa lasiri sewe jenfenne* pe sun ma pe wa Etiyeni wi na. A poro si saa to Etiyeni wi na maa yigi, mɛɛ wi tilele ma kari wi ni wa kiti kɔnfenne ɲgbelege* ki yege sɔgɔwɔ. ¹³ A pè si pan wa yagbogolo serefenne pele ni. A poro sho fɔ: «Ki nanja ɲa yeɛn, wi sɛnpere yowo pii kɔ we sherigo gbɔgɔ* kpoyi* konaa Moyisi lasiri* wi na. ¹⁴ Katugu wège logo wi yɔn fɔ Nazareti ca fenne Zhezu wi yaa ki sherigo gbɔgɔ ɲga ki ya, mbe kalɛgele ɲgele Moyisi wila kan we yeri ke kanɲga.»

¹⁵ Mbele fuun pàa pye wa kiti kɔnfenne ɲgbelege ki ni, a pè si pe yengele ke kan Etiyeni wi na, mɛɛ wi yege ki yan kila yengele paa merege* yege yen.

Etiyeni Yenɲele sɛnrɛ yowo we

7 ¹ A saraga wɔfenne to* wì si Etiyeni wi yewe ma yo fɔ: «Ki kagala ke yen kaselege le?»

² A Etiyeni wì sho fɔ: «Na woolo naa na teele, yaa nuru na yeri! Yenɲele ɲgbɔgɔ kila ki yeɛ naga we

tele Abirahamu wi na, maa ta wa Mezopotami tara, sanni wi sa cɛn wa Haran ca. ³ Yenɲele làa wi pye fɔ: *Yiri laga ma tara konaa ma to ca ki ni, ma kari wa tara nda mi yaa naga ma na ti ni!* ⁴ Kì pye ma, a Abirahamu wì si yiri wa Kalide tara ma saa cɛn wa Haran ca. Naa wi to wila kaa ku, ko punɲo na, a Yenɲele lì suu torogo laga ki tara nda ti ni, nda ye yen ma cɛn yingɔ we. ⁵ Yenɲele li sila laga kpe kan wi yeri laga ki tara nda ti ni, ali yere tɔlɔgɔ kansaga nunɲba. Eɛn fɔ, Yenɲele làa yɔn fɔlɔ* kɔn wi yeri ma yo li yaa ki tara nda ti kan wi yeri, punɲo na, mberi kan wi setirige piile pe yeri. Ma si yala, ki sanga wi ni, pyɔ sila pye wi yeri gben. ⁶ Yenɲele làa ki yo wi kan naa, ma yo fɔ: *Ma setirige piile pe yaa ka sa cɛn tara ta yege ni, ki tara woolo pe yaa ka pe pye kulolo, mbe pe jɔlɔ fɔ sa gbɔn yeɛ cɛnmɛ tijɛrɛ (400).* ⁷ Eɛn fɔ, pe yaa ka pye cɛnlɛ na kulolo, mi yaa ka kiti kɔn ki cɛnlɛ woolo pe na; ko punɲo na, pe yaa ka yiri wa mbe pan mbaa na gbogo laga ki laga ɲga ki ni. ⁸ Kona, a Yenɲele lì si yɔn finliwe* le Abirahamu wi ni ma yo wila kenrekenre* wi piin paa pi kacɛn yeɛn. Kì pye ma, naa Abirahamu wila kaa Izaki wi se, wi pilige kɔlɔtaanri wogo ki na, a wì suu kenrekenre. A Izaki wì si Zhakɔbu wi se maa kenrekenre. A Zhakɔbu wì we teleye ke ma yiri shyen pe se, maga nunɲba ki pye.

†7.3: Zhene 12.1.

†7.6-7: Zhene 15.13-14; Eki 12.40.

⁹ «Yenjara ti kala na, a we teleye pè pe nɔsepyɔ Zhozefu wi pɛɛ, a pè kari wi ni paa kulo yen wa Ezhipiti tara. Eɛn fɔ, Yenɲele làa koro wi ni ¹⁰maa wɔ wa wi jɔlɔgɔ kagala ke ni fuun ke ni. Yenɲele làa wi kala li pye, a li wunlunaŋa Farawɔn* wi ndanla, ma kajenme kan wi yeri. A Farawɔn wì si Zhozefu wi tɛgɛ Ezhipiti tara to naa wi yɛera go ki ni fuun ki go na. ¹¹Kona, a fuŋgo gbɔgɔ kà si to wa Ezhipiti tara ti ni fuun ti ni, naa Kana tara ti ni. Ki jɔlɔgɔ kila gbɔgɔ jɛŋgɛ, fɔ we teleye pe sila yaakara ta. ¹²Naa Zhakɔbu wila kaa ki logo ma yo yaakara la pye wa Ezhipiti tara, a wì si we teleye pe tun wa ki koŋbanŋa ki na. ¹³Pe karisaga shyen wogo ki na wa, a Zhozefu wì suu yɛɛ naga wi nɔsepiile pe na. A Farawɔn wì si ta maa go woolo pe jɛn. ¹⁴Ko puŋgo na, a Zhozefu wì si tun ma yo pe saa to wi yeri wi pan, naa wi kɛɛ woolo pyew pe ni. Pàa pye lere nafa taanri ma yiri kɛ ma yiri kaŋgurugo. ¹⁵Ki pye ma, a Zhakɔbu wì si kari ma saa cɛn wa Ezhipiti tara, a wo naa we teleye sanmbala pe ni pè kaa ku wa. ¹⁶A pè si pe gboolo pe lɛ ma sɔŋgɔɔ ma kari pe ni wa Sishemu ca. Abirahamu wila gboolo lesaga ŋga lɔ fafafa Amɔri piile pe yeri penjara ni, ma saa pe le wama.

¹⁷ «Yɔn fɔlɔ na Yenɲele làa kɔn Abirahamu wi yeri, naa li yɔn filisanga wila kaa na yɔngɔ, Izirayeli* woolo pè si se ma lɛgɛ fɔ jɛŋgɛ wa Ezhipiti tara. ¹⁸A wunlunaŋa fɔnɲɔ si kaa cɛn

Ezhipiti tara ti go na. Wo sila Zhozefu wi jɛn. ¹⁹A ki wunlunaŋa wì si we cɛnle woolo pe fanla ma pe li, ma pe jɔlɔ, fɔ ma pe jori ma yo paa pe piyengele ke waa kaa kuun. ²⁰Ko sanga wo lawi pàa Moyisi wi se, wila pye ma yɔn jɛŋgɛ Yenɲele li yege na. A pòo gbegele ma saa gbɔn fɔ yɛŋgɛ taanri wa wi to go. ²¹Naa pàa ka saa wi wa sanga ŋa ni, a Farawɔn wi sumborombyɔ wì suu lɛ maa gbegele maa pye paa wi yɛera pyɔ yen. ²²A pè si Moyisi wi naga Ezhipiti tara fenne tijinliwe pi ni fuun pi ni. Yawa la pye wi ni wa wi senyoro to naa wi kapyegele ke ni.

²³ «Naa Moyisi wila kaa yele nafa shyen ta, a wì sigi jatere wi ta mbe kari saa sefenne, Izirayeli tara woolo pe wele. ²⁴A wì si saa Ezhipiti tara fenne woo wa yan wila wi woolo wa jɔlɔ. A wì si saga wi woo wi na, mɛɛ Ezhipiti tara woo wi gbɔn maa gbo. ²⁵A wì sigi jate ndɛɛ kana wi woolo pe mbege jɛn fɔ Yenɲele laa jaa mbe wo tɛgɛ mbe pe shɔ. Eɛn fɔ, pe sila ki jɛn. ²⁶Ki goto pinliwe pi ni, wì ka saa gbɔn wa wi woolo pe sɔgɔwɔ, a wì si shyen yan paa wiin; a wi nɛɛ jaa mbe pe sɔgɔwɔ pi gbegele, mɛɛ pe pye fɔ: *Na wennɛ, ye yen paa nɔsepiile yen. Yingi na, a ye nɛɛ wiin?* ²⁷Ŋa wila pye naa nimbye wi jɔlɔ, a wì si Moyisi wi wɔnrɔgɔ, ma yo fɔ: *Ambɔ wɔɔn tɛgɛ we to konaa we kiti kɔnfɔ?* ²⁸*Maa jaa mbanla gbo paa yege ŋga na yunmbaan màa Ezhipiti tara fenne*

woo wi gbo wi le†? 29 Ki senre ti kala na, a Moyisi wì si fe ma saa cèn wa Madiyan tara ti ni, ma pinambiile shyen se wa.

30 «Naa yele nafa shyen la kaa toro, a merege* wà suu yee naga Moyisi wi na wa Sinayi* yanwiga ki na, wa gbinri* wi ni, kasòn yinne la ni tipile la ni laa sori. 31 Naa Moyisi wila kaa ki tipile li yan laa sori ma, a kì suu pari. Naa wila kaa na fulu wa ki tanla mbege wele jenge, a wì si we Fɔ* wi magala li logo wa fɔ: 32 «Mi yen ma teleye pe Yennele, Abirahamu naa Izaki kooa Zhakɔbu pe Yennele.» A Moyisi wi nee seri fyere ti kala na, wii kotogo ta naa mbaa ki wele. 33 Kona, a we Fɔ wì suu pye fɔ: «Ma sawira ti wɔ wa ma tɔɔɔ ti na, katugu ma yen ma yere laga nga na ki tara ti yen kpoi*». 34 Na woolo mbele wa Ezhipiti tara, mì pe jɔlɔgɔ ki yan, ma pe jenge ki logo. Mì tigi ma pan mbe pe shɔ. Pan yingɔ mi yaa ma tun wa Ezhipiti tara†.»

35 «Ki Moyisi nunɔba ɲa pàa je wi na ma yo fɔ: «Ambɔ wɔɔn tege we to kooa we kiti kɔnfɔ?» Wo nunɔba wowi Yennele làa tun maa pye paa to naa go shɔfɔ yen merege wi sagawa pi kala na, ɲa wila wi yee naga wi na wa tipile li ni we. 36 Ki Moyisi wo wila pe yirige ma pe wɔ wa Ezhipiti tara, ma kafɔnɔgɔlɔ naa kagbɔgɔlɔ pye wa Ezhipiti tara, naa

wa Kɔgɔje yeen wi ni, naa yele nafa shyen ni wa gbinri wi ni. 37 Moyisi wo nunɔba wo wila ki yo Izirayeli woolo pe kan ma yo fɔ: «Yennele li yaa ka Yennele yɔn senre yofɔ* wa yirige ye kan paa na yen, mbe yiri wa ye woolo pe sɔgɔwɔ.»† 38 Ma Izirayeli* woolo gbogolomɔ pi ta wa gbinri wi ni, Moyisi wo wila pye wa pe tanla. Wo wila pye we teleye pe ni naa merege wi ni, ɲa wila para wi ni wa Sinayi yanwiga ki na we. A wì si Yennele li senre nda ti yen yinwege woro ti ta mari kan we yeri.

39 «Een fɔ, we teleye pe sila yenle mboo senre ti le. A pè je wi na, nee ki jaa wa pe kotogo na mbe sɔngɔɔ wa Ezhipiti tara ti ni. 40 A pè sigi yo Arɔn* wi kan ma yo fɔ: «Yarisunndo ta gbegele we kan tila we yege sinni. Ki Moyisi ɲa wì we yirige ma we wɔ wa Ezhipiti tara ti ni, yaraga ɲa kùu ta we sigi jen†.» 41 Ki piliye yi ni, a pè si napige yanleɛ ka fanri, mee pan ma saraga wɔ ko yarisunngo ko yeri, nee yɔgɔri pe kee tunngo ki na. 42 Kona, a Yennele li si punɔgo le pe ni ma pe yaga, a paa naayeri wɔnɔgɔlɔ ke gbogo, paa yege ɲa na ki yen ma yɔnɔgɔ wa Yennele yɔn senre yofenne* pe seweele pe ni ma yo fɔ:

*Izirayeli woolo, yegele nafa shyen
ɲgele yè pye wa gbinri wi
ni,*

†7.26-28: Eki 2.14.

†7.33-34: Eki 3.7-10.

†7.37: Dete 18.15.

†7.40: Eki 32.1.

yaa yaayoro saara konaa saara ta
yege wo na yeri le?

⁴³ Ayoo, εεn fɔ, ye yarisunngo
Molɔki ki paraga go* ko
yaa le ma kari ki ni,
naa ye yarisunngo Aranfa ki
wɔnnɔ cɛnlɔmɔ pi ni.

Ki yarisunndo yanlere to yàa
gbegele mbe ta mbaa ti
gbogo.

Ki kala na, mi yaa ye koli mbe
kari ye ni fɔ wa Babilɔni
punɔgo na†.

⁴⁴ «Paraga go la pye we teleye pe
yeri wa gbinri wi ni naga nari ma
yo Yenɔjele li yen pe ni. Kila gbegele
paa yege nɔga na Yenɔjele làa ki yo ma
Moyisi wi kan we, ma yala ki cɛnlɔmɔ
mba wila yan pi ni†. ⁴⁵ Ko punɔgo na,
a we teleye pè si paraga go ki ta pe
teele pe yeri. A Zhouwe wì si pe
yege sin ma ye ki ni laga ki tara nda
ti ni. Yenɔjele làa tara woolo pe purɔ
ma pe yirige wa pe yege. A kì koro
laga fɔ ma saa gbɔn Davidi sɔnlɔ ki
na. ⁴⁶ Davidi wila yinme ta Yenɔjele
li yeri, a wì Yenɔjele li yenri ma yo li
konɔ kan wi yeri, wi cɛnsaga gbegele
lo na li yen Zhakɔbu Yenɔjele li kan†.
⁴⁷ Eɛn fɔ, Salomɔ wila kaa ki go ki
kan.

⁴⁸ «Ma si yala, Yenɔjele na yaara ti
ni fuun ti go na, laa la cɛen leele pè
yinre nda kan to ni, paa yege nɔga

na Yenɔjele yɔn senre yofɔ wigi yo
ma yo fɔ:

⁴⁹ Naayeri wi yen na wunluwo*
jɔngɔ,
tara ti yen na tɔɔrɔ tɛgesaga†?
Yingi go ye mbe ya kan na kan
naa?

Laga kikiin ki yen wa mbe pye na
wogosaga?

We Fɔ wo wì yo ma.

⁵⁰ Mi ma miɔ yaara nda ti ni fuun
ti gbegele na kɛɛ ki ni wi
le†?

⁵¹ «Ye ta ma pye nunɔgbonɔbanla
fenne! A ye kotoɔ naa ye
nunɔgbogolo kè tɔn Yenɔjele li
senre ti na. Ye maa kendige woo
Yinnekpoyi li ni sanga pyew. Ye
yen paa ye teleye pe yen. ⁵² Yenɔjele
yɔn senre yofenne pe ni, wiwiin
wì koro ye teleye pe sila wi jɔlɔ?
Yenɔjele yɔn senre yofenne mbele
pàa Lesinɔje wi panga ki yari faa,
ye teleye pàa pe gbo. Koni yè pye
ki Lesinɔje wi perefenne konaa
wi gbofenne. ⁵³ Yoro mbele yè
Yenɔjele li lasiri* wi ta meregeye*
pe yeri, ye suu yigi.»

Etiyeni kunwo we

⁵⁴ Naa kiti kɔnfenne nɔgbelege*
kila kaa ko senre to logo, a kì si
pe ya wa pe kotogo na nanɔnɔbanwa
pi na, a pe nɛɛ pe yombegede ke
nɔɔri Etiyeni wi kala na. ⁵⁵ Eɛn fɔ,

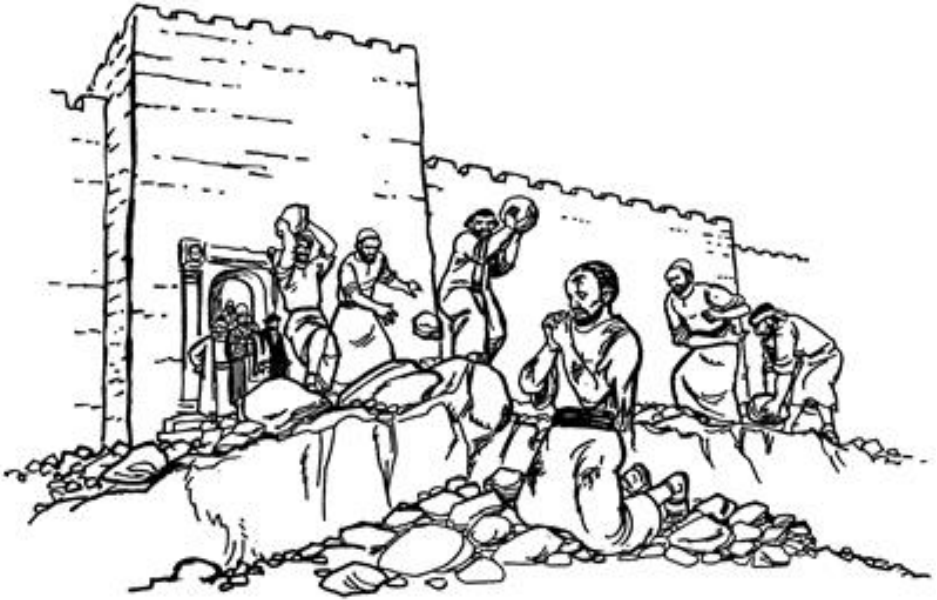
†7.42-43: Amɔ 5.25-27.

†7.44: Eki 25.40.

†7.46: Yuuro 132.5.

†7.49: Ko yen naga nari ma yo Yenɔjele li yen tara ti go na.

†7.49-50: Eza 66.1-2.

Pàa Etiyeni wi wa sinndèere ni maa gbo (Kapye 7.57-60)

ma Etiyeni wi ta wila pye ma yin Yinnekpoyi li ni, a wì suu yengele ke kan wa naayeri, mée Yenjele li gbɔ̀wɔ̀ pi yan, naa Zhezu wi ni yeresaga wa li kalige kée ki na. ⁵⁶A wì sho fɔ: «Ye wele, mi yen na yenjele li yaan lì yenge, na Lere wi Pinambyɔ* wi yaan yeresaga wa Yenjele li kalige kée ki na.»

⁵⁷Kona, a pè si jɔ̀rɔ̀, mée pe nuɔ̀gbogolo ke tɔ̀ndɔ̀, mée gbinri ja ma saa to wi na, ⁵⁸maa tilele ma yiri wi ni wa ca, mée wi wa sinndèere ni mboo gbo. A serefenne pè si pe deere ti wɔ̀wɔ̀ mari tɛ̀ge lefɔ̀nɔ̀ wa tanla, pàa pye naa yinri Sɔ̀li. ⁵⁹Sanga ɲa ni pàa pye na Etiyeni wi waa sinndèere ti ni, a wi nɛ̀ yenri na yuun fɔ: «We Fɔ̀ Zhezu, na yinne li shɔ̀!»

⁶⁰Kona, a wì si kanɲuuro kan ma gbele ɲgbanga ma yo fɔ: «We Fɔ̀, maga kaa ki kapege ɲga ki jate pe go na.»

Naa wila kaa ko senre to yo, a wì si ku.

PITUNMBOLO PAA ZHEZU SENTANRA TI YARI WA SAMARI TARA NAA ZHUDE TARA

8.1--12.25

8 ¹Sɔ̀li wila yenle Etiyeni gbogo ki na.

Sɔ̀li wila tagafenne pe jɔ̀lɔ̀

Ki pilige nuɔ̀gba ki ni, a pè sigi le na Zheruzalemu ca Legilizi* wi jɔ̀lɔ̀ fɔ̀ jɛ̀nge. A tagafenne pè si gbɔ̀n ma

jaraga ma kari Zhude naa Samari* tara ti lagapyew, ndɛɛ pitunmbolo* poro ce. ²Nambala mbele pàa pye na fyɛ Yɛnɛɛle li yege, a poro pèlɛ si saa Etiyeni gboo wi le, mɛɛ wi kunwɔ pi gbele fɔ jɛŋge.

³Sɔli wo na, wila pye naga ŋgbanga mbe Legilizi wi jɔɔ. Wila pye na yiin yinre pyew ti ni, na tagafenne, nambala naa jɛɛɛ pe tilele ma saa na pe nii kaso.

Filipu wila Zhezu Sentanra ti yari wa Samari tara

⁴Tagafenne mbele pàa gbɔn ma jaraga, pe nɛɛ kee lagapyew ma saa na Zhezu Sentanra ti yari. ⁵A Filipu wo si kari Samari* tara ca ka ni, mɛɛ saa na Kirisi* wi senre ti yari. ⁶Janwa wi ni fuun wila pye na nuru Filipu wi yeri jatere nunɔba ni, katugu pàa pye na kafɔnɔɔɔlɔ ŋgele wila pye na piin ke senre nuru na ke yaan yenle ni. ⁷Yinne tipegele la pye na woo yambala legerɛ ni, na gbele ŋgbanga. A muruguye poro naa jeɔɔɔlɔ fenne pè legerɛ sagala. ⁸Nayinmɛ gbɔɔ la pye wa ki ca ki ni.

⁹Nana wà la pye wa ki ca ki ni faa makɔ, pàa pye naa yinri Simɔ. Wila pye na taluguya kagala piin, a kè Samari tara fenne pe pari, naa yɛɛ piin ma yo wo yen legbɔɔ. ¹⁰Leele pe ni fuun, mbege le piile pe na mbe sa gbɔn lelele pe na, pàa pye na nuru wi yeri fɔ jɛŋge, nɛɛ yuun fɔ: «Ki nana ŋa wo wi yen Yɛnɛɛle li yawa we, mba pe yinri yawa gbɔɔ we.»

¹¹Pàa pye na nuru wi yeri, katugu wila pe pari wi taluguya kapyere ti ni, maga le fɔ wagati titɔnɔwɔ ni. ¹²Ɛɛn fɔ, a Filipu wì si Yɛnɛɛle li wunluwɔ* po naa Zhezu Kirisi wi mege Sentanra ti yari, a leele pè si taga ti na, a pè pe batize*, nambala o, jɛɛɛ o. ¹³Simɔ wo jate wila taga Zhezu Kirisi wi na, a pòo batize. A wì si koro na yanri Filipu wi punɔgo na. Wila pye na kagbɔɔɔlɔ naa kafɔnɔɔɔlɔ yaan kaa piin, fɔ a koo pari.

¹⁴Pitunmbolo mbele pàa pye wa Zheruzalemu, naa pàa kaa ki logo ma yo Samari tara fenne pàa yenle Yɛnɛɛle senre ti na mari le, a pè si Pyeri naa Zhan pe torogo wa pe yeri. ¹⁵Naa pàa ka saa gbɔn, a pè si Yɛnɛɛle yenri tagafenne pe kan, jɔŋgo pe ta pe Yinnekpoyi li ta. ¹⁶Katugu Yinnekpoyi li sila tigi mbe ye wa kpɛ ni pe ni gben. Pàa pe batize we Fɔ* Zhezu Kirisi wi mege ko na ce. ¹⁷Kona, a Pyeri naa Zhan pè si pe keyen yi taga* pe na, a pè si Yinnekpoyi li ta.

¹⁸Naa Simɔ wila kaa ki yan Yinnekpoyi li kan tagafenne pe yeri pitunmbolo pe keyen tagawa pi kala na, a wì si pan penjara ni Pyeri naa Zhan pe kan, ma yo fɔ: ¹⁹«Yege yawa pi kan mi fun na yeri, jɔŋgo mi kanla keyen yi taga lere ŋa fuun na, wi Yinnekpoyi li ta.»

²⁰A Pyeri wì suu pye fɔ: «Mboro naa ma penjara ti ni ye pinle ye jɔɔɔ, paa maa ki jate ndɛɛ Yɛnɛɛle li yarikanga ki mbe ya lɔ penjara ni we. ²¹Ma tasaga woro wa ki kala

na li ni. Yaraga ka kpe woro wa ma wogo, katugu ma kotogo ki woro ma sin Yenjele li yege na. ²²Ma tipewe pi jen maa yaga, ma we Fɔ wi yenri wɔɔn jatere pege ki kala yaga ma na, na ki mbe ya pye we; ²³katugu miḡi yan, ma yen ma yin nambewe ni, ma pye naa kapege ki kulo.»

²⁴A Simɔ wì si Pyeri naa Zhan pe pye fɔ: «Yoro jate, ye we Fɔ wi yenri na kan, janḡo nga yè yo, ka kpe ka kanla ta.»

²⁵Naa Pitunmbolo pe shyen pàa kaa we Fɔ wi sereya wi yo maa senre ti yari, a pè si sɔngɔɔ wa Zheruzalemu. Pe sɔngɔɔsaga, a pe nɛɛ Yenjele li Sentanra ti yuun Samari tara cara ti legere ni.

Filipu naa Etiyopi tara fenne naḡa senre

²⁶Ki piliye yi ni, a we Fɔ wi merege* wà sigi yo Filipu wi kan ma yo fɔ: «Yiri ma kari wa yɔnlɔparawa kalige kee ki yeri, wa konɔ na li ma yiri wa Zheruzalemu ca na kee wa Gaza ca li ni. Ki konɔ li yen wa gbinri* wi ni.»

²⁷A Filipu wì si yiri mɛɛ kari. Maa ta wa konɔ wila kee, a wì si Etiyopi* tara fenne naḡa wa yan. Pàa wi san*. Etiyopi* tara fenne wunlunḡo Kandase wo legbɔɔ lawi. Wila pye ma cɛn wi yarijende ti ni fuun ti go na. Wila kari wa Zheruzalemu ma saa Yenjele yenri. ²⁸Wi sɔngɔɔsaga na kee wi ca, wila pye ma cɛn wa wi wotoro ḡa

shɔn maa tilele wi ni, na Yenjele yɔn senre yofɔ* Ezayi* sewe wi kara. ²⁹A Yinnekpoyi lì si Filipu wi pye fɔ: «Fulo wa ki wotoro ḡa wi tanla maa tanri maa yala wi ni.»

³⁰A Filipu wì si fe ma fulo wa wotoro wi tanla, mɛɛ Etiyopi tara fenne naḡa wi magala li logo, wila pye na Yenjele yɔn senre yofɔ Ezayi* wi sewe wi kara. A wì suu yewe ma yo fɔ: «Nda maa kara maa ti kɔɔ wi jenni le?»

³¹A naḡa wì sho fɔ: «Mbe ya mberi kɔɔ wi jen mele, na lere suu yo mbanla kan?»

A wì si Filipu wi yeri ma yo wi ye wa wotoro wi ni wi cɛn le wi tanla. ³²Laga ḡa wila pye na kara wa Yenjele senre sewe wi ni koyi ḡa fɔ:

Wila pye paa sumbyɔ yen, ḡa pè yigi na kee wi ni wa wi gbosaga,

paa simbapɔɔ yen, ḡa wì pyeri wi sire kɔnfɔ wi keɛ.

Wì suu yɔn ki yenge.

³³*Wila wi yeɛ tirige, pe sila tanga kan wi yeri.*

Ambɔ wi yaa ka para wi setirige wogo ki na?

Katugu pòo gbo maa wɔ laga tara ti ni†.

³⁴A legbɔɔ wì si Filipu wi yewe fɔ: «Mila ma yenri, ki yo na kan, ambɔ Yenjele yɔn senre yofɔ wila para wi senre na. Wo yeera senre na lee, nakoma lere wa yege senre na?»

³⁵Kona, a Filipu wì si senre ti le, maga le le ki laga jate ki na,

†8.32-33: Eza 53.7-8.

Filipu wila Yenŋele senre ti yege nari Etiyopi tara fenne legboɔ wi na (Kapye 8.35)

mee Zhezu Sentanra ti yo maa kan. ³⁶Ma pe ta wa konɔ paa kee, a pè si saa gbɔn laga ka na, tɔnmɔ la pye wama. A legboɔ wì sho fɔ: «Tɔnmɔ mba, yingɔ ki yaa ti mi ka si ka batize*?»

³⁷[A Filipu wì suu pye fɔ: «Na kaa pye ma taga Zhezu wi na ma kotogo ki ni fuun ni, ma mbe ya batize.» A legboɔ wì sho fɔ: «Mì taga ki na ma yo Zhezu Kiriŋi wi yen Yenŋele li Pinambɔ.»]

³⁸A legboɔ wì sho fɔ pe wotoro wi yerege. A pe shyen pè si tigi ma ye wa tɔnmɔ pi ni. A Filipu wì suu batize. ³⁹Pe yirisaga wa tɔnmɔ pi ni, we Fɔ wi Yinne li si Filipu wi le ma kari wi ni. Legboɔ wì suu yan

naa, een fɔ, a wì suu konɔ li le na kee, ma yin nayinme ni. ⁴⁰A Filipu wo suu ye yan wa Azɔti ca. Kona, a wi nee toro cara ti ni nunŋba nunŋba na Zhezu Sentanra ti yari wa ki laga ki ni fuun ki ni, fɔ ma saa gbɔn wa Sesare ca.

Sɔli wila taga Zhezu wi na

(Kapye 22.6-16; 26.12-18)

9¹Ma si yala, Sɔli wila pye na kason pyew ki tari we Fɔ* wi fɔrɔgɔfenne* pe na, naga jaa mbaa pe kuun. A wì si kari saraga wɔfenne to* wi kɔrɔgɔ, ²ma saa wi yenri ma yo wi seweele kan wi yeri wi kari pe ni wa Damasi ca, wi sa pe kan sheryinre fenne pe yeri, jaŋgo

wi konɔ ta, na wiga we Fɔ Zhezu wi konɔ tangafenne pele yan, nambala naa jeele, wi pe yigi wi pe pɔ wi kari pe ni wa Zheruzalemu.

³Ma Sɔli wi ta wa konɔ wila kee, ma ka saa yɔngɔ Damasi ca ki ni, le ki yɔngɔlɔ nungba ke ni, a yanwa pà si yiri wa yennele na ma yin maa maga. ⁴A wì si to tara, mɛɛ magala la logo. A lùu pye fɔ: «Sɔli, Sɔli, yingɔ na, a ma nɛɛ na jɔlɔ?»

⁵A Sɔli wì si yewe ma yo fɔ: «Ambɔ wi mboro, na Fɔ?»

A li sho fɔ: «Muwi, mi Zhezu ŋa ma yen na jɔlɔ we. ⁶Ɛɛn fɔ, yiri ma ye wa ca nawa. Ŋga ma daga mbe pye, ki yaa yo mbɔɔn kan wa.»

⁷Sɔli tangayɛenle pe sunndo wila kɔn pe na, fɔ a pè koro ma yere laga nungba, pe sila ya yaraga ka yo. Pàa ki magala li logo, ɛɛn fɔ, pe sila lere yan. ⁸A Sɔli wì si yiri le tara, maa yengele ke yenge, ɛɛn fɔ, wi sila pye na yaraga ka yaan. A pè suu yigi wi keyen yi na, mɛɛ kari wi ni wa Damasi. ⁹Wila pye piliye taanri na wi fa yan wi yengele ke ni, na wi fa ka, na wi fa si wɔ.

¹⁰Ma si yala, wa Damasi, tagafɔ wà la pye wa, pàa pye naa yinri Ananiyasi.

A we Fɔ wì suu yɛɛ naga wi na yariyanga ka ni, maa pye fɔ: «Ananiyasi!»

A Ananiyasi wì si shɔ ma yo: «Nawu we Fɔ, mi ŋa!»

¹¹A we Fɔ wì suu pye fɔ: «Yiri fɔɔnfɔɔn ŋga, ma kari wa konɔ na pe yinri «Kozinne» li ni, Zhudasi megefɔ wa wa, maa go ki yewe;

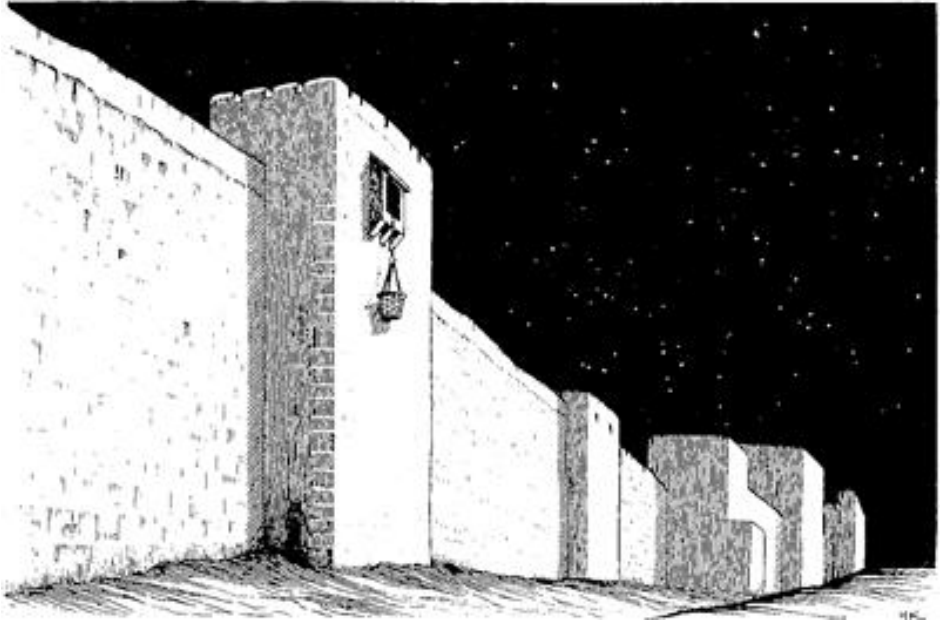
Tarisi ca fenne woo wa, ma saa lagaja. Poo yinri Sɔli. Wi yen na Yennele yenri. ¹²Maa ta wila yenri, a wì si naŋa wa yan yariyanga ka ni, poo yinri Ananiyasi. Wì ye wi kɔrɔgɔ wa go maa keyen yi taga* wi na, janggo wi ta wila yaan naa fɔngɔ.»

¹³A Ananiyasi wì si we Fɔ wi pye ma yo fɔ: «Na Fɔ, tipege ŋga fuun ki naŋa ŋa wì pye ma woolo pe na wa Zheruzalemu, migi logo lelegere yeri. ¹⁴Lagame fun, yawa yen wi yeri, mba wì ta saraga wɔfenne teele pe yeri mbaa ma mege yerifenne pe ni fuun pe yinri mbaa pe poo.»

¹⁵Ɛɛn fɔ, a we Fɔ wì si Ananiyasi wi pye fɔ: «Kari, katugu mùu wɔ mboo pye na tunmbyee, wila na mege ki yari cengele sanŋala woolo poro naa pe wunlumbolo, naa Izirayeli* woolo pe kan. ¹⁶Jɔlɔgɔ gbɔgɔ ŋga wi daga mbe kun wi yɛɛ ni na kala na, mi jate mi yaa ki naga wi na.»

¹⁷Kona, a Ananiyasi wì si kari. Naa wila ka saa gbɔn wa ki go ki ni, a wì suu keyen yi taga Sɔli wi na, ma suu pye fɔ: «Sefɔ Sɔli, we Fɔ Zhezu ŋa wùu yɛɛ naga ma na, mɔɔ ta wa konɔ maa paan, wìlan tun ma yeri; janggo ma ta maa yaan naa fɔngɔ, Yinnekpoyi li ye ma ni lɔɔn yin!»

¹⁸Le ki yɔngɔlɔ nungba ke ni, a yaara tà si yiri wa wi yengele ke ni ma toori paa mbene kɔrɔɔ yen. A wi nɛɛ yaan naa fɔngɔ. A wì si yiri

Poli wi tigiwen kanja ni (Kapye 9.25)

ma batize*. ¹⁹Kona, a wì si li mɛɛ fanŋga ta naa.

Sɔli wìla Yenŋele senre yo wa Damasi ca

A Sɔli wì si koro wa tagafenne pe ni wa Damasi, ma piliye jenri pye wa. ²⁰A wì sigi le teere nɛɛ Yenŋele senre ti yuun wa sheriynre ti ni ma yo Zhezu wo wi yen Yenŋele li Pinambyɔ we. ²¹Mbele pàa pye na nuru wi yeri, kila pe pari, a paa yuun fɔ: «Lere ŋa wila pye na Zhezu mɛge yerifenne pe jɔlɔ wa Zheruzalemu, wo ma ŋa yɛɛn? Wii pan lagame fun mbe pan mbe ki leele pe yigi mbe pe pɔ, mbe kari pe ni saraga wɔfenne teele pe kan wi le?»

²²Ma si yala, Sɔli wìla pye na fanŋga taa wa wi Yenŋele senre yowo pi ni na kee, fɔ Zhufuye* mbele pàa pye wa Damasi pe mbaa wi yɔn sogo yɛge ŋga na, pe sila ki jen, naa wila pye naga yɛge nari pe na ma yo Zhezu wo wi yen Kiriŋsi* we.

²³Naa piliye yà la kaa toro, a Zhufuye pè si yɔn le ma yo pe yaa Sɔli wi gbo. ²⁴Ɛɛn fɔ, a Sɔli wì si yiri pe yɔn lege ki kɔrɔ na. Pàa pye na ca ki yeyɔnrɔ ti singi yɔnlɔ naa yembine mbe ta mbe Sɔli wi gbo. ²⁵Ɛɛn fɔ, yembine la ni, a Sɔli wi fɔrɔgɔfenne pè suu le kanja pige ka ni maa tirige wa mbogo ŋga ki ca kì maga ki pungo na.

Sɔli wɔla sɔngɔɔ wa Zheruzalemu

²⁶Naa Sɔli wɔla ka saa gbɔn wa Zheruzalemu, a wi nɛɛ jaa mbe pinle tagafenne pe ni. Eɛn fɔ, pe ni fuun paa fye wi yege, katugu pe sila taga ki na mbe yo wi yen tagafɔ kaselege na. ²⁷Kona, a Barinabasi wɔ suu le ma kari wi ni pitunmbolo* pe kɔrɔgɔ, mɛɛ ki yege yo ma pe kan paa yege nga na Sɔli wɔla we Fɔ wi yan wa konɔ, a we Fɔ wɔ para wi ni we; konaa paa yege nga na wa Damasi, Sɔli wɔla kotogo ta na Yenjele senre ti yuun Zhezu wi mege ki na. ²⁸Maga le le ko sanga wo na, a Sɔli wɔ si koro wa pe ni nɛɛ yanri wa Zheruzalemu lagapyew ki ni, ma kotogo ta na Yenjele senre ti yuun Zhezu wi mege ki na. ²⁹Zhufuye mbele Gireki senre yofenne, wɔla pye na para pe ni, na kendige woo pe ni. Eɛn fɔ, poro la pye naga lagajaa mboo gbo. ³⁰Naa tagafenne paa kaa ko jen ma, a pɛ si kari Sɔli wi ni wa Sesare ca, mɛɛ saa wi yaga, a wɔ kari wa Tarisi ca.

³¹Ko sanga wo ni, Legilizi* wɔla pye yeyinjege na wa Zhude naa Galile naa Samari* tara ti lagapyew. Wɔla pye na fannga taa, na we Fɔ wi gbogo, a tagafenne paa lege na kee yege Yinnekpoyi li sagawa pi na.

Pyeri wɔla Ene wi sagala

³²Pyeri wɔla pye na tara ti ni fuun ti yanri. Pilige ka, a wɔ si kari tagafenne mbele paa pye wa Lida

ca pe yeri, ³³mɛɛ saa naɲa wa yan wa, paa pye naa yinri Ene. Wɔla pye ma sinle sinleyaraga ka na maga le fɔ ye le kɔlɔtaanri, katugu murugu lawi. ³⁴A Pyeri wɔ suu pye fɔ: «Ene, Zhezu Kirisi wɔla ma sagala: Yiri mɔɔ fuuro ti gbegele ma ye!»

Le ki yɔngɔlɔ nungba ke ni, a Ene wɔ si yiri. ³⁵A Lida ca fenne poro naa Sarɔn tara fenne pe ni fuun pɔo yan, mɛɛ pe yeɛ kan we Fɔ wi yeri.

Dɔrikasi wɔla yen ma yiri wa kunwɔ pi ni

³⁶Wa Zhope ca ki ni, tagafɔ jele wà la pye wa, paa pye naa yinri Tabita, Gireki senre ti ni pe maga kannga ma yo Dɔrikasi. Ko kɔrɔ wo ɲa: «Lufaa». Wɔla pye na kajenje piin sanga pyew na fyɔnwɔ fenne pe sari. ³⁷Ki sanga wi ni, a wɔ si to na yaa, mɛɛ ku. A pɛ suu gboo wi woli maa tege yumbyɔ wa ni wa sanngazo wi ni. ³⁸Lida ca konaa Zhope ca ki ni ti sila lali ti yeɛ ni. A Zhope ca tagafenne pɛ sigi logo ma yo Pyeri wɔla pye wa Lida. A pɛ si nambala shyen torogo wa wi yeri, maa pye fɔ: «Waa ma yenri, ma pan laga we yeri fɔɔnfɔɔn ɲga, maga ka mɔ.» ³⁹Le ki yɔngɔlɔ nungba ke ni, a Pyeri wɔ si yiri mɛɛ pinle pe ni ma kari. Naa wɔla ka saa gbɔn, a pɛ si kari wi ni wa sanngazo yumbyɔ wi ni. A nanɲunjaala pe ni fuun pɛ si fulo wi tanla na gbele. Deere tunmɔɔɔ naa deere tugbɔɔɔ nda Dɔrikasi wɔla pye na tiin maa ta yinwege na wa pe sɔgɔwɔ, a pɛ si to naga Pyeri wi na.

⁴⁰A Pyeri wì si leele pe ni fuun pe yirige wa funwa na, mɛɛ kanɲguuro kan ma Yenɲele yenri, mɛɛ yege kanɲga wa gboo wi yeri, ma yo fɔ: «Tabita, yiri!»

A jele wì suu yengɛle ke yenge, naa wìla kaa Pyeri wi yan sanga ɲa ni, a wì si yiri ma cen. ⁴¹A Pyeri wì suu keyen yi yigi maa yirige. Kona, a wì si tagafenne poro naa nanɲgunjaala pe yeri ma Dɔrikasi wee wi naga pe na. ⁴²Zhope ca fenne pe ni fuun pàa ki logo, a pe legere taga we Fɔ wi na. ⁴³A Pyeri wì si wagati titɔnlɔwɔ wa pye wa Zhope, wa sɛere tunɲgo pyefɔ Simɔ wi go.

Kɔrineyi wìla piile tun Pyeri wi yeri

10¹Wa Sesare ca, naɲa wà la pye wa, pàa pye naa yinri Kɔrineyi. Sorodasheelee ɲgbelege ɲga pàa pye na yinri Itali ɲgbelege ki to wo lawi. ²Ki naɲa wìla pye na fye Yenɲele li yege. Wo naa wi go woolo pe ni fuun pe ni, pàa pye na Yenɲele li gbogo. Wìla pye na Zhufuye* fyɔnwɔ fenne pe sari fɔ jenge, na Yenɲele li yenri suyi. ³Pilige ka, yɔnlɔparaga ka na, a wì si Yenɲele li merege* wa yan yariyanga ka ni. A merege wì si ye wa wì kɔrɔgɔ maa pye fɔ: «Kɔrineyi!»

⁴A Kɔrineyi wì suu yengɛle ke kan wi na, mɛɛ fye ma suu pye fɔ: «Yiɲgi yi, we Fɔ*?»

A merege wì suu pye fɔ: «Yenrewe mba mà yenri, konaa sagawa mba

mà kan fyɔnwɔ fenne pe yeri, Yenɲele li yenle ti na, ma nawa to ma na. ⁵Ki kala na, yingɔ, leele tun wa Zhope ca, pe sa Simɔ yeri wi pan laga ma yeri. Pe maa wi yinri naa Pyeri. ⁶Wi yen ma tugu wa sɛere tunɲgo pyefɔ Simɔ wi go, ki yen wa kɔgɔje yɔn ki na.»

⁷Merege ɲa wìla para wi ni, naa wìla kaa kari, a Kɔrineyi wì suu go tunmbyeele shyen yeri naa sorodasheelee mbele pàa pye wi tanla na tunɲgo piin wi kan wi nunɲba ni, wo la pye na fye Yenɲele li yege. ⁸A wì sigi kagala ke yege yo ma pe kan, kona, mɛɛ pe tun wa Zhope.

⁹Ki goto, ma pe ta wa konɔ paa yɔngɔ Zhope ca ki ni, la kee yɔnlɔfugo ki yeri, a Pyeri wì si lugu wa birigo ki naayeri mbe Yenɲele yenri. ¹⁰A funɲgo suu yigi, a wi nee jaa mbe ka. Maga ta pàa pye na yaakara gbegɛle Pyeri wi kan, a wì si yaara ta yan yariyanga ka ni. ¹¹A wì si yenɲele li yan li yenge, mɛɛ yaraga ka yan kila tinri ma yiri wa naayeri paa parigbɔgɔ yen. Kila pye ma pɔ ki go tijere ki ni fuun ki na. ¹²Tɔɔɔ tijere tijere yaara, naa nda fuun ti maa fulolo lara na, ti cenle pyew tà la pye wa ki ni, naa naayeri sannjere ti cenle pyew ti ni. ¹³A magala là suu pye fɔ: «Yiri Pyeri, ma ta gbo mari ka.»

¹⁴Ɛen fɔ, a Pyeri wì suu pye fɔ: «Ayoo, we Fɔ, katugu yaraga ɲga kii daga mbe ka, nakoma ma pye fyɔngɔ* ni ma yege na, mi fa ka ka fyew.»

¹⁵ A ki magala li suu pye naa fɔ: «Yaraga nga Yenjele li yo ki yen kpoyi*, ma kaa ki jate ki yen fyongɔ ni.»

¹⁶ A ki kala li pye ma saa gbɔn fɔ taanri, a ki yaara ti si songɔ teere wa yenjele na.

¹⁷ Ma Pyeri wi ta wila pye naa yee yewe ki yariyanga ki kɔɔ wi ni, a ki si yala ko sanga wo ni, Kɔrineyi wi pitunmbolo* paa Simɔ go ki yewe ma saa gbɔn le yeyongɔ ki na. ¹⁸ A pè si shari ma yewe ma yo fɔ: «Simɔ ɲa pe yinri Pyeri pa wi yen ma tugu lagame le?»

¹⁹ Ma Pyeri wi ta wila pye na jatere piin bere ki yariyanga ki kɔɔ wi na, a Yinnekpoyi li suu pye fɔ: «Wele, leele taanri nɔ lagajaa. ²⁰ Yiri ma tigi ma pinle pe ni ma kari, maga kaa singi; katugu muwi mi pe tun ma yeri.»

²¹ Kona, a Pyeri wì si tigi ma pan le ki leele pe tanla, mɛɛ pe pye fɔ: «Lere ɲa yaa lagajaa muwi. Ye pango ko yen kikiin?»

²² A pè suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Sorodasheelee ɲgbelege to Kɔrineyi wo wì we torogo laga ma yeri. Wi yen lesinɲe, na fyɛ Yenjele li yege. Zhufuye pe ni fuun pe maa wì metanga yinri. Yenjele li mɛɛge wà ki yo wì kan ma yo wɔɔn yeri ma pan wa wi go, janɲo wɔɔn senre ta logo.»

²³ A Pyeri wì si pe yaara wɔ, mɛɛ pe pye ma yo pe wɔnɔ wa wi ni.

Ki goto pinliwe pi ni, a wì si yiri ma pinle pe ni ma kari. A Zhope ca tagafenne pèle saa wì torogo.

²⁴ Ki goto pinliwe pi ni, a pè si gbɔn wa Sesare. Kɔrineyi wila pye na pe singi, wila wi go woolo pe yeri wa wi go, naa wi wenne jembele pe ni.

²⁵ Pyeri wi yesaga wa go, a Kɔrineyi wì si pan maa fili, mɛɛ kanɲuuro kan wi jegele mboo gbɔɔ. ²⁶ A Pyeri wì suu yirige ma yo fɔ: «Yiri, mi fun senwee wi mi.»

²⁷ Ma pe ta paa para pe yee ni, a pè si ye wa go. A wì si lelegere yan pè gbogolo wa. ²⁸ A Pyeri wì si pe pye fɔ: «Yège jen ma yo mbe yala we lasiri* wi ni, kii daga Zhufuye woo wa yeri wi gbogolo mbele pe woro Zhufuye wa ni, nakoma mbe ye wa wi go. Eɛn fɔ, Yenjele ligi naga na na ma yo mi ka ka lere kpe jate ɲa wi woro kpoyi, nakoma ɲa wì yen fyongɔ ni. ²⁹ Ko kala kì ti, na yànlà yeri, mì pan mii kendige le wa. Ki kala na, yànlà yeri go ɲa na, mila jaa mbege jen.»

³⁰ A Kɔrineyi wì suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Nala wi yen ki pilige tijere, mila pye na Yenjele yenri laga na go yɔnɔparaga yenrewe sanga wi ni. Le ki yongɔɔ nungba ke ni, a naɲa wà si pan ma yere na yege sɔɔwɔ. Wi paara tila pye na yengele. ³¹ A wì sigi yo na kan ma yo fɔ: «Kɔrineyi, Yenjele lɔɔn yenrewe pi logo, ma nawa to sagawa mba mà kan fyɔnwɔ fenne pe yeri pi wogo ki na. ³² Yingɔ leele pele tun wa Zhope, pe sa Simɔ yeri pe pan wi ni, pe maa wi yinri naa Pyeri. Wi yen ma tugu wa seere tunɲo pyefɔ Simɔ wi go, wa kɔɔɔ yɔn ki na.» ³³ Le ki yongɔɔ nungba

ke ni, a mi si leele pele tun pe sɔɔn yeri. Ma panga kigi jen. Yingɔ yaara nda fuun Yenɲele li kan ma yeri, we ni fuun we yen ma gbogolo laga we Fɔ wi yege na mberi logo.»

Pyeri wila Yenɲele senre yo wa Kɔrineyi wi go

³⁴ A Pyeri wì si senre ti le ma sho fɔ: «Kaselege ko na, mìgi jen yingɔ ma yo Yenɲele laa lere wɔ lere ni. ³⁵ Eɛn fɔ, cengele ke ni fuun ke ni, lere ŋa fuun wi maa fye li yege na kasiŋge piin, wi kala li ma pye ma li ndanla. ³⁶ Yenɲele li senre nda li torogo Izirayeli* woolo pe yeri, tori nda fɔ: Lili yeyinŋe Sentanra ti yo ma pe kan Zhezu Kirisi wo yɔn, wo ŋa wi yen lere pyew wi Fɔ we. ³⁷ Kala na li pye wa Zhude tara ti lagapyew, ye yen maga jen. Ki kala làa peli wa Galile tara, Zhan senyoro ti puŋgo na batemu* wogo ki na. ³⁸ Yenɲele làa Yinnekpoyi lo naa yawa pi tirige maa le Nazareti ca fenne Zhezu wi ni yege ŋga na, yege jen. Zhezu wila pye na tara ti yanri na kajeŋge piin, na leele mbele Sotanla wila pye na pe jɔɔ pe sagala yege ŋga na, yege jen fun; katugu Yenɲele làa pye wi ni. ³⁹ Kagala ŋgele fuun Zhezu wì pye laga Zhufuye tara ti ni ma pinle Zheruzalemu ca ki ni, we yen ki kagala ke sere. Pàa wi kan tiparaga* na maa gbo. ⁴⁰ A Yenɲele lùu yen maa yirige wa kunwɔ pi ni ki pilige taanri wogo ki na, ma ti a wùu yege naga leele pe na. ⁴¹ Wi

sila wi yege naga lere pyew na, fɔ serefenne mbele Yenɲele làa wɔ faa poro. Woro wele, woro mbele wàa li, ma wɔ wi ni ja, wi yenme ma yiri wa kuulo pe sɔgɔwɔ ki puŋgo na. ⁴² Zhezu wigi yo we kan ma yo waa Yenɲele senre ti yuun leele pe kan, waa ti yari waa ti finligi pe kan, fɔ wo Yenɲele li tege weele poro naa kuulo pe kiti kɔnfɔ we. ⁴³ Yenɲele yɔn senre yofenne* pe ni fuun pè para Zhezu wi senre na, ma yo lere ŋa fuun ka taga wi na, wi yaa wi kapere ti kala yagawa ta Zhezu wi fanŋga na.»

Cenle la yege woolo la Yinnekpoyi li ta

⁴⁴ Ma Pyeri wi ta wila pye na para, a Yinnekpoyi li si tigi ma ye mbele fuun pàa pye naga senre ti nuru pe ni. ⁴⁵ Zhufuye tagafenne mbele pàa pan Pyeri wi ni, kila pe ni fuun pe pari, naa Yenɲele làa Yinnekpoyi li kan cenle la yege woolo yeri fun paa yarikanga yen we; ⁴⁶ katugu pàa pye na yuun senfɔnndɔ* ni na Yenɲele li gbogo, a paa ti nuru. A Pyeri wì sho fɔ: ⁴⁷ «Ki leele mbele pè Yinnekpoyi li ta paa we yen yeɛn, lere mbe ya mbe pe yege kɔn mbe yo paga ka pe batize* tɔnmɔ ni le?»

⁴⁸ Kona, a wì si kɔnɔ kan ma yo pe pe batize Zhezu Kirisi wi mege ki na. Ko puŋgo na, a pè si Pyeri wi yenri ma yo wi koro wa, wi piliye jenri pye pe ni.

**Pyeri wila wi tangalɔmɔ
pi yege naga tagafenne pe na
wa Zheruzalemu**

11 ¹Pitunmbolo* poro naa tagafenne mbele paa pye wa Zhude tara ti ni, a pè sigi logo ma yo cenle la yege woolo yenle ma Yenjele senre ti le. ²Naa Pyeri wila kaa songɔɔ wa Zheruzalemu, Zhufuye* tagafenne pè suu jeregi ma yo fɔ: ³«Mele, a mà si ye wa mbele pee kenrekenre* pe go ma li pe ni?»

⁴Ki kaa pye ma, a Pyeri wì sigi yege yo pe kan mari tanli, ma yo fɔ: ⁵«Mala ta wa Zhope ca ki ni mila yenri, a mì si yaraga ka yan yariyanga ka ni. Kila pye paa parigbɔɔ yen. Kila pye ma pɔ ki go tijere ki ni fuun ki na. A ki nɛɛ tinri ma yiri wa yenjele na, ma pan le na tanla. ⁶A mì silan yengele ke kan ki na naga wele jenge, mee tɔɔɔ tijere tijere yaara naa yan wongaala, naa nda ti maa fulolo lara na to naa naayeri sannjere ti cenle pyew ta yan wa ki nawa. ⁷A mì si magala la logo, a lilan pye fɔ: «Yiri Pyeri, ma ta gbo mari ka!» ⁸A mì suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Ayoo, we Fɔ*, katugu yaraga nga kii daga mbe ka, nakoma ma pye fyongɔ* ni ma yege na, ka fa ye wa na yɔn.» ⁹A mì sigi magala li logo naa, ma yiri wa yenjele na ma yo fɔ: «Yaraga nga Yenjele li yo ki yen kpoyi*, ma kaa ki jate ki yen fyongɔ ni.» ¹⁰A ki kala li pye ma saa gbɔn fɔ taanri.

Kona, a kì si yiri yaara ti ni fuun ti ni ma songɔɔ wa yenjele na. ¹¹Le ki yongɔɔ nunɔba ke ni, mila pye go nga ni, a nambala taanri si gbɔn wa, paa pe tun na yeri ma yiri wa Sesare ca. ¹²A Yinnekpoyi li silan pye ma yo mbe pinle pe ni mbaa kee, mi ka kaa singi. We sefenne mbele, a pe kogɔɔni pè si saa na torogo, a we ni fuun wè ye wa Kɔrineyi wi go. ¹³A wì sigi yo we kan ma yo wì merege* wa yan wa wi go, a merege wigi yo wi kan ma yo wi leele pele tun wa Zhope pe sa Simɔ yeri, pe maa wi yinri naa Pyeri. ¹⁴Fɔ wi yaa senre ta yo wi kan, ti yaa wo naa wi go woolo pe ni fuun pe sho. ¹⁵Naa mila kaa senre ti le na para pe ni, a Yinnekpoyi li si tigi ma ye pe ni, paa yege nga na làa tigi ma ye we ni ki konɔbanɔga ki na we. ¹⁶Kona, a mì si nawa to we Fɔ wi senyoro ti na fɔ: «Zhan wila pye na leele pe batize* tɔnmɔ ni, ɛɛn fɔ, yoro wo na, ye yaa ka batize Yinnekpoyi lo ni.» ¹⁷Woro mbele wè taga we Fɔ Zhezu Kirisi wi na, Yenjele li yarikanga nga kan we yeri, ko nunɔba ko li kan poro fun pe yeri. Mi wo yen ambɔ mbe sila kendige woo Yenjele li ni?»

¹⁸Naa paa kaa ki senre ti logo, a pe nawa pì si yinngi. A pè si Yenjele li gbɔɔ ma yo fɔ: «Kaselege ko na, mbe kapere ti jen mberi yaga, Yenjele ligi konɔ kan mbele pe woro Zhufuye pe yeri fun, janɔ pe yinwege jenge ki ta.»

Legilizi ɲa wɪla peli wa Antiyɔshi ca.

¹⁹Etiyeni gbosanga wi ni, tagafenne mbele pàa gbɔn ma jaraga jɔlɔgɔ ki kala na, pè si kari wa Fenisi tara naa Shipiri lɔgɔ fugo* tara to naa Antiyɔshi ca ki ni. Pe sila pye na Yenɲele senre ti yuun lere kpe kan naa, na Zhufuye poro la ma. ²⁰Konaa ki ni fuun, a Shipiri lɔgɔ fugo tara to naa Sireni ca tagafenne pèle si kari wa Antiyɔshi ma saa we Fɔ Zhezu wi Sentanra ti yo ma leele mbele pe woro Zhufuye pele kan fun. ²¹We Fɔ wi yawa pɪla pye pe ni, fɔ a lelegere taga, ma pe yeɛ kan we Fɔ wi yeri.

²²Naa Zheruzalemu legilizi* woolo pàa kaa ki wogo ki logo, a pè si Barinabasi tun wa Antiyɔshi. ²³Naa Barinabasi wɪla ka saa gbɔn wa Antiyɔshi ma duwaw ɲa Yenɲele làa tirige tagafenne pe na wi yan, a wɪ si yɔgɔri, mɛɛ kotogo kan pe ni fuun pe yeri ma yo pe koro we Fɔ wi ni pe jatere wi ni fuun wi ni. ²⁴Barinabasi wɪla pye lejennɛ, ma yin Yinnekpoyi li ni konaa tagawa ni. Ki wogo ki na, lelegere la ta ma taga we Fɔ wi na.

²⁵Ko punɲo na, a Barinabasi wɪ si kari wa Tarisi ca mbe sa Sɔli wi lagaja. ²⁶Naa wɪla kaa wi yan, a wɪ si kari wi ni wa Antiyɔshi. A pe ni fuun shyen pè yeɛ nungba poni lo pye wa ki legilizi wi ni, ma lelegere naga Yenɲele senre ti ni. Pa pàa ki

peli wa Antiyɔshi ca na tagafenne pe yinri keretiyenye*.

²⁷Ki piliye yi ni, a Yenɲele yɔn senre yofenne* pèle si yiri wa Zheruzalemu ma pan wa Antiyɔshi. ²⁸Pe ni, nungba la pye wa, pàa pye naa yinri Agabusi. A wo si yiri maga yo Yinnekpoyi li fanɲa na, ma yo sanni jenri funɲo gbɔgɔ yaa to wa tara ti lagapyew ki ni. Ki wogo kɪla kaa pye wunlumbolo to Kulodi wi sɔnlɔ ki na. ²⁹A fɔrɔgɔfenne* pè si yere ki yerewe ma yo pe yaa sagawa pa torogo Zhude tara sefenne pe kan, ma yala lere nungba nungba pyew wi mbe ya ɲga kan ki ni. ³⁰Ko pàa pye, mɛɛ ki yarikanra ti torogo legilizi leleɛɛ* pe kan. Barinabasi naa Sɔli pàa kari ti ni.

Pàa Zhaki wi gbo, ma Pyeri wo le kaso

12 ¹Ki sanga wi ni, a wunlunaja Erɔdi* wɪ si to legilizi* woolo pele na na pe jɔlɔ. ²A wɪ si Zhan nɔsepyɔ lenaja Zhaki wi gbo tokobi ni. ³Naa wɪla kaa ki yan kɪ tanla Zhufuye* pe ni, a wɪ si Pyeri wi yigi fun. Kɪla pye ma yala leve fu buru feti* piliye yo ni. ⁴Naa Erɔdi wɪla kaa Pyeri wi yigi, a wɪ suu kan, a pòo le kaso, maa kan sorodasheelee tijere tijere tegesaga tijere yeri, paa wi wele paa ki waa paa pe yeɛ kaan. Wɪla pye naga jate mbe kari wi ni wa leele pe ni fuun pe yeɛ na, na Paki* feti wiga toro mbe kɔ we. ⁵Pyeri wɪla pye wa kaso paa wi

wele, ɛɛn fɔ, legilizi woolo pè si bala na Yenɲele li yenri wi kan.

Pyeri wila sho wi kaso wi ni

⁶Pilige nga ni Erɔdi wila pye na jaa mbe kari Pyeri wi ni wa leele pe yege sɔgɔwɔ, ki yembinɛ li ni, Pyeri wila pye na wɔnlɔ sorodasheelee shyen sɔgɔwɔ. Pàa wi pɔ jɔrɔgɔ shyen ni. Sorodasheelee pèle la pye yeresaga le kaso go ki yɔn na naga singi. ⁷Le ki yɔngɔlɔ nunɲba ke ni, a we Fɔ* wi mɛrɛge* wà si pan, a yanwa pà si yin wa kaso go ki nawa. Mɛrɛge wì si Pyeri wi gbɔnɲgbɔn wa wi kanɲgaga ki na maa yen, ma sho fɔ: «Yiri fyaw.»

Kona, a jɔrɔgɔ wì si wɔ wa Pyeri wi keyen yi na ma toori le tara. ⁸Kona, a mɛrɛge wì suu pye fɔ: «Ma yaripɔrɔ to nɔɔ sawira ti ni ti le, mɔɔ kurusijara wi pɔ.»

A Pyeri wì si ko pye. Kona, a mɛrɛge wì suu pye fɔ: «Ma derigbɔgɔ ki le ma taga na na.»

⁹A Pyeri wì si yiri wa kaso go, mɛɛ taga mɛrɛge wi na. ɲga mɛrɛge wila pye na piin, Pyeri wi sila ki jen mbe yo ki yen kaselege. ɛɛn fɔ, wila pye naga jate ndɛɛ yariyanga wì yan. ¹⁰Sorodasheelee tɛgesaga koɲbanɲga nga kila pye na yeyɔngɔ ki singi, a pège toro, ma shyen wogo ki toro, ma saa gbɔn tugurɔn kɔrɔ ki na, nga pe ma toro wa ki ni ma yiri wa funwa na nɛɛ kee wa ca nawa we. A ki kɔrɔ kì yenge ki ye wa pe yege. A pè yiri, mɛɛ konɔ la le na kee. Le ki yɔngɔlɔ

nunɲba ke ni, a mɛrɛge wì si laga Pyeri wi na mɛɛ kari.

¹¹Kona, a Pyeri wì si jatere ta ma sho fɔ: «Mìgi jen ma filige ki na yinɲɔ ma yo we Fɔ wùu mɛrɛge wi torogo wi pan wìlan sho Erɔdi wi kɛɛ, konaa jɔlɔgɔ nga Zhufuye pe jen nala jɔlɔ ki kɛɛ.»

¹²Naa wila kaa jatere pye, a wì si kari wa Mari wi go, Zhan ɲa pàa pye na yinri Mariki wi nɔ we. Lelegere la pye ma gbogolo wa na Yenɲele yenri. ¹³A Pyeri wì si laga ki jasa kɔrɔ ki gbɔn, a tunmbyee jele wà si fulo ki tanla mbege yenge. Pàa pye naa yinri Orodì. ¹⁴Naa wila kaa Pyeri magala li logo ma li jen sanga ɲa ni, wii kɔrɔ ki yenge nayinmɛ ndorogo ki na. A wì si fe ma ye wa go nawa, ma sigi yo ma yo fɔ Pyeri wi yen ma yere le yeyɔngɔ ki na wa funwa na. ¹⁵A pè suu pye fɔ: «Yara tila yiin ma ni wi le?»

ɛɛn fɔ, a wì sigi yo pe kan maga filige ma yo kaselege yi. Kona, a pè sho fɔ: «Wi mɛrɛge wowi.»

¹⁶Ma si yala, Pyeri wila koro na kɔrɔ ki gbɔn bere. Naa pàa kaa ki yenge maa yan, a kì si pe pari fɔ jenge. ¹⁷A Pyeri wì si kɛɛ wa pe yeri ma yo pe pyeri. We Fɔ wila wi yirige wa kaso go ki ni yege nga na, a wì sigi yege yo ma pe kan, mɛɛ pe pye naa fɔ: «Ye saga yo ye Zhaki naa sefenne sanmbala pe kan.»

Kona, a wì si yiri le, mɛɛ kari laga ka na.

¹⁸Naa laga kila kaa laga, tinmɛ pila gbɔgɔ sorodasheelee pe sɔgɔwɔ

fɔ jɛŋgɛ, katugu Pyeri wila pye yege ŋga na, pe sila ki jen. ¹⁹A Erɔdi wì si ti, a pè Pyeri wi lagaja. Naa kila kaa pye pe suu yan, a wì si sorodasheelee pe yaga, a pè pe yewe jɛŋgɛ, mɛɛ konɔ kan ma yo pe pe gbo. Ko pɔŋgo na, a Erɔdi wì si yiri wa Zhude tara, mɛɛ kari wa Sesare ca ma saa sanga wa pye wa.

Erɔdi wi kunwɔ sɛnrɛ re

²⁰Nanɔbanwa la pye wunlunaŋa Erɔdi wi ni Tiri* ca fenne poro naa Sidɔn ca fenne pe kala na fɔ jɛŋgɛ. A poro si yo ma fili ki na mbe kari wa Erɔdi wi yege sɔgɔwɔ. A pè si Erɔdi wi sinleɔ ki welefo Bilasitusi wi yigisaga ta pe yɔn sɛnrɛ ti ni, wo mbe ta wi pe saga, mɛɛ saa ki yenri Erɔdi wi yeri ma yo pe pye yeyinɔge na; katugu pe tara ti yaakara pa tila pye na yinrigi wa wunlunaŋa wi tara.

²¹Pilige ŋga ki tɛgɛ, naa kila kaa gbɔn, a Erɔdi wì suu wunluwɔ derigbɔgɔ ki le, mɛɛ cɛn wi wunluwɔ jɔngɔ ki na, mɛɛ wi senyoro ti yo pe kan. ²²A leele pè si jɔrɔgɔ ŋgbanga ma yo fɔ: «Yenɔgele lali li yen na para, lere ma.»

²³Le ki yɔngɔlɔ nɔŋgba ke ni, a we Fɔ wi mɛrɛgɛ wà si pan ma yama wa Erɔdi wi na, katugu wi sila gbɔgɔwɔ pi kan Yenɔgele li yeri. A fyɛnrɛ tà si ye wi ni maa ka, a wì si ku.

²⁴Ma si yala, Yenɔgele li sɛnrɛ tila pye na jaragi na kee yege suyi.

²⁵Barinabasi naa Sɔli pàa pan wa Zheruzalemu tunɔgo ŋga na, naa pàa kaa ki pye, a pè si sɔngɔrɔ mɛɛ kari wa Antiyɔshi. Zhan ŋa pàa pye na yinri Mariki, pàa wi le ma kari wi ni fun.

PɔLI WI KONDANGALA KONGBANNA YENŊELE TUNŊGO KI NA WO NAA BARINABASI KONAA ZHAN MARIKI

13.1--15.35

Pàa Barinabasi naa Sɔli pe wɔ
ma pe tun
pe saa Yenɔgele sɛnrɛ ti yuun

13 ¹Wa Antiyɔshi ca legilizi* wi ni, Yenɔgele yɔn sɛnrɛ yofenne* naa leele nagafenne la pye wa. Poro la wele mbele wele: Barinabasi, naa Simeyɔn ŋa pàa pye na yinri Lewɔɔ, naa Lusiyusi ŋa wila yiri wa Sireni ca, naa Manaye, konaa Sɔli. Manaye naa tara ti to Erɔdi* wi ni, pàa poro koro ja go nɔŋgba. ²Pilige ka, ma pe ta pàa pye na we Fɔ* wi gbogo ma yenɔge* le, a Yinnekpoyi li sigi yo pe kan ma yo fɔ: «Ye Barinabasi naa Sɔli pe tɛgɛ pe ye na kan, tunɔgo ŋga m̀ pe yeri ki mɛgɛ ni, pege pye.»

³Naa pàa kaa kɔ yenɔge lege naa Yenɔgele yenrewe pi na, a pè si pe keyen yi taga* Barinabasi naa Sɔli pe na, mɛɛ pe yaga paa kee.

**Barinabasi naa Sɔli pàa kari
wa Shipiri lɔgɔ fugo tara ti ni**

⁴Naa Yinnekpoyi làa kaa Barinabasi naa Sɔli pe tun ma, a pè si kari wa Selesi ca. A pè si kaa yiri wa ma ye tɔnmɔkɔrɔ ka ni ma kari wa Shipiri lɔgɔ fugo* tara ti ni. ⁵Naa pàa ka saa gbɔn wa Salamini ca, a pe nɛɛ Yɛnɛɛle senre ti yuun wa Zhufuye* pe sheryinre ti ni. Zhan Mariki wila pye pe ni na pe sari.

⁶A pè si lɔgɔ fugo tara ti ni fuun ti kɔn ma yiri, mɛɛ kari wa Pafɔsi ca, mɛɛ saa fili naɲa taluguya fɔ wa ni wa. Zhufuye woo lawi, wila pye naa yɛɛ piin ma yo wo yen Yɛnɛɛle yɔn senre yofɔ wa. Pàa pye naa yinri Barizhezu. ⁷Wila pye wa lɔgɔ fugo tara gbɔforɔneri Serigiyusi Polusi wi yeri. Ki gbɔforɔneri, lere tijinliwɛ fɔ lawi. Wila tunɲo torogo, a pè saa Barinabasi naa Sɔli pe yeri wi kan, katugu wila pye na jaa mbe Yɛnɛɛle senre ti logo. ⁸Ɛɛn fɔ, taluguya fɔ Elimasi we, pa pàa pye naa yinri ma Gireki senre ti ni, a wi nɛɛ kendige woo Barinabasi naa Sɔli pe ni, nɛɛ pyewe jaa mbe gbɔforɔneri wi yege kɔn wiga ka taga Zhezu wi na. ⁹Kona, Sɔli wo ɲa pàa pye na yinri fun Pɔli, maa ta wì yin Yinnekpoyi li ni, a wì suu yengele ke kan taluguya fɔ wi na, ma yo fɔ: ¹⁰«Mboro ɲa yɛɛn, ma yen ma yin tijinliwɛ pee naa nambara wi ni fuun wi ni, sɔtanla wi pyɔ wi mboro, kasinɲe ki yen mɔɔ mben. Mbaa we Fɔ wi

kozinɲe ke kanɲi mbaa ke piin yagbogolo, mɛɛ yaa ki yaga? ¹¹Ta nuru yinɲɔ: We Fɔ wi yaa ma gbɔn, ma yaa kanɲa fyɔɔn, ma se yɔnlɔ yanwa pi yan naa fɔ sa gbɔn sanga wa ni.»

Le ki yɔngɔlɔ nunɲba ke ni, a Elimasi wi yengele kè si wɔ wi na binriw, a wì si fun. A wi nɛɛ talitali na toro lagapyew, na lere jaa wuu yigi kɛɛ na wi kari wi ni. ¹²Ʋga kila pye, naa gbɔforɔneri wila kaa ki yan ma, a wì si taga Zhezu wi na. Nagawa mba pi yen na para we Fɔ wi senre na, pi wogo kila wi pari fɔ jɛnɲɛ.

**Pɔli naa Barinabasi pe Yɛnɛɛle
senre yowo wa Antiyɔshi ca,
wa Pisidi tara**

¹³A Pɔli wo naa wi tangayɛɛnle pe ni pè si ye wa tɔnmɔkɔrɔ ki ni wa Pafɔsi ca, mɛɛ kari wa Perizhi ca, wa Panfili tara. A Zhan Mariki wì si laga pe na wa ki laga ki ni, mɛɛ sɔngɔrɔ wa Zheruzalemu. ¹⁴A pè si kɔnɔ li le naa, ma yiri wa Perizhi ma saa gbɔn wa Antiyɔshi, wa Pisidi tara. Cɛnpilige* kì kaa gbɔn, a pè si ye wa sherigo* ma cɛn. ¹⁵Naa pàa kaa Moyisi lasiri* sewɛɛle poro naa Yɛnɛɛle yɔn senre yofenne sewɛɛle pe kara, a sherigo teele pè si tunɲo ka torogo pe yeri ma yo fɔ: «Sefenne, na kaa pye senre yen ye yeri mbe yo janwa wi kan mbe pe kotogo kan, ye mbe ya para yinɲɔ.»

¹⁶Kona, a Pɔli wì si yiri, maa kɛɛ ki yirige mbe ta mbe para pe ni, ma

sho fɔ: «Yoro Izirayeli* woolo, naa yoro sanmbala mbele ye maa fyɛ Yɛnɛle li yɛgɛ, yaa nuru na yeri! ¹⁷Izirayeli tara woolo pe Yɛnɛle làa we teleye pe wɔ. Làa pe cɛnle woolo pe pye, a pè lɛgɛ, sanga ŋa ni pe yɛn ma cɛn wa Ezhipiti tara we. Ko pɔŋgo na, a lɛ si pe yirige ma pe wɔ wa li yawa gbɔɔ pi fanŋga na. ¹⁸A lɛ pe kala li kun li yɛɛ ni ma saa gbɔn paa yeɛ nafa shyen yɛn. ¹⁹Ma cengele kolɔshyen koro tɔngɔ wa Kana tara, kona, mɛɛ poro tara to kan pe yeri, a tɛ pye pe woro. ²⁰A ko saa ki yɛɛ fili paa yeɛ cɛnme tijere naa nafa shyen ma yiri ke (450) yɛn.

«Ko pɔŋgo na, a lɛ si kiti kɔnfenne kan we teleye pe yeri fɔ ma saa gbɔn Yɛnɛle yɔn sɛnrɛ yofɔ* Samiyeli wi sɔnlɔ ki na. ²¹Kona, a pè si wunlunaŋa lagaja Yɛnɛle li yeri. A lɛ si naŋa ŋa pàa pye na yinri Kisi wi pinambyɔ Sawuli wi kan pe yeri, pa wo la yiri wa Benzhamɛ cɛnle li ni. A wɛ cɛn pe go na ma saa gbɔn fɔ yeɛ nafa shyen. ²²Naa Yɛnɛle làa kaa je Sawuli wi na, a lɛ si Davidi wi kan pe yeri pe wunlunaŋa, mɛɛ ki sereya ŋa wi yo wi kanŋɔɔ ma yo fɔ: *Mi Izayi* pinambyɔ Davidi wi yan, wi kala li yɛn mala ndanla†*. Wi yaa kanla nandanwa kagala ke ni fuun ke pye mbe ke yɔn fili. ²³Davidi wi setirige woo wo wawi Zhezu we. Yɛnɛle lùu tɛgɛ Izirayeli tara woolo pe Shɔfɔ ma yala li yɔn fɔɔ* na làa kɔn li ni. ²⁴Sanni wi

sa pan, Zhan Batisi* wila pye na Yɛnɛle sɛnrɛ ti yuun Izirayeli tara woolo pe kan ma yo pe pe kapere ti jɛn peri yaga, pe batize*. ²⁵Naa Zhan tunŋgo ki kɔsanga wila kaa na yɔngɔ, a wi nɛɛ yuun fɔ: «Yaa ki jate ambɔ wi mi? Ŋa kɔnɔ yaa wele, wo ma mi. Ye wele! Wi yɛn na paan na pɔŋgo na, mii daga mboo sawira manda ti sangala (katugu na go kologo ki na!)»

²⁶«Sefenne yoro mbele Abirahamu wi setirige piile, konaa yoro sanmbala mbele ye maa yɛnri Yɛnɛle li yeri, ki shɔwɔ sɛnrɛ nda pa tɛla torogo woro yeri. ²⁷Zheruzalɛmu ca fɛnnɛ poro naa pe teele pe ni, pe sila Zhezu wi jɛn paa pe Shɔfɔ yɛn. Yɛnɛle yɔn sɛnrɛ yofɛnnɛ pe sɛnrɛ nda ti maa kara cɛnpilige pyew ki ni, ali maga ta pe sila ti kɔrɔ wi logo, pàa ki sɛnrɛ ti tanga mari yɔn fili, naa pàa Zhezu wi gbo we. ²⁸Ali maga ta pe sila tanga yan wa, ŋga kɛla daga wi gbowo ni, a pè Pilati* wi yɛnri ma yo poo gbo. ²⁹Kagala ŋgele fuun kàa yɔnlɔgɔ wa Yɛnɛle sɛnrɛ sɛwe wi ni Zhezu wi kanŋɔɔ, naa pàa kaa ke pye ma ke yɔn fili, a pè suu tirige maa laga wa tiparaga* ki na, mɛɛ saa wi le. ³⁰Ɛɛn fɔ, Yɛnɛle làa wi yɛn maa yirige wa kunwɔ pi ni. ³¹Naa Zhezu wila kaa yɛn, pilige lɛgere na, wila wi yɛɛ naga leele mbele pàa pinle wi ni ma yiri wa Galile tara ma kari wa Zheruzalɛmu pe na. Yɛnŋɔ pè pye wi sɛrɛfɛnnɛ

†13.22: 1 Sami 13.14; Yuuro 89.21.

mbaa wi senre yuun Izirayeli tara woolo pe kan. ³²Woro fun, ki Sentanra to waa yari na ye kaan, fɔ Yenŋele làa yɔn fɔlɔ na kɔn we teleye pe yeri, ³³li yɔn kɔn fili we kan, woro mbele wè pye pe setirige piile wele. A li si Zhezu wi yen maa yirige wa kunwɔ pi ni, paa yege nga na ki yen ma yɔnlɔgɔ wa Yenŋele gbɔgɔyuuro sewe wi go shyen ki ni ma yo fɔ:

*Ma yen na Pinambyɔ,
a mɔ pye ma To nala†.*

³⁴Yenŋele làa ki yo ma yo li yaa kaa yen mboo yirige wa kunwɔ pi ni, jaŋgo wiga ka fɔngɔ. Pa làa ki yo yeen ma yo fɔ:

*Yɔn fɔlɔ na mɔla kɔn Davidi wi
yeri,
mi yaa ki duwaw jennɛ wi tirige ye
na, ki wogo ki se ya koro†.*

³⁵Ki kala na, ligi yo wa Yenŋele gbɔgɔyuuro sewe wi laga ka ni naa ma yo fɔ:

Ma se yenle ki na, ma woo kpoyi
wi fɔngɔ†.*

³⁶Ma si yala, Davidi wo na, kala na Yenŋele làa jate ma tege ma yo wi pye, wɔla li pye ma li yɔn fili wi sɔnlɔ ki na. Ko puŋgo na, a wɔ si ku. Pàa wi le wa wi teleye pe tanla, a wɔ fɔngɔ jate. ³⁷Ɛen fɔ, Yenŋele li ŋa yen maa yirige wa kunwɔ pi ni, wo si fɔngɔ. ³⁸Ki kala na, sefenne, yege jen ye yo fɔ Zhezu wo mege na ki yen na yari

ye kan ma yo kapere ti mbe ya kala yaga. Moyisi lasiri* wi saa ya mbe ye pye lesinmbele kagala ŋgele ni, ³⁹mbele fuun pè taga Zhezu wi na, pè pye lesinmbele Yenŋele li yege na wa ki kagala ke ni. ⁴⁰Ki kala na, ye ye yeŋ yingiwɛ jen, jaŋgo nga Yenŋele yɔn senre yofenne pàa yo, kiga ka ye ta; ki ŋga fɔ:

*⁴¹Ye wele, yoro mbele yaa na
tifaga,*

*ye ti ki to ye yɔn na, ye kɔ ye wɔ
wa;*

*katugu mi yaa kala la pye ye sɔnlɔ
ki na,*

*na lere wa kali yege yo ye kan, ye
se taga ki na†.»*

⁴²Naa Pɔli naa Barinabasi pàa kaa yiri wa sherigo ki ni, a leele pè si pe yenri ma yo ki cɛnpilige ŋga kila paan, pe pan pe para pe ni naa ki kala nuŋgba li na. ⁴³Naa finliwe pɔla kaa kɔ, Zhufuye poro naa mbele pàa ye Zhufuye sherege ki ni, pe legere la taga Pɔli naa Barinabasi pe puŋgo na. A poro nɛɛ para pe ni na pe kotogo kanni ma yo pe koro pe yere jɛŋge wa Yenŋele li yinme pi ni.

⁴⁴Ki cɛnpilige lurumbanna, ca woolo pe gbɔɔ la pe yeŋ gbogolo mbe Yenŋele senre ti logo. ⁴⁵Naa Zhufuye pàa kaa ki janwa gbɔlɔ li yan ma, a pè si yin yenjara ni nɛɛ kendige woo ŋga Pɔli la pye na yuun ki ni, naa tegele. ⁴⁶Kona, a

†13.33: Yuuro 2.7.

†13.34: Eza 55.3.

†13.35: Yuuro 16.10.

†13.41: Aba 1.5.

Pɔli naa Barinabasi pè si kotogo ta na para pe ni, ma yo fɔ: «Kila daga Yenɲele li senre ti yo yoro kan gben. Eɛn fɔ, na yè kaa je ti na ma ye yeɛ yan yee daga yinwege mbakɔɔ ki ni, eɛn, we yaa la kee mbele pe woro Zhufuye pe kɔrɔɔ. ⁴⁷ Katugu ŋga we Fɔ wì yo ma we kan, koyi ŋga fɔ:

*Mɔɔ tege ma pye paa yanwa yen
cengele ke kan,*

*janjo ma kari shɔwa senre ti ni fɔ
wa tara ti kɔsaga ki na†.*

⁴⁸ «Mbele pe woro Zhufuye, naa pàa kaa ti logo, a pè si yin nayinme ni nɛɛ we Fɔ wi senre ti gbogo. Kila kɔn ma tege mbele fuun kan pe yinwege mbakɔɔ ki ta, poro pe ni fuun poro la taga Zhezu wi na.»

⁴⁹ A we Fɔ wi senre tì si jaraga wa ki tara ti lagapyew. ⁵⁰ Eɛn fɔ, a Zhufuye pè si jeele megbɔɔ fenne naa ca ki legbɔɔ pele sun ma wa Pɔli naa Barinabasi pe na, nɛɛ pe jɔɔ ma pe purɔ ma pe yirige wa pe tara. Ki jeele pàa pye na Yenɲele li gbogo. ⁵¹ A Pɔli naa Barinabasi pè si pe tɔɔrɔ gbanngban wi pepe† maa wo pe kala na, mee kari wa Ikoniɔmu ca. ⁵² A Antiyɔshi tagafenne pè si yin nayinme naa Yinnekpoyi li ni.

**Pɔli naa Barinabasi pàa Yenɲele
senre yo wa Ikoniɔmu ca**

14 ¹ Wa Ikoniɔmu, a Pɔli naa Barinabasi pè si ye wa

sherigo* ki ni, paa yege ŋga na pege piin faa we, mee para paralɔmɔ pa na, fɔ a Zhufuye poro naa mbele pe woro Zhufuye pe legerɛ taga Zhezu wi na. ² Eɛn fɔ, Zhufuye mbele pe sila taga, a pè si mbele pe woro Zhufuye pe sun ma pe wa tagafenne pe na. ³ Konaa ki ni fuun, Pɔli naa Barinabasi pàa mɔ wa Ikoniɔmu. Pàa kotogo ta na para ma pe jigi wi taga we Fɔ* wi na. We Fɔ wila pye naga nari fɔ senre nda pàa pye na yuun wi yinme wogo ki na, ti yen kaselege. Yawa mba wila kan pe yeri, a paa kagbɔɔɔ naa kafɔnngɔɔ piin pi kala na. ⁴ A ca woolo pè si kɔn shyen. Pèle la pye Zhufuye pe punjo na, a pèle taga pitunmbolo* pe punjo na.

⁵ Zhufuye poro naa mbele pe woro Zhufuye, naa pe teele pe ni, pàa pye na pe yeɛ gbegele mbe kapege pye Pɔli naa Barinabasi pe na, mbe pe wa sinndɛere ni mbe pe gbo. ⁶ Naa pàa kaa ki jatere wi ta sanga ŋa ni, a pè si fe ma kari wa Likawoni tara, wa Lisiti ca naa Deribi ca ki ni, naa ti kanngara na cara ti ni, ⁷ mee Zhezu wi Sentanra ti yari wa ki lara ti ni fun.

**Pɔli naa Barinabasi
pàa Yenɲele senre yo
wa Lisiti naa Deribi cara ti ni**

⁸ Wa Lisiti, naŋa wà la pye wa, wila pye censaga sanga pyew; katugu pàa wi se murugu, wi sila ya

†13.47: Eza 49.6.

†13.51: Pàa pe tɔɔrɔ gbanngban wi pepe maa wo wa mbege naga fɔ ki ca woolo pàa kapege pye a kì pye pe yeɛ go kala.

tanga bɔbɔɔ. ⁹Nda Pɔli wila pye na yuun, wila pye nari nuru. A Pɔli wì suu yengele ke kan wi na, ma suu yan tagawa yen wi ni mbe ya mbe sagala. ¹⁰Kona, a wì sigi yo naŋa wì kan ŋgbanga ma yo fɔ: «Yiri ma yere ma sin ma tɔɔɔ ti na!»

A naŋa wì si yew ma kan wi tɔɔɔ ti na, nɛɛ tanri. ¹¹Naa janwa wila kaa Pɔli kapyege ki yan, a pè si jɔɔɔɔ ŋgbanga Likawoni fenne senre ti ni ma yo fɔ: «Yarisunndo tà kanŋa leele ma pan laga we sɔɔɔɔ.»

¹²A pe nɛɛ Barinabasi yinri Zusi*†, nɛɛ Pɔli wo yinri Erimesi, katugu wo wila pye na para. ¹³Zusi gbɔɔɔɔ ŋga kila pye wa ca ki yesaga ki na, wi saraga wɔfɔ* wila pan napene ni wa yeyɔnrɔ ti na, pàa pe fere tige fyɛɛnrɛ ni. Wila pye na jaa, wo naa janwa wi ni, mbe saraga* wɔ Barinabasi naa Pɔli pe yeri. ¹⁴Naa pitunmbolo pe shyenme, Barinabasi naa Pɔli, pàa kaa ko logo ma, a pè si pe yariɔɔɔ ti walagi maga naga fɔ pè je ki na, mɛɛ fe ma ye wa janwa wi sɔɔɔɔ, mɛɛ gbele ŋgbanga ma yo fɔ: ¹⁵«We wenne, yinŋi na, a ye nɛɛ ko piin? We yen leele fun paa ye yen. Sentanra to wè pan mbe kan ye yeri, nɛɛ ye yinri ma yo ye pɔŋgo le ki yarijagara nda ti ni, ye ye yɛɛ kan Yenŋele na yinwege wolo li yeri, lo li naayeri, naa tara, naa kɔɔɔje, naa ti nawa yaara ti ni fuun ti da. ¹⁶Wagati ŋa fuun wì toro

wi ni, Yenŋele làa cengele woolo pe ni fuun pe yaga paa kee wa pe yɛɛ nandanwa kala koŋgolo ke ni. ¹⁷Ma si yala, li li yɛɛ cɛnlɔmɔ pi naga wa kajɛŋge ŋga fuun li maa piin ki ni. Li ma tisaga ki kan ye yeri ma yiri wa yenŋele na, ma yarilire kan ye yeri ti wagati wi na, ma yaakara legerɛ kan ye yeri ma ye nawa pi yin nayinme ni.»

¹⁸Ali pitunmbolo pe yogo konaa ki ni fuun, pe sila ya mbe janwa wi yerege wiga ka saraga wɔ pe yeri.

¹⁹A Zhufuye pèle si yiri wa Pisidi tara, wa Antiyɔshi naa Ikoniyoŋmu cara ti ni ma pan, mɛɛ janwa wi jatere wi wa maa kanŋa pe na. A pè si Pɔli wi wa sinndeere ni mboo gbo, mɛɛ wi tilele ma yiri wi ni wa kayege, katugu pàa ki yan ndɛɛ wì ku. ²⁰Ɛɛn fɔ, naa tagafenne pàa ka saa gbogolo maa maga sanga ŋa ni, a wì si yiri ma ye wa ca nawa. Ki goto pinliwe pi ni, a wo naa Barinabasi pè si yiri wa ma kari wa Deribi.

Pɔli naa Barinabasi pe sɔŋɔɔɔmɔ wa Antiyɔshi ca, wa Siri tara

²¹A Pɔli naa Barinabasi pè si Sentanra ti yari wa Deribi ca nawa ma tagafenne legerɛ ta wa. Ko pɔŋgo na, a pè si sɔŋɔɔɔ wa Lisiti, naa Ikoniyoŋmu, naa Antiyɔshi cara ti ni, wa Pisidi tara. ²²Pàa pye na tagafenne pe kotogo kanni na pe yeregi ma yo pe koro wa tagawa pi

†14.12: *Zusi*: Wila pye Girekiye pe yarisunŋgo gbɔɔɔ ka. *Erimesi*: Wila pye Girekiye pe yarisunŋgo gbɔɔɔ ka, ŋga pàa pye na jate paa Zusi wi pitunŋɔ yen.

ni, nɛɛ pe piin fɔ: «Ki daga jɔlɔɔ ɛgɛrɛ mbe we ta, sanni we sa ye wa Yɛnɛɛle li wunluwɔ* pi ni.»

²³ A pɛ si leleɛɛ* tɛgɛtɛgɛ legilizɪ* nunɔba nunɔba pyew wi ni. Naa paa kaa yɛnɛɛ* le ma Yɛnɛɛle li yɛnri, a pɛ si pe le we Fɔ wi kɛɛ, wo ŋa paa taga wi na we.

²⁴ Ko puŋgo na, a pɛ si Pisidi tara ti kɔn ma yiri, mɛɛ gbɔn wa Panfili tara. ²⁵ A pɛ si Yɛnɛɛle sɛnrɛ ti yo wa Perizhi ca, kona, mɛɛ kari wa Atali ca. ²⁶ Wama, a pɛ si ye tɔnmɔkɔɔ ka ni mɛɛ kari wa Antiyɔshi, wa Siri tara. Pa paa pe le Yɛnɛɛle kɛɛ wa ki ca ki ni, jaŋgo li yinmɛ tirige pe na tunɔgo ŋga paa pye ma yɔn fili makɔ ki kala na.

²⁷ Naa paa ka saa gbɔn wa Antiyɔshi, a pɛ si tagafɛnnɛ pe gbogolo. Kagala ŋgele Yɛnɛɛle lɔa pe saga, a pɛ pye, konaa lɔa tagawa konɔ li yɛnɛɛ mbele pe woro Zhufuye pe kan yɛgɛ ŋga na pe ta pe taga, a pɛ si ke yɛgɛ yo ma pe kan. ²⁸ A pɛ si koro wa tagafɛnnɛ pe ni, ma wagati titɔnlɔwɔ pye wa pe ni.

Finliwɛ mba pɪla pye wa Zheruzalɛmu ca

15 ¹ Kona, a leele pɛle si pan wa Antiyɔshi ca ma yiri wa Zhude tara. A pe nɛɛ tagafɛnnɛ pe nari na yuun fɔ: «Na yee kenrɛkenrɛ* mbe yala Moyisi lasiri* wi ni, ye se ya sho.» ² A yolɛgɛrɛ naa kendige gbɔɔ si ye poro naa Pɔli naa Barinabasi pe sɔɔwɔ. A pɛ si yere ki yerewe

ma yo Pɔli, naa Barinabasi, naa leele sanmbala pele ni, pe kari wa Zheruzalɛmu pe sa para pitunmbolo* poro naa leleɛɛ pe ni ki wogo ki na.

³ A legilizɪ* wɪ si pe torogo. Pe karisaga, a pɛ si Fenisi naa Samari* tara ti pari ma toro. Mbele pe woro Zhufuye* paa taga Yɛnɛɛle li na yɛgɛ ŋga na, a pe nɛɛ ki yari na tagafɛnnɛ pe kaan, fɔ a kɪ pye nayinmɛ gbɔɔ pe ni fuun pe yeri. ⁴ Naa Pɔli naa Barinabasi paa ka saa gbɔn wa Zheruzalɛmu, a legilizɪ woolo, naa pitunmbolo pe ni konaa leleɛɛ pe ni, pɛ si pe yigi jɛnɛgɛ. Yɛnɛɛle lɔa Pɔli naa Barinabasi pe saga, a pɛ kagala ŋgele pye, a pɛ si ke ni fuun ke yɛgɛ yo ma pe kan. ⁵ Kona, Fariziye* ŋgbelege ki ni, mbele paa pye tagafɛnnɛ, a poro pɛle si yiri ma sho fɔ: «Ki daga tagafɛnnɛ mbele pe woro Zhufuye pe kenrɛkenrɛ, ki yo pe kan paa tanri Moyisi lasiri wi na paa wi yɔn fili.»

⁶ A pitunmbolo poro naa leleɛɛ pe ni, pɛ si gbogolo mbege kala li yewe jɛnɛgɛ. ⁷ Naa paa kaa kendige gbɔɔ wɔ ma kɔ, a Pyeri wɪ si yiri, mɛɛ pe pye fɔ: «Sɛfɛnnɛ, yɛgɛ jɛn ma yo Yɛnɛɛle lilan wɔ laga ye sɔɔwɔ, kɪ mɔ, jaŋgo mbe Sentanra ti yo mbele pe woro Zhufuye pe kan, pe ta peri logo, pe taga we Fɔ* wi na. ⁸ Yɛnɛɛle na li yɛn ma leele pe kotoro ti jɛn, ligi naga ma yo lɪ yɛnle pe na, ma Yinnekpoyi li kan pe yeri paa yɛgɛ ŋga na lɔa li kan woro fun we yeri we. ⁹ Woro

naa poro ni, lii wa wɔ wa ni. Lì pe kotoŕo ti pye kpoyi*, naa pè taga ki kala na. ¹⁰Yingɔ wo ni, ki cɛn meɛ, a ye nɛɛ Yenɲele li waa na wele? Na tugugbɔɔ tari tagafenne pe go na, nda we tɛɛye o, woro o, wa si ya ti ni mberi tugo. ¹¹Wè taga ki na ma yo Yenɲele li yen na we shoo we Fɔ Zhezu wì yinme mba tirige we na po kala na. Ko nuɲgba koyi pe wogo ye fun.»

¹²Kona, a janwa wi ni fuun wì si pyeri dinw nɛɛ nuru Barinabasi naa Pɔli pe yeri, Yenɲele làa pe saga, a pè kafɔnɲɔɔ naa kagbɔɔɔ ngele pye wa mbele pe woro Zhufuye pe sɔɔwɔ, a pe nɛɛ ke yege yuun. ¹³Naa pàa kaa para ma kɔ, a Zhaki wì si senre ti le ma sho fɔ: «Sefenne, yaa nuru na yeri! ¹⁴Simɔ wìgi yege yo paa yege nɲa na maga le wa faa, Yenɲele làa li jatere wì taga mbele pe woro Zhufuye pe na, ma pele wɔ wa pe sɔɔwɔ ma pe pye li woolo. ¹⁵A Yenɲele yɔn senre yofenne* pe senre tì saa pye nuɲgba ti ni, paa yege nɲa na ki yen ma yɔnɔɔ wa Yenɲele senre sewe wi ni ma yo we Fɔ wì yo fɔ:

¹⁶*Ko puɲgo na, pa mi yaa sɔnɔɔ
mbe pan,*

mbe Davidi wi paraga go nɲa kila
toori ki kan naa fɔnɲɔ.*

*Mi yaa kaga jɔɔsara ti gbegele
mbege yirige mbege sin;*

¹⁷*janɲo leele sanmbala pe we Fɔ
wi lagaja,*

*naa cengele ngele fuun m̀ yeri ke
pye na woolo ke ni.*

¹⁸*We Fɔ wo wì yo ma, wo nɲa wìgi
kagala ke pye, a kè jen,
maga le wa faa we†.»*

¹⁹A Zhaki wì sho naa fɔ: «Ko k̀ ti mila ki jate fɔ mbele paa pe yeɛ kaan Yenɲele li yeri, pe si woro Zhufuye, waga ka kanɲbanra taga pe na. ²⁰Eɛn fɔ, ye ti we sewe torogo pe yeri, fɔ paga kaa yarisunndo kara kaa mbe pe yeɛ le fyɔnɔ*. Pe pe yeɛ yigi kɛenre lime pi ni. Paga ka yaraga nɲa pe maga sere wa ki yɔɔɔ maga gbo ki kara ta ka. Paga si ka kasanwa ka. ²¹Katugu maga le wa faa, leele pe maa Moyisi lasiri senre ti yuun ca pyew ki ni, nari kara sheriyrɛ ti ni cenpilige* pyew ki ni.»

Sewe nɲa pàa torogo tagafenne mbele pe woro Zhufuye pe kan

²²Kì kaa pye ma, a pitunmbolo poro naa leɛɛɛ, naa legilizi woolo pe ni fuun pe ni, pè si yere ki yerewe mbe leele pele wɔ pe yeɛ ni, mbe pe torogo wa Antiyɔshi ca pe pinle Pɔli naa Barinabasi pe ni. A pè si Zhude nɲa pàa pye na yinri Barisabasi wo naa Silasi wɔ. Pe ni fuun shyen pàa pye legbɔɔɔ tagafenne pe sɔɔwɔ. ²³Sewe nɲa pàa kan pe yeri pe kari wowi nɲa:

«Pitunmbolo* naa leɛɛɛ, poro mbele pè pye ye woolo, poro paa pe sharaga ki torogi yoro mbele ye woro Zhufuye, mɛɛ pye pe woolo ye kan. Yoro mbele ye yen ma cen wa Antiyɔshi, naa Siri tara to naa Silisi kinda wi ni we. ²⁴Wège

†15.16-18: Amɔ 9.11-12.

logo ma yo leele pèle yiri laga we sɔɔwɔ ma saa ye jatere wi lege ye na pe senre ti ni, ma ye nawa pi piri ye na. Woro ma we pe tun. ²⁵ Ki kala na, wège yan ki yen ma yɔn, a wè yo ma fili ki na mbe leele pele wɔ mbe pe tun wa ye yeri. Pe yaa ka pinle mbe kari Barinabasi naa Pɔli pe ni, poro mbele pè pye we wenne jembelè we. ²⁶ Poro pàa pe yee go ki pere we Fɔ Zhezu Kirisi wi mege ki kala na. ²⁷ Kì pye ma, we yaa Zhude naa Silasi pe tun wa ye yeri. Senre nda waa yɔnlɔgi laga, poro jate pe yaa sari yo mbe ye kan. ²⁸ Katugu Yinnekpoyi lo naa woro ni, wège yan ki yen ma yɔn fɔ waga ka tuguro ta yege taga ye go na mbe wɔ ki kagala ngele ke daga pyewe ni yeen koro ni. Ke ngele: ²⁹ Yaga ka yarisunndo kara ka, yaga ka kasanwa ka, yaga ka yaraga nga pe maga sere wa ki yɔlɔɔ maga gbo ki kara ta ka. Ye ye yee yigi keenre lime pi ni. Na yaga ye yee yingiwè jèn ki yaara ti ni, ko kì yɔn. We yen pilige ka.»

³⁰ Kona, a pè si leele mbele pàa tun pe yaga, a pè kari wa Antiyɔshi ca, mɛɛ saa tagafenne ngbelege ki gbogolo maga sɛwe wi kan pe yeri. ³¹ Naa pàa kaa wi kara sanga nà ni, a pe nɛɛ yɔɔɔri ki kotogo kanga senre ti kala na. ³² Zhude naa Silasi poro kpaw mbele pàa pye Yenjele yɔn senre yofenne, pàa senlegere yo sefenne pe ni ma pe kotogo kan, ma fannga kan pe yeri wa tagawa pi ni. ³³ A pè si wagati jenri pye wa. Ko pɔngo na, a tagafenne pè

si pe yaga paa kee nɛɛ pe piin ma yo pe sɔngɔɔ pe gbɔn yinnga wa pe tunvenne pe na. ³⁴ [Konaa ki ni fuun, kila Silasi wo ndanla wi koro wa pe ni.]

³⁵ A Pɔli naa Barinabasi poro si koro wa Antiyɔshi. Poro naa lelegere pèle la pye na we Fɔ wi Sentanra ti yuun, nɛɛ leele pe nari.

PɔLI WI KONDANGALA SHYEN WOLO YENJELE TUNJGO KI NA WO NAA SILASI KONAA TIMOTE

15.36--18.23

Pɔli naa Barinabasi pàa laga pe yee na

³⁶ Naa piliye yà la kaa toro, a Pɔli wì si Barinabasi wi pye fɔ: «Wè toro cara nda fuun ni ma we Fɔ wi Sentanra ti yo, ti we sɔngɔɔ wa ti ni, we sefenne pe wele, pe yen yege nga na we ta wege jèn.»

³⁷ Barinabasi wo la pye na jaa mbe Zhan nà pàa pye na yinri Mariki wi le wi pinle pe ni wi kari. ³⁸ Eɛn fɔ, a Pɔli wì sigi jate kii daga poo le pe kari wi ni; katugu wila laga pe na wa Panfili tara, wi sila yenle mbe kari pe ni pe tunngo ki na naa. ³⁹ A kendige gbɔɔgɔ kà si ye pe sɔɔwɔ, fɔ a pè laga pe yee na. A Barinabasi wo si Mariki le ma kari wi ni, pàa ye tɔnmɔkɔɔ ka ni ma kari wa Shipiri lɔɔgɔ fugo* tara ti ni. ⁴⁰ Naa tagafenne pàa kaa Pɔli wi le we Fɔ wi keɛ wi yinmɛ tirige pe na, a Pɔli wo si Silasi wo wɔ mɛɛ

kari wi ni. ⁴¹ A wì si Siri tara to naa Silisi kinda wi yanri, na fannga kaan legiliziye woolo pe yeri wa tagawa pi ni.

Timote wìla saa Pòli naa Silasi pe torogo

16 ¹ Kona, a Pòli wì si kari wa Deribi naa Lisiti cara ti ni. Tagafò wà la pye wa, pàa pye naa yinri Timote. Wi nò wìla pye Zhufuye* mbele pàa taga wo wa. Wi to wo la pye Girekiye woo. ² Tagafenne mbele pàa pye wa Lisiti naa Ikoniymu cara ti ni, pàa pye naa metanga yinri. ³ Pòli wìla pye naga jate mbe Timote wi le mbe kari wi ni. Kì kaa pye ma, a wì suu kenrekenre* Zhufuye mbele pàa pye wa ki lara ti ni pe kala na, katugu pe ni fuun pàa ki jen ma yo wi to wìla pye Girekiye woo. ⁴ Pàa pye na toro cara nda fuun ni, pitunmbolo* poro naa lelele* pe ni pàa yo ma yere kagala ngele na wa Zheruzalemu, a pe nœe ke yuun na tagafenne pe kaan, nœe pe yenri ma yo pe ke yigi paa tanri ke na. ⁵ A legiliziye* woolo pe nœe fannga taa wa tagawa pi ni. A pele nœe tari pe na pilige pyew.

Pòli wìla yariyanga ka yan wa Tirowasi ca

⁶ A Yinnepoyi lì si pe yege kòn ma yo paga ka Yenjele senre yo wa Azi tara ti ni; kì pye ma, a pè si Firizhi tara to naa Galasi kinda wi pari ma toro. ⁷ Naa pàa kaa yongò Misi tara ti ni, a pè sigi ngbanga

mbe kari wa Bitini kinda wi ni, œn fò, Zhezu wi Yinne li sila yenle pe kari wa. ⁸ Kona, a pè si Misi tara ti kòn ma yiri, mœe kari wa Tirowasi ca. ⁹ Ki yembine li ni, a Pòli wì si yariyanga ka yan, ma Maseduwani kinda woolo naa wa yan yeresaga, wi yen naa yenri na yuun fò: «Toro laga Maseduwani, ma pan ma we saga!» ¹⁰ Naa Pòli wìla kaa ki yariyanga ki yan ma, le ki yongò nungba ke ni, a we nœe jaa mbe kari wa Maseduwani; katugu wàa taga ki na ma yo Yenjele làa we yeri we sa Sentanra ti yari wa ki tara woolo pe kan.

Lidi wìla taga we Fò wi na wa Filipi ca

¹¹ A wè si ye tòmàkòrò ka ni wa Tirowasi ca, mœe kari teere wa Samotirasi logò fugo* tara ti ni. Ki goto, a wè si kari wa Neyapolisi ca. ¹² A wè si yiri lema, mœe kari wa Filipi ca. Maseduwani kinda naa pòò kòònlò kòònlò, ti kònsaga kòngbannga ki cagbògò ko layi. Òromu tara fenne pe cœnsaga ko ka layi. A wè si piliye jenri pye wa ki ca ki ni. ¹³ Naa Zhufuye cœnpilige* kila kaa gbòn, a wè si yiri wa ca nawa, mœe kari lafogo ka yòn na, nœe ki jate ndœe we yaa sa Yenjele yœnrisaga ka yan wa. Jœele pèle la pye ma gbogolo wa, a wè si cœn mœe yo poro ni. ¹⁴ Jele wà la pye wa, pàa pye naa yinri Lidi, pa wìla yiri wa Tiyatiri ca ki ni. Pariyenre tiyònrò perefò lawi. Wìla pye na fye Yenjele li yege. A wi nœe nuru we yeri, a we

Fɔ* wì suu kotogo ki yenge, janjo wi ta wi nungbolo jan wila nuru Pɔli wi yeri. ¹⁵ A wì suu yee kan, a pòo batize* wo naa wi go woolo pe ni. A wì si we yenri ma yo fɔ: «Na kaa pye yaa na jate m̀ taga jenge we Fɔ wi na, ye pan ye sa tugu wa na go.»

A wì si we ngbanga, fɔ a wè yenle.

Pàa Pɔli naa Silasi pe le kaso wa Filipi ca

¹⁶ Pilige ka, ma we ta waa kee wa Yenjele yenrisaga, a kulojo wà si pan ma fili we ni. Gbosho jelefɔ lawi. Wi jeeere yogo ki kala na, wila pye na penjalegere taa wi tafenne pe kan. ¹⁷ A wì si taga woro naa Pɔli we punjo na, nee gbele ngbanga na yuun fɔ: «Ki nambala mbele yeen, Yenjele na yaraga pyew ki go na, lo tunmbyeele wele. Shɔwɔ konɔ lo paa yari ye kan.»

¹⁸ Wila pye na ko piin ma, ma piliye legere ta. Kì ka saa Pɔli wi

yɔngɔ, a wì si kannga ma gbosho wi pye fɔ: «Mila ki yuun ma kan Zhezu Kirisi wi mege ki na, wɔ wi ni!»

Le ki yɔngɔɔ nungba ke ni, a gbosho wì si wɔ wi ni. ¹⁹ Naa kulojo wi tafenne pàa kaa ki yan pe penjara tajele lì kɔ, a pè si Pɔli naa Silasi pe yigi ma pe tilele ma kari pe ni wa kiti kɔnfenne pe yeege na wa katogo. ²⁰ A pè si saa pe yerege kiti kɔnfenne pe yeege sɔgɔwɔ, mee pe pye fɔ: «Ki nambala mbele, paa we ca ki pinri. Zhufuye poro pele wele. ²¹ Pe yen na kalegele keke nari, kee daga woro Ɔromu tara fenne we yeri we yenle ke na waa tanri ke na.»

²² A janwa wì si yiri pe kɔrɔgo fun. A kiti kɔnfenne pè si Pɔli naa Silasi pe pagala, ma konɔ kan ma yo pe pe gbɔn sapige ni. ²³ Naa pàa kaa pe gbɔn jenge, a pè si pe le kaso, mee ki yo kaso go welefɔ wi kan ma

Pàa Pòli naa Silasi pe le kaso (Kapye 16.23-25)

yo wila pe wele jenge. ²⁴ Naa kaso go welefɔ wila kaa ko konɔ lo ta pe yeri, a wì si pe le wa kaso go yumbyɔ ɲa wi yen ma lara wi ni, mɛɛ pe le ɲgbɛɛɛ na.

²⁵ La kee yindege ki yeri, a Pòli naa Silasi pe nɛɛ Yenɲele li yenri, na li sɔnni yuuro ni. Kasopiile sanmbala pàa pye na nuru pe yeri.

²⁶ Le ki yɔngɔɔ nungba ke ni, a tara tì si yege ɲgbanga, ma kaso go nɔɔ kì yege. A kɔɔɔ ti ni fuun tì si yengele. Kasopiile pe ni fuun pàa pe pɔ jɔɔɔye mbele ni, a pè sangala. ²⁷ A kaso go welefɔ wì si yen. Naa wila kaa kaso go kɔɔɔ

ti yan tì yengele, a wì suu tokobi wi tile maa kɔw, maa yirige na jaa mboo yɛɛ gbo, katugu wila ki yan ndɛɛ kasopiile pè fe. ²⁸ Eɛn fɔ, a Pòli wì si gbele ɲgbanga wi fanɲga ki ni fuun ki ni, ma yo fɔ: «Maga ka kapege pye ma yɛɛ na, we ni fuun we yen laga.»

²⁹ Kona, a kaso go welefɔ wì sho fɔ pe pan kasɔn yanwa ni. A wì si fyeele ma ye wa kaso go yumbyɔ wi ni, nɛɛ seri fyere ti kala na ma saa to le Pòli naa Silasi pe jegele. ³⁰ Ko punɲo na, a wì si pe yirige ma pe yewe ma yo fɔ: «Na teelee, yinɲi mi daga mbe pye mbe si sho?»

³¹ A pè suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Taga we Fɔ Zhezu wi na, pa ma yaa shɔ, mboro naa ma go woolo pe ni.»

³² A pè si we Fɔ wi senre ti yo maa kan, konaa mbele fuun pàa pye wa wi go pe ni. ³³ Ki yembine sanga nunɔba wi ni, a kaso go welefɔ wì si kari pe ni ma saa pe sagbanra ti jogojogo. A wì si batize le teere wo naa wi go woolo pe ni fuun pe ni. ³⁴ A wì si kari Pɔli naa Silasi pe ni wa wi go, ma saa yaakara kan pe yeri. A ki kaso go welefɔ wo naa wi go woolo pe ni, pè si yin nayinme ni, katugu pàa taga Yenɔele li na.

³⁵ Naa laga kila kaa laga, a kiti kɔnfenne pè si polisiye torogo wa kaso go welefɔ wi yeri ma yo wigi nambala pe wa.

³⁶ A kaso go welefɔ wì si saa ki yo Pɔli wi kan ma yo fɔ: «Kiti kɔnfenne pe tunɔgo torogo laga ma yo mbe ye wa. Ki kala na, yinɔgo ye yiri yaa kee yeyinɔge na.»

³⁷ Eɛn fɔ, a Pɔli wì sigi yo polisiye pe kan ma yo fɔ: «Woro mbele we yen Ɖɔmu tara piseele, pè we gbɔn lere pyew wi yege na, pee kiti kɔn we na. Ko punɔgo na, a pè saa we le kaso. Ko yinɔgo, paa jaa mbe we wa larawa wi le? Kaari! Poro jate pe pan pe we yirige laga.»

³⁸ A polisiye pè si kari ma saa ki yo kiti kɔnfenne pe kan. Naa pàa kaa ki logo ma yo Pɔli naa Silasi pe yen Ɖɔmu tara piseele, a pè si fyɛ. ³⁹ A pè si pan ma pe sunlu, kona, mɛɛ pe yirige wa kaso, ma pe yenri ma yo pe wɔ wa ca. ⁴⁰ Naa pàa kaa

yiri wa kaso, a pè si kari wa Lidi go. Naa pàa kaa tagafenne pe yan, ma pe kotogo kan, a pè si kari.

Jɔlɔgo la gbɔn Pɔli naa Silasi pe na wa Tesaloniki ca

17 ¹ A Pɔli naa Silasi pè si toro ma yiri wa Anfipolisi ca naa Apoloni ca, mɛɛ gbɔn wa Tesaloniki ca. Zhufuye* pe sherigo* kà la pye wa ki laga ki na. ² A Pɔli wì si ye wa sherigo ki ni, paa yege nɔga na wi maa ki piin faa we. A wì si cɛnpilige* taanri pye, na Yenɔele senre sewe wi nawa senre ti yuun nari finligi leele pe kan. ³ Wila pye naga yege nari naga finligi pe kan, fɔ mbe yala Yenɔele senre sewe wi ni, kila daga Kiri* wi jɔlɔ wi ku, ko punɔgo na, wii yen wi yiri wa kunwɔ pi ni. A wì sho fɔ: «Ki Zhezu nɔ mila wi senre yuun na ye kaan, wo wi yen Kiri* we.»

⁴ Pe ni, a pèle taga ki na, ma pinle Pɔli naa Silasi pe ni, konaa Giresi tara fenne mbele pàa pye na Yenɔele li gbogo pe legere ni, naa jeele megbɔgo fenne pe legere ni.

⁵ Eɛn fɔ, a Zhufuye pè si yin yenjara ni, mɛɛ saa lejagala pele gbogolo wa ca nawa, ma janwa wi pye maa yirige, ma tinme gbɔɔ pa yirige wa ca nawa. A pè si gbinri ma kari wa Zhasɔn go, ma saa na Pɔli naa Silasi pe lagajaa mbe pe yigi, mbe kari pe ni wa janwa wi pilesaga. ⁶ Naa kì kaa la pee pe yan, a pè si Zhasɔn naa tagafenne pele tilele ma kari pe ni wa ca ki kiti kɔnfenne pe yeri, nɛɛ jɔrɔgi

na yuun fɔ: «Ki nambala mbele yeen, pè dunruya lombongo ki gbɔn maga piri, pè pan lagame yingɔ, ⁷ a Zhasɔn saa pe yaara wɔ wa wi go. Ki leele mbele pe ni fuun pe yen na wunlumbolo to wi ngasegele ke jogo, katugu pe yen naga yuun ma yo wunlunana wa fɔnɔ wa, ɲa pe yinri Zhezu.»

⁸ Ki senre tila janwa wo naa kiti konfenne pe jatere wi piri pe na. ⁹ A pè si Zhasɔn naa nambala pe pye, a pè penjara yɔn ka sara, ko punɔgo na, mɛɛ pe wa paa kee.

Bere ca fenne pe legere la taga Pɔli wi senre ti na

¹⁰ Naa yembinɛ làa kaa wɔ, le ki yɔngɔɔ nungba ke ni, tagafenne pè si Pɔli naa Silasi pe torogo, a pè kari wa Bere ca. Naa pàa ka saa gbɔn wa, a pè si kari wa Zhufuye sherigo ki ni. ¹¹ Poro jatere wo la yenge ma wɛ Tesaloniki ca fenne Zhufuye poro na. Pàa yenle Yenjele senre ti na nawa jembe ni. Pàa pye na Yenjele senre ti kara nari cancan pilige pyew, na kaa pye nda Pɔli wila pye na yuun pe kan ti yen kaselege. ¹² A pe legere taga Zhezu wi na. Giresi tara fenne pe ni, jɛɛle megbɔgo fenne pe legere la taga Zhezu wi na, naa nambala legere ni. ¹³ Eɛn fɔ, naa Tesaloniki Zhufuye pàa kaa ki logo ma yo Pɔli wila pye na Yenjele senre ti yari wa Bere, a pè si kari wa, ma saa janwa wi yirige wila tinni, maa sun maa wa pe na. ¹⁴ Kona, a tagafenne

pè si Pɔli wi torogo le teere wa kɔgoje kɛɛ ki yeri. Eɛn fɔ, a Silasi naa Timote poro si koro wa Bere. ¹⁵ Mbele pàa kari sa Pɔli wi torogo, pàa wi torogo ma gbɔn wa Ateni ca. Pe sɔngɔɔsaga, a Pɔli wì si tunngo kan pe yeri ma yo Silasi naa Timote pe fyɛɛle pe pan wi kɔɔgo fyaw.

Pɔli wila para Ateni ca fenne pe ni

¹⁶ Ma Pɔli wi ta wa Ateni ca wila Silasi naa Timote pe singi, wi jatere wila piri wi na fɔ jɛngɛ, naa wila ki ca ki yan kì yin yarisunndo ti ni we. ¹⁷ Wila pye na yuun Zhufuye pe ni wa sherigo ki ni, naa mbele pe woro Zhufuye mɛɛ pye Yenjele li gbɔgo fenne pe ni. Wila pye na finli mbele ni wa katoro, wila pye na yuun pe ni pilige pyew. ¹⁸ Kajɛnmbɛle mbele pe yinri Epikuriye* naa Sitoyisiye*, a poro pèle si senre ti le Pɔli wi ni nɛɛ yuun fɔ: «Ki yogofɔ ɲa, yingɔ senre wila yuun?» A pele nɛɛ yuun fɔ: «Ki yen ndɛɛ wi yen na para yarisunndo nambannda ta senre na.» Katugu Pɔli wila pye na para Zhezu senre naa kuulo pe yenme senre na. ¹⁹ Kona, a pè suu le mɛɛ kari wi ni wa Aropagi†, pe kiti kɔnsaga ye, ma sho fɔ: «Nagawa fɔnmbɔ mba maa pi senre yuun, we mbe ya mboo jen le? ²⁰ Katugu maa yaara fɔnndo yuun wa we nungbogolo, we yen na jaa mberi kɔɔ jen.»

†17.19 Yanwiga kayi, pa kiti konfenne ngbelege kila pye na gbogolo wa ki na faa.

²¹Ateni ca fenne pe ni fuun, ma pinle nambanmbala mbele pàa pye ma cen wa pe ni, pàa pye na pe wagati wi ni fuun wi piin na nagawa fonmbò pi senre yuun, nakoma naa nuru.

²²A Pòli wì si yiri ma yere wa Aropagi wi ni, wa janwa wi yege sɔgɔwɔ, ma sho fɔ: «Ateni ca fenne, mīgi yan ye yen yarisunndo gbɔgɔfenne jembele yege ki ni fuun ni. ²³Naa mì pye na yanri laga ye ca na ye yarisunndo ti wele, mì yere ye saraga wɔsaga* nunɔgba yan, ki yen ma yɔnlɔgɔ wa ki na ma yo fɔ: <Yarisunngo nɔga kii jen, ki saraga wɔsaga.> Wele! Nɔa yaa gbogo, ma si yala, ye suu jen we, wo senre mila yuun na ye kaan. ²⁴Yenɔele le, lo na li dunruya wo naa wi nawa yaara ti ni fuun ti da, lo li yen naayeri wo naa tara ti Fɔ. Li woro ma cen wa sheriinre nda leele pè kan to ni. ²⁵Lii jori leele paa gbegele paa yaraga ka kaan li yeri; katugu lo li maa yinwege ki kaan pe ni fuun pe yeri, naa wɔnwɔn po naa yaara ti ni fuun ti ni. ²⁶Li tara woolo pe ni fuun pe da ma pe yirige nɔɔa nunɔgba ni, ma pe tege tara ti lagapyew, ma wagati wi kɔnkɔn pe kan, ma tara nda pe yaa cen ti kɔngɔlɔ ke wɔ faa. ²⁷Li ko pye ma, pe ta paa lo na li yen Yenɔele li lagajaa, kana pa pe mbe kali yan, na pe kaa talitali we. Ma si yala, li laga si lali wa kpe ni we ni, ²⁸katugu

lo fannga na, yinwege ki yen we ni, we ma si ya na tigile, we si yen.

Yoro jate ye yurukɔlɔ pèle ki yo ma yo fɔ:

We yen li piile fun.

²⁹Ki kaa pye we yen Yenɔele li piile, wee daga mbaa ki jate ndeɛ li yen paa te yarisunngo yen, nakoma warifuwe, nakoma paa sinndelege yen, nda leele pè te pe keyen yi ni, ma yala pe kapyɔ jenme naa pe jatere wo ni. ³⁰Leele pe kambajenme wagati nɔa wì toro faa, Yenɔele li woro na wo wele naa. Eɛn fɔ, koni, li yen na leele pe ni fuun pe yinri lagapyew ma yo pe pe kapere ti jen peri yaga; ³¹katugu li pilige tege, nɔga ni li yaa ka kiti sinɔe kɔn dunruya woo pyew wi na, nɔa nunɔgba nɔa li wɔ wo keɛ. Ligi wogo ki pye maga naga lere pyew wi na, naa ligi nɔa wi yen maa yirige wa kunwɔ pi ni we.»

³²Naa pàa kuulo pe yenme wogo ki logo Pòli wi yeri, a pèle si tege wi na. A pèle sho fɔ: «We yaa ka logo ma yeri naa pilifɔnngo.»

³³Kona, a Pòli wì si yiri wa pe sɔgɔwɔ mɛɛ kari. ³⁴Konaa ki ni fuun, a pèle si pinle wi ni, ma taga Zhezu wi na. Pe ni, pàa pye na wa yinri Denisi. Aropagi kiti kɔnfenne wo wa lawi, naa jele wa ni, pàa pye naa yinri Damari, ma taga leele pele ni naa.

**Pɔli wila Yenɲele senre yo
wa Korenti ca**

18¹Ko punɲo na, a Pɔli wì si yiri wa Ateni ca, mɛɛ kari wa Korenti ca ki ni. ²A wì si saa fili Zhufuye* naɲa wa ni, pàa pye naa yinri Akilasi, pa pàa wi se wa Pɔn kinda wi ni. Wila pan fɔnɲɔ ma yiri wa Itali tara, wo naa wi jɔ Pirisili wi ni; katugu wunlumbolo to Kulodi wila konɔ kan Zhufuye pe ni fuun pe yeri ma yo pe yiri wa Ɖɔmu ca. A Pɔli wì si kari pe kɔrɔɔ, ³mɛɛ saa cɛn pe ni na tunɲo piin ja pe ni, katugu tunɲo cɛnle nuɲgba pe ni fuun pàa pye na piin. Paara yinɛ* gbegelefenne la wele. ⁴Pɔli wila pye na Yenɲele senre ti yuun wa sherigo* ki ni cɛnpilige* pyew ki ni, na Zhufuye poro naa Giresi tara fenne pe jatere wi kanɲgi pe na.

⁵Naa Silasi naa Timote pàa kaa yiri wa Maseduwani tara ma gbɔn wa, a Pɔli wì suu wagati wi ni fuun wi le, na Yenɲele senre ti yuun nari finligi Zhufuye pe kan, ma yo Zhezu wo wi yen Kirisi* we. ⁶Ɛɛn fɔ, Zhufuye pàa pye na kendige woo Pɔli wi ni naa tegele. Kì kaa pye ma, a Pɔli wì suu yaripɔɔ ti yangara pe mɛɛge ni ma yo fɔ: «Na yaga punɲo Yenɲele li na, yoro jate go kala li! Mi na wogo woro wa ki ni. Mbege le yinɲɔ wo na, mi yaa la kee mbele pe woro Zhufuye pe kɔrɔɔ.»

⁷Kona, a wì si yiri wa, mɛɛ kari naɲa wa go, pàa pye naa

yinri Titiyusi Zhusitusi. Wila pye na Yenɲele li gbogo. Wi go kila pye wa sherigo ki tanla. ⁸A sherigo to Kiripusi wì si taga Zhezu wi na, naa wi go woolo pe ni fuun pe ni. Korenti ca fenne mbele pàa pye na nuru Pɔli wi yeri, pe legere la taga Zhezu wi na, a pè pe batize*.

⁹Yembine la ni, a Pɔli wì si yariyanga ka yan. Wa ki ni, we Fɔ* wila wi pye ma yo fɔ: «Maga ka fye, ta para suyi, maga ka pyeri, ¹⁰katugu mi yen ma ni, lere se ya to ma na mbe kapege pye ma na; katugu na woolo pe legere yen laga ki ca nɲa ki ni.»

¹¹A Pɔli wì si koro wa Korenti ma yele nuɲgba naa walaga pye wa, na leele pe nari Yenɲele senre ti ni.

¹²Sanga nɲa ni Galiyɔn wila pye Ɖɔmu tara fenne gboforoneri wa Akayi* kinda wi go na, a Zhufuye pè si yɔn wa nuɲgba mɛɛ yiri Pɔli wi kɔrɔɔ. A pè si kari wi ni wa kiti kɔnsaga, ¹³ma yo fɔ: «Kì naɲa nɲa, wi yen naga jaa mbaa leele pe jatere wi kanɲgi pe na paa Yenɲele li gbogo gbɔɔlɔmɔ mba na, pi yen na we lasiri* wi jogo.»

¹⁴Sanga nɲa ni Pɔli wi yaa senre ti le mbaa para, a Galiyɔn wì si Zhufuye pe pye fɔ: «Yoro Zhufuye, ki pye kambasinɲe, nakoma kapege gbɔɔ yi, ki woro nala kɔɔn shyen, mi jen na logo ye yeri. ¹⁵Ɛɛn fɔ, kì kaa pye kendige ki yen na woo senre naa mere na, naa ye lasiri wogo na, yoro jate ye daga mbe to yege wa. Mi se yenle mbe pye ko yaara nda to kiti kɔnfɔ!»

¹⁶ A wì si pe purɔ ma pe yirige wa kiti kɔnsaga. ¹⁷ Kì kaa pye ma, a pe ni fuun pè si sherigo to Sositeni wi yigi maa gbɔn le kiti kɔnsaga ki yɔn na, ɛn fɔ, Galiyɔn wi sila yɔn le wa ki kala li ni.

Pɔli wìla sɔngɔɔ wa Antiyɔshi ca, wa Siri tara ti ni

¹⁸ A Pɔli wì si koro naa wa Korenti ca ma wagati titɔnlɔwɔ pye wa. Ko purɔ na, a wì si yiri wa tagafenne pe yeri, a wo naa Pirisili naa Akilasi pè si ye tɔnmɔkɔɔ ka ni mbe kari wa Siri tara. Sanni wi sa ye wa tɔnmɔkɔɔ ki ni wa Sankere ca wila kee, a wì suu go ki kan pège kulu, katugu wìla yɔn folɔ* kɔn Yenɲele li yeri. ¹⁹ Naa pàa kaa gbɔn wa Efezi ca, a Pɔli wì si Pirisili naa Akilasi pe yaga le. A wo jate wì si kari wa sherigo ki ni, ma yo Zhufuye pe ni. ²⁰ A Pè suu yenri ma yo wi wagati wa pye wa pe ni, ɛn fɔ, wi sila yenle. ²¹ A wì si sara pe na ma yo fɔ: «Mi yaa ka sɔngɔɔ laga ye yeri naa, na Yenɲele li ka yenle we.» Kona, a wì si ye wa tɔnmɔkɔɔ ki ni wa Efezi mɛɛ kari. ²² Naa wìla kaa gbɔn wa Sesare ca, a wì si kari wa Zheruzalemu ma saa legilizɔ* wi shari, ko purɔ na, mɛɛ kari wa Antiyɔshi. ²³ Naa wìla kaa wagati wa pye wa, a wì si yiri ma saa na Galasi kinda naa Firizhi tara ti yanri na tagafenne pe ni fuun pe sari pe fanɲga ta wa tagawa pi ni.

PɔLI WI KONDANGALA TAANRI WOLO YENɲELE TUNɲGO KI NA

18.24--21.16

Apolɔsi wi Yenɲele senre yowo wa Efezi naa Korenti cara ti ni

²⁴ Zhufuye naɲa wà la pan wa Efezi, pàa pye naa yinri Apolɔsi. Alegizandiri ca fenne woo lawi. Wila pye sennjɛen ma Yenɲele senre sɛwe wi jen fɔ jɛɲge. ²⁵ Pàa wi naga we Fɔ wi kologo ki ni. Wìla pye na Zhezu wi senre ti yari na leele pe nari, nari finligi pe kan wi jatere wi ni fuun wi ni. ɛn fɔ, wi jenmɛ pa pìla yere le Zhan wi batemu* senre to na. ²⁶ A wì si senre ti le ma kotogo ta na para wa sherigo. Naa Pirisili naa Akilasi pàa kaa ki logo, a pè si kari wi ni wa pe go, mɛɛ saa Yenɲele kologo ki naga wi na, maga filige wi kan. ²⁷ A Apolɔsi wi nɛɛ ki jaa mbe kari wa Akayi tara. A tagafenne pè suu kotogo kan ki wogo ki na, ma sɛwe torogo wa ki laga ki tagafenne pe yeri ma yo poo yigi jɛɲge. Naa wìla kaa gbɔn wa, mbele pàa taga we Fɔ wi na Yenɲele li yinmɛ pi fanɲga na, a wì si pe saga fɔ jɛɲge; ²⁸ katugu wi senre tila Zhufuye pe senre ti jan lere pyew wi yege na. Wìla pye naga nari naga finligi na yinrigi wa Yenɲele senre sɛwe wi ni ma yo Zhezu wo wi yen Kirisi* we.

**Pɔli wila Yenjele senre yo
wa Efezi ca**

19¹ Sanga ŋa ni Apolɔsi wila pye wa Korɛnti ca, a Pɔli wì si Azi yanwira tara ti pari ma kari wa Efezi. A wì si saa tagafenne pele yan wa. ²A wì si pe yewe ma yo fɔ: «Yàa taga Zhezu wi na sanga ŋa ni, yàa Yinnekpoyi li ta le?»

A pè suu yɔn sogo ma yo fɔ: «We yerɛ sigi logo mbe yo Yinnekpoyi wa.»

³Kona, a Pɔli wì si pe yewe ma yo fɔ: «Batemu* wiwiin yàa pye?»

A pè suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Zhan batemu wo lawi.»

⁴A Pɔli wì si pe pye fɔ: «Mbele pàa yenle ma pe kapere ti jen mari yaga, poro Zhan wila pye na batize* naga yuun Izirayeli* woolo pe kan, ma yo ŋa wila paan wa wi puŋgo na pe taga wi na, wo wi yen Zhezu we.»

⁵Naa pàa kaa ki senre ti logo, a pè si pe yeɛ kan, a pè pe batize we Fɔ* Zhezu wi meɛ ki na. ⁶A Pɔli wì suu keyen yi taga pe na, a Yinnekpoyi li si tigi ma ye pe ni. A pe neɛ yuun senfɔnndɔ* ni, na Yenjele li yɔn senre yuun. ⁷Ki leele pàa nambala ke ma yiri shyen yɔn ko tin.

⁸Ko puŋgo na, a Pɔli wì si ye wa sherigo* ki ni ma kotogo kan na para ma saa gbɔn fɔ yenje taanri. Wila pye na Yenjele li wunluwɔ* pi senre yuun pe kan, naga jaa mbe pe jatere wi kanŋga pe na. ⁹Ɛɛn fɔ, pèle la pe kotoro ti ŋgban pe yeɛ na,

pe sila yenle mbe taga Zhezu wi na, neɛ senpere yuun we Fɔ wi kologo ki na janwa wi yeɛ na. Kona, a Pɔli wì si laga le pe tanla, meɛ kari tagafenne pe ni, ma saa na pe nari pilige pyew wa naŋa ŋa pàa pye na yinri Tiranusi wi lokɔli. ¹⁰Wila ko pye ma saa ta yeɛ shyen, fɔ mbele fuun pàa pye ma cɛn wa Azi kinda wi ni, Zhufuye* naa mbele pe woro Zhufuye, a pè we Fɔ wi senre ti logo.

Seva pinambiile pe senre re

¹¹Yenjele làa pye na kafɔnŋɔɔɔ tugbɔnɔɔɔ piin Pɔli wi keɛ. ¹²Ali paara naa mbɔɔɔɔ ŋgele kàa jiri Pɔli wi wire ti na, pàa pye na kee ma saa nari tari yambala pe na, a paa sagala, a yinne tipegele kaa woo leele pe ni. ¹³Zhufuye mbele pàa pye na yanri na toro, na yinne tipegele ke puro na ke woo leele pe ni, a poro pèle sigi pye ma wele, na kaa pye pe mbe ya we Fɔ Zhezu wi meɛ ki yeri mbe yinne tipegele puro mbe wɔ leele ni. A pe neɛ yinne tipegele ke piin fɔ: «Zhezu ŋa Pɔli wila wi senre yuun, waa ki yuun ye kan wi meɛ ki na, fɔ: «Ye wɔ yaa kee.» »

¹⁴(Zhufuye saraga wɔfenne to* Seva wi pinambiile kɔɔshyen poro pàa pye na ko piin ma.) ¹⁵Ɛɛn fɔ, a yinne tipele li si pe yɔn sogo ma yo fɔ: «Mì Zhezu wi jen, ma Pɔli wi jen fun, yoro wo yen ambene?» ¹⁶Yinne tipele làa pye naŋa ŋa ni, wì si to pe na, ma ya pe ni fuun pe ni, ma pe wɛɛɛ, fɔ a pè fe ma yiri wa ki

go ki ni witiwaga. ¹⁷Efezi ca fenne pe ni fuun, Zhufuye naa mbele pe woro Zhufuye, pàa ki wogo ki jen. A pe ni fuun pè si fye nêe we Fɔ Zhezu wi mɛgɛ ki gbogo. ¹⁸Mbele pàa taga Zhezu wi na, pe legere la pye na paan na kapyere nda pàa pye ti yuun nari finligi leele pe kan. ¹⁹Taluguya pyefenne pe legere la pan pe seweere ti ni mari sogo lere pyew wi yege na. A pège seweere ti sɔnɔgɔ ki jate maga yan kɪ warifuwe pyɔ waga kɛ (10 000) yɔn ko tin. ²⁰Pa we Fɔ wi senre tila pye na jaragi yawa ni yeen, naa fannga ki nari.

Efezi ca fenne pàa yiri ma je

²¹Ko kagala koro pyengɔɔ, a Pɔli wì si yere ki yerewe mbe Maseduwani kinda naa Akayi* kinda wi pari mbe kari wa Zheruzalemu. A wì sho fɔ: «Na nga kari, ki daga mbe sa Dɔmu ca ki yan fun.» ²²A wì suu sagafenne shyen tun, Timote naa Erasiti wa Maseduwani. A wo jate wì si koro wa Azi kinda wi ni naa, ma wagati wa pye wa.

²³Ki sanga wi ni, a yoleregɛ tà si yiri we Fɔ wi konɔ li kala na. ²⁴Warifuwe gbɔnfɔ wà la pye wa, pàa pye naa yinri Demetiriyusi. Wila pye na warifuwe wì gbɔɔn tunmɔɔwɔ naa gbegele paa yarisunngo jele nga pàa pye na yinri Aritemisi* wi gbɔgɔgo ki yen. A wila tɔnli gbɔɔ taa wa wi tunmbyeele pe kan. ²⁵A wì sigi tunmbyeele poro naa mbele

pàa pye ki tunngo nungba ki ni pe gbogolo, mɛɛ pe pye fɔ: «Na woolo, yège jen ma yo pa waa we tɔnli wi taa wa ki tunngo nga ki ni. ²⁶Ye yen naga yaan, naga nuru, nga ki Pɔli wila piin we. Wì yo yarisunndo nda leele keyen gbegele, to woro yarisunndo jende. Wì ya ma lelegere go jɔgɔ ma pe punngo laga Efezi, ko nungba ma, een fɔ, wa Azi kinda wi laleregɛ ni fun. ²⁷We yen na fye fɔ paga ka we tunngo ki tifaga. Ko nungba ma, een fɔ, yarisunngo jele Aritemisi, ki gbɔgɔgo paga kaa ki jate ki woro yaraga ka. Pa ki gbɔgɔwɔ pi yaa to, ko nga Azi kinda woolo pe ni fuun pe maa gbogo, naa dunruya woolo* pe ni fuun pe ni we.»

²⁸Naa ki leele pàa kaa ki senre ti logo ma, a pè si nawa ngban, nêe gbele ngbanga na yuun fɔ: «Efezi ca fenne pe yarisunngo Aritemisi ki yen ma gbɔgɔ!»

²⁹A ca ki nêe tinni lagapyew. A leele pe ni fuun pè si gbinri ma kari wa pe gbogolosaga. A pè si Pɔli tangayeenle Gayusi naa Arisitariki mbele pàa yiri wa Maseduwani kinda wi ni, pe tilele ma kari pe ni wa. ³⁰Pɔli wila pye na jaa mboo yêe naga janwa wi na, een fɔ, tagafenne pe sila yenle ki na. ³¹Azi kinda legbɔɔɔ mbele pàa pye Pɔli wi wenne, a poro si tunngo torogo wa wi yeri maa yenri ma yo wiga ka kari wa pe gbogolosaga. ³²Ki sanga wi ni, janwa wi ni fuun wila pye na tinni. Pèle la pye na jɔrɔgi na senre nungba yuun, a pele na jɔrɔgi na

ta yege yuun. Pe gbɔɔ sila pe yɛɛ gbogologo ki jɛn. ³³ A leele pele nɛɛ ki kala li yege yuun na Aɛgizandire kaan, ma yala Zhufuye pàa pye naa wɔnrɔgi na kee wi ni wa yege. A wì si kɛɛ yirige janwa wi kan mbe ta mboo woyoro ti yo mbe pe yɛɛ go shɔ. ³⁴ Ɛɛn fɔ, naa pàa kaa ki jɛn ma yo Zhufuye woo lawi, a pe ni fuun pe nɛɛ jɔrɔgi ja ma saa gbɔn fɔ leri shyen, na yuun fɔ: «Efezi ca fenne pe yarisunngo Aritemisi ki yen ma gbɔɔ!»

³⁵ Ko pungo na, a ca ki sekereteri wì si ya ma janwa wi pye, a wì pyeri, mɛɛ yo fɔ: «Efezi ca woolo, leele pe ni fuun pège jɛn ma yo Efezi ca ko ki yen yarisunngo gbɔɔ Aritemisi ki gbɔɔgo ki welefɔ, naa ki cɛnlɔmɔ mba pila yiri wa naayeri ma to laga tara pi ni. ³⁶ Kì kaa pye lere se ya mbe kendige wɔ ki na, ki kala na, ye pyeri, yaga ka kala la pye jatere mbapyewe. ³⁷ Yè pan ki nambala mbele pe ni lagame, ma si yala, pee yaraga ka yu wa gbɔɔyinrɛ ti ni, pee si we yarisunngo jele ki mege jɔɔ. ³⁸ Na kaa pye Demetiriyusi naa wi tunmbyeele pe ni, paa jaa mbe бага lere wa na mbe yo wi kapege pye, kiti kɔnpiliye yen ma tege, kiti kɔnfenne yen wa fun, poo yeri wa ki laga ki na. ³⁹ Na kaa si pye kala la yege wa ye yeri naa mbe gbegele, li yaa gbegele ca woolo pe gbogolomɔ pilige ki ni. ⁴⁰ Pe mbe ya mbege yo mbe yo wè kapege pye, nala kala na wè yiri ma je li na; katugu tanga woro we yeri we ya

wege yo fɔ we sin wa we kapyege ki ni, ki janwa ɲa wi gbogolomɔ pi na.»

⁴¹ Naa wìla kaa ko senre to yo, a wì si janwa wi pye wi jaraga.

**Pɔli wìla sɔngɔrɔ ma kari
wa Maseduwani kinda wo
naa Giresi tara ti ni naa**

20 ¹ Naa tinme pìla kaa kɔ, a Pɔli wì si tagafenne pe gbogolo, mɛɛ pe yeri ma pe kotogo kan, ma sara pe na, mɛɛ kari wa Maseduwani kinda wi ni. ² Wìla ki tara ti yanri na tagafenne pe kotogo kanni Yenɲele senre yowo legere ni. Ko pungo na, a wì si kari wa Giresi tara, ³ ma pye wa yenɲe taanri. Wìla pye na jaa mbe ye tɔnmɔkɔrɔ ka ni mbe kari wa Siri tara. Ɛɛn fɔ, naa wìla kaa ki logo ma yo Zhufuye* pàa pye na yɔn nii wi na, a wì si yere ki yerewe mbe sɔngɔrɔ mbe toro wa Maseduwani kinda wi ni. ⁴ Leele mbele pàa saa wi torogo poro la wele yɛɛn: Bere ca fenne naɲa Pirusi wi pinambyɔ Sopateri, naa Tesaloniki ca fenne Arisitariki naa Sekɔndusi, naa Gayusi ma yiri wa Deribi ca, naa Azi kinda woolo Timote, naa Tishiki konaa Tirofimu. ⁵ A poro si keli we yege ma saa we sige wa Tirowasi ca. ⁶ Naa Leve fu buru feti* wìla kaa toro, woro wo na, a wè si ye tɔnmɔkɔrɔ ka ni wa Filipi ca ma kari. Wàa pilige kaɲgurugo pye wa ki ni, mɛɛ gbɔn pe na wa Tirowasi. A wè si yapelege nunɲba pye wa.

Pɔli wi karaga pun̄go wogo wa Tirowasi ca

⁷Yapelege ki pilige kon̄gban̄nga ki na, a wè si gbogolo mbe gbogolomɔ suro ti li. A Pɔli wi nɛ Yɛn̄jele sen̄re ti yuun janwa wi kan. Naa wila pye na jaa mbe kari ki goto ki kala na, wila mɔ Yɛn̄jele sen̄re yowo pi na fɔ ma saa yige ki le. ⁸Wàa pye ma gbogolo san̄ngazo wi yumbyɔ ɲa ni, fitanlaye legere la pye wa. ⁹Lefɔn̄ɲɔ wà la pye ma cen fen̄etiri wi na, pàa pye naa yinri Etikusi. A wì si kaa wɔnlɔ ma ku, ma yala Pɔli wila pye na Yɛn̄jele sen̄re ti yuun nari tɔnlɔ na kee. Wɔnlɔwɔ pila toro wi ni, fɔ a wì wɔ wa san̄ngazo taanri woo wi ni ma to laga tara. A pè suu yirige mɛɛ wi yan wì ku. ¹⁰A Pɔli wì si tigi, ma fɔli wi na maa le wa wi keyen yi ni, ma sho fɔ: «Ye jatere wiga ka piri ye na, wi yen yinwege na.»

¹¹A Pɔli wì si lugu naa mɛɛ buru wi kɔɔnlɔ maa ka. A wì si yo pe ni naa fɔ ma saa laga ki laga. Ko pun̄go na, a wì si kari. ¹²A pè si kari lefɔn̄ɲɔ wi ni yinwege na, kila pye nayinme gbɔɔ pe yeri.

Pɔli wi yinriwe wa Tirowasi mbe kari wa Mile ca

¹³A wòro si keli pe yege tɔnmɔkɔrɔ ki ni ma kari wa Asɔsi ca. Pa waa daga sa Pɔli wi le wa ki laga ki na tɔnmɔkɔrɔ ki ni; katugu wo jate wila yere ki yerewe ma yo wi yaa tanga tɔrɔ na mbe kari wa ki laga ki na. ¹⁴Naa wila kaa

pan we kɔrɔgɔ wa Asɔsi, a wè suu le tɔnmɔkɔrɔ ki ni, mɛɛ kari wa Mitileni ca. ¹⁵A wè si yiri lema ma kari, ki goto mɛɛ gbɔn wa Kiyɔ tara ti tanla. Ki pilige shyen wogo ki na, a wè si gbɔn wa Samɔsi lɔgɔ fugo* tara ti ni. Ki pilige taanri wogo ki na, a wè si gbɔn wa Mile ca. ¹⁶Pɔli wila yere ki yerewe mbe toro wa Efezi ca ki tanla, wi sila pye na jaa mbe yere le, jan̄go wi wagati wiga ka toro mboo ta wa Azi kinda wi ni; katugu wila pye na fyeele Pantikɔti* feti pilige ko mboo ta wa Zheruzalemu, na ki mbaa ya pye we.

Pɔli wila yo Efezi ca legilizi lelele pe ni

¹⁷Sanga ɲa ni Pɔli wila pye wa Mile ca, a wì si tun̄go torogo ma yo Efezi ca legilizi lelele* pe pan wi kɔrɔgɔ. ¹⁸Naa pàa kaa pan, a wì si pe pye fɔ: «Wagati ɲa fuun m̀ pye laga ye ni, maga le pilige kon̄gban̄nga ɲga m̀ pan laga Azi kinda wi ni, m̀ tanga yege ɲga na yege jen. ¹⁹Milan yeɛ tirige jenge ma tun̄go pye we Fɔ* wi kan yentunwɔ ni, ali maga ta kan̄gbanra na ta Zhufuye pe yɔn lege ki kala na. ²⁰Yege jen ma yo ɲga fuun ki mbe ye wogo ki yɔn, mii ka lara ye na. Mi ti ni fuun ti yari ye kan ma ye naga ti ni leele pe ni fuun pe yege na, naa wa ye yinre ti ni. ²¹Mi Zhufuye poro naa mbele pe woro Zhufuye pe yeri ma yo pe pe kapere ti jen peri yaga, pe pe yeɛ kan Yɛn̄jele yeri, pe taga we Fɔ Zhezu

wi na. ²² Koonga yingɔ mi yen na kee wa Zheruzalemu paa yege nga na Yinnekpoyi li yen nala ngbanga mbe kari wa we. Eɛn fɔ, nga ki yaa sa pye na na, mi sigi jen. ²³ Iɲga m̀i jen ko yen fɔ mi ka ye ca nga fuun ni, Yinnekpoyi li mala kɔgɔri ma yo kaso yege naa jɔlɔgɔ legere yen nala singi. ²⁴ Eɛn fɔ, konaa ki ni fuun, mi woro nala yinwege ki jate yaraga, jaɲgo mbe ya mbe gbɔn wa na tunɲgo ki kɔsaga ki na, tunɲgo nga we Fɔ Zhezu ẁi telege na na mbege pye mbege yɔn fili. Ko yen: Mbaa Sentanra nda ti yen na para Yenɲele li yinme wogo ki na ti yari leele pe kan.

²⁵ «Mi yanri yoro mbele fuun sɔgɔwɔ ma Yenɲele li wunluwɔ* Sentanra ti yari ye kan, yingɔ miɲi jen ma yo yoro wa sanla yan naa. ²⁶ Ki kala na, mi yen naga yuun naga finligi ye kan nala, fɔ na wa ka puɲgo Yenɲele li na ye ni, mi na go kala ma. ²⁷ Katugu m̀i Yenɲele li nandanwa kala li ni fuun li yo ma ye kan, mi si yaraga ka lara ye na. ²⁸ Ye ye ye yee yingiwɛ jen, yaa simbaɲgebelege† ki wele. Iɲga Yinnekpoyi li ye pye ki welefenne we. Ye Yenɲele li Legilizi* wi yigi, wo ɲa li pye li ye woo, naa li Pinambyɔ ẁi ku, a wi kasanwa p̀i wo we. ²⁹ Miɲi jen ma yo na kariɲgɔlɔ, leele pele yaa ye laga ye sɔgɔwɔ paa cɛnre pere pere yen. Pe se ka simbaɲgebelege ki yaga na pee to ki na. ³⁰ Leele pele

yaa ka yiri laga ye sɔgɔwɔ mbaa yagbogolo senre nari, jaɲgo mbe ta mbe tagafenne pe pye pe kanɲga pe taga pe puɲgo na. ³¹ Ki kala na, ye ye ye yee yingiwɛ jen, yaa ye ye nawa tuun ki na, fɔ maga yigi ma saa gbɔn yele taanri, ki sɔnlɔ naa ki yembine, ye ni fuun nuɲgba nuɲgba, mii ye yerewe pi yaga, ali yentunwɔ ni.

³² «Yingɔ mi yen na ye nii Yenɲele lo naa li yinme senre ti kee. To nda ti mbe ya mbe fanɲga le ye ni, mbe yarijende kan ye yeri, nda li tege paa kɔrɔgɔ yen mbele fuun pè pye li woolo pe kan we. ³³ Na yege si yiri lere wa kpe penjara na, nakoma te na, nakoma yaripɔrɔ na. ³⁴ Yoro jate yege jen ma yo m̀i tunɲgo pye na keyen yi ni, ma mi naa na tangayɛenle pe ni we jorowo pi kɔ. ³⁵ Miɲi naga ye na kala li ni fuun ni, fɔ ye daga mbaa tunɲgo piin mbe ta mbaa fanɲga fu fenne pe sari, ye sila nawa tuun senre nda we Fɔ Zhezu jate ẁila yo ti na, fɔ: «Mbaa kaan, ferewe yen ko ni ma we mbaa taa ko na.» »

³⁶ Naa Pɔli ẁila kaa para ma saa kɔ, a ẁi si kanɲguuro kan wo naa poro ni, mee Yenɲele li yenri. ³⁷ A pe ni fuun pe nee yanli, nee keyen waa Pɔli wi yɔlɔgɔ, na sara wi na nandanwa ni. ³⁸ Pe jatere ẁila piri pe na, katugu Pɔli ẁila pe pye ma yo pe soo yan naa. Ko puɲgo na, a pè suu torogo fɔ wa tɔnmɔkɔrɔ ki yɔn na.

†20.28: Simbaɲgebelege nga senre ti yo ko ki yen tagafenne wele.

Pɔli wila kari wa Zheruzalemu

21¹Naa wàa kaa laga we yee na ma kɔ, a wè si ye tɔnmɔkɔrɔ ka ni, mɛɛ sin teere ma kari wa Kɔsi ca. Ki goto, a wè si gbɔn wa Ɖɔɔdi ca. A wè si yiri lema, mɛɛ kari wa Patara ca. ²A wè si tɔnmɔkɔrɔ ka ta wa, kila pye na kee wa Fenisi tara, a wè si ye wa ko ni ma kari. ³A wè si saa gbɔn wa Shipiri logɔ fugo* tara ti tanla na yaan wa, ma sigi yaga kameŋge na, mɛɛ kari yege, wa Siri tara kee ki yeri. A wè si saa yere wa Tiri* ca tɔnmɔkɔrɔ yeresaga ki ni, katugu pa pe mbaa tɔnmɔkɔrɔ ki tuguro ti tirige wa. ⁴A wè si tagafenne pele ta wa, ma yapelege nuŋgba pye pe ni. A pè si koro naga yuun Pɔli wi kan Yinnekpoyi li fanŋga na, ma yo wiga ka kari wa Zheruzalemu. ⁵Ɛɛn fɔ, ko yapelege ko filisaga wa pe ni, a wè si yiri nɛɛ kee. A pe ni fuun pè si saa we torogo, poro naa pe jeele naa pe piile, fɔ wa ca ki puŋgo na. A wè si kanŋguuro kan wa kɔgɔje wi yɔn na, ma Yenŋele yenri. ⁶Naa wàa kaa sara we yee na, a wè si ye wa tɔnmɔkɔrɔ ki ni, a poro si sɔngɔrɔ ma kari pe ca.

⁷Naa wàa yiri wa Tiri ma saa gbɔn wa Pitolemayi ca, a we tɔnmɔkɔrɔ tangala li si kɔ. A wè si tagafenne pe shari, ma pilige nuŋgba pye wa pe ni. ⁸Ki goto, a wè si yiri ma kari, mɛɛ saa gbɔn wa Sesare. Wama, a wè si saa tugu Zhezu Sentanra yofɔ Filipu wi na. Leele kɔlɔshyen mbele pàa wɔ

wa Zheruzalemu paa pitunmbolo* pe sari, wo wa nuŋgba lawi. ⁹Wi sumborombiile pàa pye tijere, pe sila naŋa kala jen. Pàa pye na Yenŋele li yɔn senre yuun. ¹⁰A wè si piliye jenri pye wa pe yeri. Ma we ta wa, a Yenŋele yɔn senre yofɔ* Agabusi wì si pan wa, ma yiri wa Zhude tara. ¹¹A wo si pan we kɔrɔgɔ, mɛɛ Pɔli kurusijara wi le maa yee tɔrɔrɔ naa wi keyen yi pɔ, ma sho fɔ: «Ŋga Yinnekpoyi li yen na yuun, koyi ŋga. Ki kurusijara ŋa, naŋa ŋa woo wi, Zhufuye* pa pe yaa kaa pɔ ki pɔlɔmɔ mba pi na wa Zheruzalemu, kona, mbe suu le mbele pe woro Zhufuye pe kee.»

¹²Naa wàa kaa ki senre ti logo, a woro naa ki laga ki woolo pe ni, wè si Pɔli wi yenri ma yo wiga ka kari wa Zheruzalemu. ¹³A Pɔli wì si we yɔn sogo ma yo fɔ: «Yingi na, a ye nɛɛ gbele na jaa mbanla kotogo ki gbo na na? Mi we, mi yen ma gbegele panla pɔ, ko cɛ ma, ɛɛn fɔ, mbe ku fun we Fɔ* Zhezu wi mege ki kala na, wa Zheruzalemu.»

¹⁴Naa wàa kaa ki yan we se ya mboo jatere wi kanŋga, a wè suu yenrege ko yaga ma sho fɔ: «Yenŋele li nandanwa kala lo mbe pye!»

¹⁵Naa piliye yà la kaa toro jenri, a wè si we yaara ti gbegele, mɛɛ kari wa Zheruzalemu. ¹⁶Sesare ca tagafenne pèle la saa we torogo, ma kari we ni wa Shipiri logɔ fugo tara fenne naŋa wa go, pàa pye naa yinri Minasɔ. Wo wila daga we sa tugu wi na. Tagafɔ lee lawi.

**PŌLI WI YINGIWE WA
ZHERUZALEMU KONAA WI
KASO YEGE WA SESARE CA**

21.17--26.32

Pōli wīla saa Zhaki wi shari

¹⁷Naa wàa kaa gbòn wa Zheruzalemu, a tagafenne pè si we yigi nayinme ni fò jengé. ¹⁸Ki goto pinliwe pi ni, a Pōli wì si kari we ni wa Zhaki go. A legilizi lelele* pe ni fuun pè si pe yee gbogolo wa fun. ¹⁹A Pōli wì si pe shari. Ko punḡo na, kagala ḡgele fuun Yenḡele làa pye wi kee wa wi tunḡo ki ni, wa mbele pe woro Zhufuye pe sḡḡwḡ, a wì si ke ni fuun nunḡba nunḡba ke yege yo. ²⁰Naa pàa kaa ke logo, a pe nēe Yenḡele li gbogo. Kona, a pè si Pōli wi pye fḡ: «Sefḡ, màga yan, Zhufuye mbele pè pye tagafenne, pe lere waga yḡn legeré ko tin, a pe ni fuun pè bala Moyisi lasiri* wi na. ²¹Pège yo pe kan ma yo Zhufuye mbele pe yen ma cen wa mbele pe woro Zhufuye pe sḡḡwḡ, ma yen na pe nari ma yo pe laga Moyisi lasiri* wi na, naga yuun pe kan ma yo paga kaa pe piile pe kenrekenre*, paga si kaa tanri Zhufuye kalegele ke na. ²²Yingi we daga mbe pye san? Katugu sigiya woro ki ni, pe yaa ki jen mbe yo mà pan laga. ²³Ki kala na, ḡga we yaa yo ma kan,

maga pye. Nambala tijere yen laga we ni, pè yḡn fḡḡ* kḡn Yenḡele li yeri. ²⁴ḡgasele na pe ma kḡ si pye kpoyi* Yenḡele yege na, ma pinle pe ni mali kḡ. Penjara nda ti ma wḡ, ma pe woro ti wḡ, janḡo pe ta pe pe yinre ti kulu†. Kiga pye ma, pa lere pyew wi yaa ki jen mbe yo kagala ḡgele pè logo ma kanḡḡḡḡ, kaselege kpe woro ke ni, een fḡ, mboro fun ma yen na tanri na yala Moyisi lasiri wi ni. ²⁵Tagafenne mbele pe woro Zhufuye, poro wo na, ḡga wè yo ma yere ki yerewe, wè sewe torogo pe yeri ma yo: Pee daga mbe yarisunndo kara ka, mbe kasanwa ka, mbe yaraga ḡga fuun pe maga sere wa ki yḡḡḡḡ maga gbo ki kara ta ka. Pe pe yee yigi keenre lime pi ni.»

²⁶Ki kaa pye ma, a Pōli wì sigi nambala tijere pe le ma kari pe ni. Ki goto pinliwe pi ni, a pè si pinle ma ḡgasele na pe ma kḡ mbe si pye kpoyi Yenḡele yege na li kḡ. A wì si ye pe ni wa sherigo gbḡḡ* ki ni. ḡgasele na pe ma kḡ mbe si pye kpoyi, li yaa kḡ piliye yḡn ḡga na, a wì sigi naga, ko kḡḡ wo yen wagati ḡa pe ni fuun nunḡba nunḡba pe saraga* ki mbe ya wḡ we.

**Pàa Pōli wi yigi
wa sherigo gbḡḡ ki ni**

²⁷Piliye kḡḡshyen yīla pye na kee sa kḡ sanga ḡa ni, a Azi kinda Zhufuye pè si Pōli wi yan wa sherigo gbḡḡ ki ni. A pè si janwa

†21.24: Kila pye Zhufuye paga yḡn fḡḡ kḡn Yenḡele li yeri, pe kali tḡn pe ma pe yinre ti kulu.

wi ni fuun wi sun maa wa wi na, mɛɛ saa wi yigi. ²⁸A pe nɛɛ jɔɔɔgi na yuun fɔ: «Izirayeli* woolo, ye we saga laga oo! Ki naŋa ŋa wo wila para leele pe ni fuun pe ni lagapyew, na jaan Izirayeli tara woolo poro naa Moyisi lasiri wi ni, naa ki sherigo gbɔɔɔ ŋga ki ni. Yɔɔɔ, mbele pe woro Zhufuye wì pele le yere ma ye pe ni wa sherigo gbɔɔɔ ki ni, ko ŋga ki yen laga kpoyi*, maga tege fyɔɔɔɔ* ni.»

²⁹Pàa pye na yuun ma, katugu pàa Efezi ca fenne Tirofimu wi yan Pɔli wi ni faa wa ca nawa. A pe nɛɛ ki jate ndɛɛ Pɔli wila ye wi ni wa sherigo gbɔɔɔ ki ni. ³⁰A tinme gbɔɔ nɛɛ yinrigi wa ca ki lagapyew. A leele pe nɛɛ gbinri na yinrigi lagapyew na paan. A pè si Pɔli wi yigi maa tilele ma yiri wi ni wa sherigo gbɔɔɔ ki ni, mɛɛ kɔɔɔ ti tɔɔndɔ le teere. ³¹Naa pàa pye na Pɔli wi lagajaa mboo gbo, a ki tinme pì si gbɔɔn wa Ɔɔɔmu tara sorodasheelee ŋgbelege togbɔɔ wi na ma yo Zheruzalemu ca lagapyew ki yen na tinni. ³²Le ki yɔɔɔɔɔ nungba ke ni, a wì si sorodasheelee naa sorodasheelee teele pele le ma yege kan wa janwa wi yeri. Naa pàa kaa sorodasheelee togbɔɔ wo naa sorodasheelee pe yan, a pè si Pɔli wi gbɔɔnɔ ti yaga. ³³A sorodasheelee togbɔɔ wì si fulo Pɔli wi tanla maa yigi, ma konɔ kan ma yo poo pɔ jɔɔɔɔ shyen ni. A wì si yewe ma yo: «Ambɔ fɔ wi? Yɔɔɔ wì pye?»

³⁴Ɛɛn fɔ, wa janwa wi ni, pèle la pye na jɔɔɔgi na nungba yuun, a

pele na jɔɔɔgi na ka yege yuun. Sorodasheelee togbɔɔ wi sila senfire jen ki tinme pi kala na. Kì pye ma, a wì si konɔ kan ma yo pe kari Pɔli wi ni wa sorodasheelee pe malaga sigego* ki ni. ³⁵Naa pàa ka saa gbɔɔn yeyɔɔɔɔ lugusaga ki na sanga ŋa ni, a sorodasheelee pè si Pɔli wi gbo wa naayeri, naa janwa wila pye na weli ki kala na; ³⁶katugu pe ni fuun pàa taga wi punɔɔ na na jɔɔɔgi na yuun fɔ: «Yoo gbo.»

Pɔli wila para mboo yeɛ shɔ

³⁷Naa sorodasheelee pàa kaa na jaa mbe ye Pɔli wi ni wa malaga sigego ki ni, a wì si sorodasheelee togbɔɔ wi pye fɔ: «Ma mbe yenle mbe senre ta yo ma ni le?»

A sorodasheelee togbɔɔ wì suu yewe ma yo fɔ: «A! Jaga mà Gireki senre ti jen? ³⁸Ezhipiti tara fenne woo ŋa wì yiri ma je punɔɔ ŋga na, ma kari legbolelee waga tijere (4 000) ni wa gbinri* wi ni, wo ma mboro?»

³⁹A Pɔli wì suu yɔɔn sogo ma yo fɔ: «Muu yen Zhufuye woo. Silisi kinda ca ŋga pe yinri Tarisi ko pyɔ wi mi, ko ŋga ki mege ki yen ma gbɔɔɔ we. Mila ma yenri, ma ti mbe yo janwa wi ni.»

⁴⁰A sorodasheelee togbɔɔ wì si yenle. A Pɔli wì si yere wa yeyɔɔɔɔ lugusaga ki na, mɛɛ keɛ wa janwa wi yeri. A pe ni fuun pè si pyeri. A Pɔli wì si yo pe ni Zhufuye senre ni, ma yo fɔ:

22¹«Sefenne naa na teele, senre nda mi yaa yo yɔɔɔ»

mbanla yee sho, yaa ki senre ti nuru!»

²Naa paa kaa wi yan wila para pe ni Zhufuye* senre ni, kona, a pe si pyeri dinw. A Pali wi sho fo: ³«Mi yen Zhufuye woo. Pa panla se wa Tarisi ca, wa Silisi kinda wi ni. Een fo, pa mi yiri ma pye lere laga ki Zheruzalemu na wi ni. Gamaliyeli* wi yen na nagafu we, wilan naga we teleye pe lasiri wi ni fuun wi ni. Na jatere wi yen Yenjele wogo ki na paa yege nga na ye ni fuun ye woo wi yen ki na nala we. ⁴Mbele paa taga we Fo* wi kologo ki na, mila pe jolo fo ma pele gbo, ma nambala naa jele pele po ma pe le kaso. ⁵Saraga wofenne to* wo naa lelele* janwa wi ni, pe mbe ya mbege yo mbege filige fo kaselege ko mila yuun. Mila seweele ta pe yeri mbe sa pe kan we Zhufuye woolo mbele wa Damasi pe yeri. Mila kari sa tagafenne mbele wa pe po, mbe pan pe ni laga Zheruzalemu, mbe pe kan pe pe jolo.

Pali wila wi tagawa pi senre yo

(Kapye 9.1-19; 26.12-18)

⁶«Mila pye wa konu na kee, ma ka saa yongu Damasi ca ki ni, yonofugo yege ki ni, le ki yongolu nungba ke ni, a yanwa gbou pa si yiri wa yenjele na ma yin mala maga. ⁷A mi si to le tara, mee magala la logo, laa na piin fo: «Soli,

Soli, yingi na, a ma nee na jolo?»

⁸A mi sho fo: «Ambu wi mboro, we Fo?» A wi sho fo: «Muwi, mi Zhezu, Nazareti ca fenne woo na ma yen na jolo we.» ⁹Na pinleyeenle paa ki yanwa pi yan, een fo, pe sila na wila para na ni wi magala li logo.

¹⁰Kona, a mi si yewe ma yo fo: «Yingi mi daga mbe pye we Fo?» A wi silan pye fo: «Yiri ma kari wa Damasi, nga Yenjele li yen na jaa ma pye, ki yaa yo wa mboun kan.»

¹¹Ki yanwa gbou pila na pye fyoun. A na pinleyeenle pe silan yigi keyen na ma kari na ni wa Damasi.

¹²«Naja wa la pye wa, paa pye naa yinri Ananiyasi. Wila pye na fye Yenjele li yege fo jenge. Wila pye na tanri na yala lasiri* kongolo ke ni. Damasi ca fenne Zhufuye pe ni fuun paa pye naa metanga yinri.

¹³A wo si pan na korogu, ma yere le na tanla, mee na pye fo: «Sefo Soli, ta yaan naa!» Le ki yongolu nungba ke ni, a na yengele ke si yenge, a mi si Ananiyasi wi yan. ¹⁴A wi sho fo: «We teleye Yenjele laa ma wo faa, jango ma ta ma li nandanwa kala li jen, ma li Woo sinje nungba wi yan, maa yon senyoro ti logo;

¹⁵katugu nga ma yan, naa nga ma logo, ma daga mbe pye ki serefo.

¹⁶Yingu, yingi maa singi naa? Yiri, ma we Fo wi mege ki yeri†, ma batize*, ma kapere ti jogo ti laga ma na.» »

†22.16: Mbe we Fo wi mege ki yeri, ko yen mboon yenri woun saga.

**Pɔli wɪla ki yege yo
paa yege ŋga na wɪla kari wa
mbele pe woro Zhufuye pe yeri**

¹⁷ «A m̀ si sɔngɔɔ wa Zheruzalemu. Naa m̀la kaa na yenri wa sherigo gbɔɔ* ki ni, a m̀ si yariyanga ka yan. ¹⁸ A m̀ si we Fɔ wi yan, a wɪlan pye fɔ: «Fyɛle ma yiri laga Zheruzalemu fyaw, katugu ca woolo pe se yenle sereya ŋa maa yuun na kanɲɔlɔ wi na.» ¹⁹ A m̀ suu yɔn sogo ma yo fɔ: «We Fɔ, pɛge jen jɛŋge ma yo m̀la pye na kee wa sheryinre ti ni, na mbele pɛ taga ma na pe yinri, na pe nii kaso, na pe kaan, a paa pe gbɔɔn. ²⁰ Pàa ma serefo Etiyeni wi gbo sanga ŋa ni, m̀la pye wa fun. M̀la yenle mbele pàa pye naa kuun pe kapyege ki na, ma pe yaripɔɔ ti tɛge na yɛ tanla nari wele.» ²¹ Kona, a we Fɔ wɪ silan pye fɔ: «Ta kee, katugu mi yaa ma tun lalerege na, wa mbele pe woro Zhufuye pe yeri.» »

**Pɔli wɪla yo wi yen
Ɖɔmu tara pisee**

²² Janwa wɪla logo Pɔli wi yeri ma saa gbɔn fɔ ki senre ti na. Kona, a pɛ si jɔɔɔ ŋgbanga ma yo fɔ: «Ki nana ŋa yoo wɔ laga dunruya! Yoo gbo! Wii daga mbe koro yinwege na!»

²³ Pàa pye na jɔɔɔ ŋgbanga, na pe yaripɔɔ ti woo nari waa, na tara ti kori nari waa wa naayeri nanɲbanwa pi na. ²⁴ A Ɖɔmu tara sorodasheelee togbɔɔ wɪ si konɔ kan

ma yo pe ye Pɔli wi ni wa malaga sigego* ki ni, poo gbɔn sapige ni, kɪ pye yege ŋga na, a janwa wi nɛɛ jɔɔɔ wi puŋgo na, wi ta wigi go ki jen. ²⁵ Naa paa kaa na Pɔli wi poo mboo gbɔn sanga ŋa ni, a wɪ si sorodasheelee tojɛɛ ŋa wɪla pye le wi pye fɔ: «Pege konɔ kan ma yeri ma Ɖɔmu tara pisee wa gbɔn sapige ni, na pe fa kiti kɔn wi na le?»

²⁶ Naa sorodasheelee tojɛɛ wɪla kaa ki senre ti logo ma, a wɪ si saa ki yo sorodasheelee togbɔɔ wi kan ma yo fɔ: «Yingi maa jaa mbe pye yɛen? Ki nana ŋa Ɖɔmu tara pisee wi!»

²⁷ A sorodasheelee togbɔɔ wɪ si pan le Pɔli wi tanla maa yewe, ma yo fɔ: «Ki yo na kan, ma yen Ɖɔmu tara pisee le?»

A Pɔli wɪ sho fɔ: «Ee.»

²⁸ Kona, a sorodasheelee togbɔɔ wɪ sho fɔ: «Penjagbɔɔ m̀u wɔ, mɛɛ jen ma pye Ɖɔmu tara pisee.»

A Pɔli wɪ sho fɔ: «Mi wo se wa ki ni.»

²⁹ Le ki yɔngɔlɔ nunɲba ke ni, mbele pe mbaa Pɔli wɪ gbɔn, pɛ si laga wi na. Naa sorodasheelee togbɔɔ wo jate wɪla kaa ki jen ma yo Pɔli wi yen Ɖɔmu tara pisee, a wɪ si fyɛ, katugu wɪla wi kan pòo pɔ.

**Pàa kari Pɔli wi ni
wa kiti kɔnfenne ŋgbelege
ki yege sɔgɔwɔ**

³⁰ Zhufuye pàa бага Pɔli wi na go ŋga na, sorodasheelee togbɔɔ wɪla pye na jaa mbege jen mbe filige ki na jɛŋge. Ki kala na, ki goto pinliwe

pi ni, a wì suu sanga, mɛɛ konɔ kan saraga wɔfenne teelee poro naa kiti kɔnfenne ngbelege* ki ni fuun ki yeri, ma yo pe gbogolo. Ko puŋgo na, a wì si kari Pɔli wi ni, mɛɛ saa wi yerege le pe yege sɔgɔwɔ.

23¹A Pɔli wì suu yengele ke kan kiti kɔnfenne ngbelege* ki na, ma sho fɔ: «Sefenne, na nawa jatere wi koro jɛnɛ na na wa na kapyegele ke ni Yenɛle li yege na, fɔ ma pan ma gbɔn nala.»

²A saraga wɔfenne to Ananiyasi wì si konɔ kan mbele pàa pye le Pɔli wi tanla pe yeri ma yo poo gbɔn wa wi yɔn ki na. ³A Pɔli wì suu pye fɔ: «Yenɛle lo li yaa kɔn gbɔn, mboro ŋa ma yen paa mbogo ŋa pè filige ka yen we. Mà cɛn wa na kiti kɔn na na, na yala lasiri* wi ni, ma si yala, lasiri wo maa jogo, naa mà konɔ kan ma yo panla gbɔn we!»

⁴Mbele pàa pye le Pɔli wi tanla, a pè sho fɔ: «A! Yenɛle li saraga wɔfenne to wo maa tegele we!»

⁵A Pɔli wì si pe yɔn sogo ma yo fɔ: «Sefenne, mi si jaga jɛn mbe yo saraga wɔfenne to wowi; katugu ki yen ma yɔnlɔgɔ wa Yenɛle senre sewe wi ni, ma yo fɔ: «Maga ka senpere yo ma woolo pe to wi na†.»

»
⁶Pɔli wìla ki jɛn ma yo kiti kɔnfenne ngbelege ki kanɛyeye nungba la pye Sadusiye*, a ki sanɛga ki yen Fariziye*. Ki kaa pye ma, a wì si gbele ngbanga pe yege na ma yo fɔ: «Sefenne, Farizi wi mi, na sevenne Fariziye wele. Naa na

jigi wi yen ki na ma yo kuulo pe yaa ka yen mbe yiri wa kunwɔ pi ni, ko kala na paa kiti kɔn na na.»

⁷Naa wìla kaa ko senre to yo ma, a Fariziye poro naa Sadusiye pe ni, pe nɛɛ para pe yeɛ na, a janwa wì si kɔn shyen. ⁸Katugu Sadusiye poro ma yo kuulo pe se ka yen, fɔ mɛɛge* woro wa, yinne woro wa. Ma si yala, Fariziye poro taga to ti ni fuun to na. ⁹A yogo kì si gbɔgɔ ma serege. Fariziye kanɛyeye ki ni, lasiri sewe jɛnfenne* pèle si yiri, mɛɛ senre ti le ngbanga, ma yo fɔ: «Wee kapege ka kpe jɛn, ŋa ki naja ŋa wì pye. Anme yinne, nakoma mɛɛge wa wì para wi ni.»

¹⁰A kendige kì si gbɔgɔ jɛnɛ, fɔ a sorodasheelee togbɔ wi fyɛ ma yo paga ka Pɔli wi kɔnɔ curo curo. A wì si konɔ kan sorodasheelee pe yeri ma yo pe tigi pe sa Pɔli wi le poo wɔ wa pe sɔgɔwɔ, pe kari wi ni wa malaga sigego* ki ni.

¹¹Ki pilige nungba ki yembinɛ li ni, a we Fɔ* wì suu yeɛ naga Pɔli wi na, maa pye fɔ: «Kotogo ta! Yege ŋa na màla serɛya wi yo laga Zheruzalemɛ, ki daga ma saa yo ma fun wa Ɔrɔmu ca.»

Zhufuye pàa yɔn le mbe Pɔli wi gbo

¹²Ki goto pinliwe pi ni, a Zhufuye* pè si yɔn le, ma wugu ma pe yeɛ danɛga ma yo pe se ka, pe se si wɔ, fɔ pe sa Pɔli wi gbo gbɛn. ¹³Mbele pàa ki yɔn ki le, pàa we lere nafa shyen wo na. ¹⁴A pè

†23.5: Eki 22.27.

si kari saraga wafenne teele poro naa lelele* pe korogɔ, mɛɛ pe pye fɔ: «Wè wugu ma we yɛɛ danɔa ma yo we se yaraga ka, fɔ we sa Pɔli wi gbo gben. ¹⁵Yoro wele, naa kiti kɔnfenne ngbelege ki ni fuun ki ni, yege yo ye sorodasheelee togbɔɔ wi kan wi Pɔli wi torogo laga ye yege sɔgɔwɔ, yege pye ndɛɛ yaa jaa mboo kala li yewe mbeli jɛn jɛngɛ. Woro wo na, we yen ma gbɛgele mboo gbo sannɪ wi sa gbɔn laga.»

¹⁶Ɛɛn fɔ, a Pɔli wi nɔsepyɔ sumboro wi pinambyɔ wì sɪgɪ yɔn leme pi logo. A wo si kari wa sorodasheelee pe malaga sigego ki ni ma saa ki yo Pɔli wi kan. ¹⁷A Pɔli wì si sorodasheelee tojɛɛ wa yeri, ma suu pye fɔ: «Kari ki lefɔnɔɔ ɔa wi ni wa sorodasheelee togbɔɔ wi yeri, katugu senre ta yen wi yeri wi yo wi kan.»

¹⁸A sorodasheelee tojɛɛ wì si kari ki lefɔnɔɔ wi ni wa sorodasheelee togbɔɔ wi yeri, ma sho fɔ: «Kasopyɔ Pɔli wo wìlan yeri, mala yenri ma yo mbe pan ki lefɔnɔɔ ɔa wi ni ma korogɔ, fɔ senre yen wi yeri wi yo ma kan.»

¹⁹A sorodasheelee togbɔɔ wì si lefɔnɔɔ wi yigi keɛ na, mɛɛ kari wi ni kanɔgaga na, ma suu yewe ma yo fɔ: «Yinɔi maa jaa mbe yo na kan?»

²⁰A wì suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Zhufuye pè yɔn wa nɔngba mbɔɔn yenri Pɔli wi ni, mbe kari wi ni wa kiti kɔnfenne ngbelege ki yege sɔgɔwɔ goto, mbege pye ndɛɛ paa jaa mboo kala li yewe mbeli jɛn

jɛngɛ. ²¹Ɛɛn fɔ, maga ka yenle, katugu mbele pe yaa ka lara mboo gbo, pè we lere nafa shyen wo na. Pè wugu ma pe yɛɛ danɔa ma yo pe se ka, pe se si wɔ, fɔ pe sa Pɔli wi gbo gben. Pe yen ma gbɛgele yinɔi, pe woro na yaraga ka singi ndɛɛ ma woyoro to.»

²²A sorodasheelee togbɔɔ wì sɪgɪ yo lefɔnɔɔ wi kan ma yo wiga kaga yo lere kpɛ kan mbe yo wìgɪ yo maa kan. Kona, a wì suu torogo ma yo wila kee.

Pàa kari Pɔli wi ni wa gboforoneri Felisi wi yeri

²³Ko puɔngɔ na, a sorodasheelee togbɔɔ wì si sorodasheelee teele jɛɛle jɛɛle pe shyen yeri, mɛɛ pe pye fɔ: «Ye sorodasheelee cenme shyen (200) pye pe gbɛgele, naa mbele pe maa nuru shɔn na pe nafa taanri ma yiri ke ni, naa njaanra fenne pe cenme shyen (200) ni, pe kari wa Sesare ca. Yembinɛ suro tiga li mbe kɔ yee kari. ²⁴Ye shɔnye pele gbɛgele, jɔngɔ Pɔli fun wi lugu wa na wi sa gbɔn yinɔngɛ wa gboforoneri Felisi wi na.»

²⁵A sorodasheelee togbɔɔ wì sɪgɪ sɛwɛ ɔa wi yɔnlɔgɔ ma yo fɔ:

²⁶«Mi Kulodi Lisiyasi, mila ki sɛwɛ ɔa wi torogi legbɔɔ gboforoneri Felisi wi kan. Mɔɔ shari. ²⁷Zhufuye pàa ki naɔa ɔa wi yigi na jaa mboo gbo. A mi naa na sorodasheelee pe ni, wè si saa wi shɔ pe yeri, katugu mila ki logo ma yo wi yen Ɔɔmɔ tara pisee.

²⁸Pàa baga naɔa wi na go ɔa na,

mila pye na jaa mbege jen. Kì pye ma, a mì si kari wi ni wa pe kiti kɔnfenne ŋgbelege ki yege sɔgɔwɔ. ²⁹A mì sigi yan fɔ pè бага wi na na kendige woo wi ni poro jate pe lasiri kapyere na, εen fɔ, wii yaraga ka pye ŋga ki daga kunwɔ ni, nakoma kaso yege ni. ³⁰Naa kì kaa yo na kan ma yo pè yɔn le wi na, le ki yɔngɔlɔ nungba ke ni, a mì suu torogo wa ma yeri, ma sigi yo mbele pè бага wi na pe kan ma yo pe sa бага wi na wa ma yege sɔgɔwɔ. We yen pilige ka o!»

³¹A sorodasheelee pè si kari Pɔli wi ni ki yembine li ni fɔ wa Antipatirisi ca, paa yege ŋga na kila yo ma pe kan we. ³²Ki goto pinliwe pi ni, sorodasheelee mbele pàa pye tɔɔɔ na, a poro si sɔngɔɔ wa pe malaga sigego ki ni, mɛɛ mbele pàa pye shɔnye na poro yaga, a pè kari Pɔli wi ni. ³³Naa pàa ka saa gbɔn wa Sesare, a pè si sewe wi wɔ maa kan gboforoneri wi yeri, mɛɛ Pɔli wi le wi kee. ³⁴A gboforoneri wì si sewe wi kara, mɛɛ Pɔli wi yewe wì yiri kinda ŋa ni wi ni. Naa wila kaa ki logo ma yo wì yiri wa Silisi kinda wi ni, ³⁵a wì sho fɔ: «Mbele pè бага ma na, na paga ka gbɔn laga, pa mi yaa ma yewe.»

A wì si konɔ kan ma yo pe Pɔli wi le wa Erɔdi* yungbɔgɔ ki ni, paa wele wi na.

Zhufuye pàa saa бага Pɔli wi na wa gboforoneri Felisi wi yege sɔgɔwɔ

24 ¹Naa piliye kanjurugo la kaa toro, a saraga wɔfenne to* Ananiyasi wì si gbɔn wa Sesare ca, wo naa Zhufuye* lelele* pele ni, naa naŋa sennjɛen wa ni, ŋa wila pye na para na sunlu leele na. Pàa pye naa yinri Teritulusi. A pè si saa бага Pɔli wi na wa gboforoneri Felisi wi yeri ma yo wì kapege pye. ²A pè si Pɔli wi yeri, a wì pan. A Teritulusi wi nee бага wi na na yuun fɔ: «Legbɔɔ Felisi, we yen yeyingge gbɔgɔ ŋga na, pa kì yiri mboro yeri. Ma kagala gbegewe pì we tara ti kanŋga fɔ jɛŋge. ³Kì tanla we ni fuun we ni. A waa ma shari lagapyew ki kagala ke kala na. ⁴εen fɔ, mi woro na jaa mbɔɔn te naa mbe kari yege, ki kala na, mila ma yenri ma kagbaraga pyege ki kala na, ma logo we yeri jenri. ⁵Wège yan ki naŋa ŋa, wi yen na we jɔlɔ ndɛɛ tifelege yama ye we sɔgɔwɔ. Wi yen na Zhufuye mbele dunruya wi lagapyew pe pinri. Wo wi yen Nazareti ca fenne gbogolomɔ pi to. ⁶Wì yere la pye na jaa mbe sherigo gbɔgɔ* ki tege fyɔngɔ* ni fun. Kì pye ma, a wè suu yigi. [Wàa pye na jaa mbe kiti kɔn wi na mbe yala we lasiri wo ni. ⁷εen fɔ, sorodasheelee togbɔɔ Lisiyasi wì si pan maa sho we yeri fanŋga gbɔgɔ ni, ⁸mɛɛ konɔ kan mbele pè бага wi na pe yeri pe pan laga ma yege sɔgɔwɔ.] Na maga ki

naja ŋa wi yewe, kagala ŋgele wè yo wì pye, pa ma yaa ke kaselege jen.»

⁹Pè baga wi na kagala ŋgele na, a Zhufuye pè yenle ki na ma yo pa ke yen ma.

Pɔli wila para mboo yee sho Felisi wi yege na

¹⁰Kona, a gboforoneri wì si senre ti kan Pɔli wi yeri. A Pɔli wì si senre ti le ma sho fɔ: «Migi jen ma yo maga le wa yegele legere ni ma yen ki tara nda ti kiti kɔnfɔ. Ki kala na, na jigi wi yen ma cen mbe para mbanla yee sho ma yege sɔgɔwɔ. ¹¹Mboro jate ma mbe ya mbege yewe mbege jen jɛŋge, fɔ ki fa toro pilige ke ma yiri shyen na, naa mi kari wa Zheruzalemu mbe sa Yenŋele gbɔgɔ we. ¹²Pee na yan mila kendige woo lere kpe ni, mbanla yan mila janwa wi sunnu naa waa wa sherigo gbɔgɔ ki ni, nakoma wa sheryinre ti ni, kana laga ka na wa ca nawa. ¹³Ki leele mbele paa baga na na kagala ŋgele na yingɔ, pe se ya mbege naga ma na mbe yo ke yen kaselege. ¹⁴Ma si yala, mi yen naga yuun naga finligi ma yege na fɔ: Zhezu konɔ na pe yen na yuun ma yo li woro kaselege, mi yen na tunngo piin we teleye Yenŋele li kan na yala lo ni. Eɛn fɔ, nda fuun ti yen ma yɔnɔgɔ wa lasiri* seweele poro naa Yenŋele yɔn senre yofenne* pe seweele pe ni, mi taga ti na. ¹⁵Na jigi wi yen ma taga Yenŋele li na, paa yege ŋga na poro fun pe woo wi yen ma

taga li na we, fɔ kuulo pe ni fuun, lesinmbele naa kapere pyefenne, pe yaa ka yen mbe yiri wa kunwɔ pi ni. ¹⁶Ko kì ti mi fun, mila ki ŋgbanga na nawa jatere wi koro jenŋe na na pilige pyew Yenŋele lo naa leele pe ni fuun pe yege na.

¹⁷«Naa yegele kele la kaa toro mala ta mi woro laga Zheruzalemu, a mi si kaa sɔngɔɔ ma pan penjara ni mbanla cenle woolo pe saga, mbe saara* wɔ Yenŋele li yeri. ¹⁸A pè si saa na ta wa sherigo gbɔgɔ ki ni milan yee pye kpoyi* Yenŋele li yege na. Janwa sila pye wa na ni, tinme sila si yiri. ¹⁹Eɛn fɔ, Azi kinda Zhufuye pèle la pye wa. Poro pe ja daga mbe pan laga, na kaa pye kala la yen pe yeri pe baga na na, peli yo ma yege na. ²⁰Nakosima, mila yere wa kiti kɔnfenne ŋgbelege* ki yege na, kambasinŋge ŋga mila pye, a pè yan, ki leele mbele laga yeen pege yo. ²¹Kaawɔ ki senre nunŋba nda mila yere ma yo ŋgbanga pe yege na to ce, fɔ: «Mi taga kuulo pe yenme pi na, ko kigi kan kiti yen na kɔɔn na na nala laga ye yege sɔgɔwɔ.»

²²Felisi wila ki Zhezu konɔ li wogo ki jen fɔ jɛŋge. A wì si pe sɔngɔɔ ma yo punŋo na sorodasheelee togbɔɔ Lisiyasi wiga ka pan, pa wi yaa pe kala li gbegele.

²³A wì si konɔ kan sorodasheelee tojɛe wi yeri, fɔ wi sa Pɔli wi le wa kaso wila wele wi na, eɛn fɔ, wi tifuli waa kan wi yeri jenri, wuu

wenne pe yaga paa wi kala li yongo wi kan.

Poli wila para Felisi naa Duruzili ni

²⁴Naa piliye jenri la kaa toro, a Felisi wi si pan wo naa wi jo Duruzili wi ni. Wo la pye Zhufuye woo. A Felisi wi si tun, a pe saa Poli wi yeri wi kan ma pan ma tagawa mba pe ma taga Zhezu Kiriwi na pi senre logo wi yeri. ²⁵En fo, naa Poli wila kaa na para leele pe daga mbe sin wa pe yinwege ki ni yege nga na, naa yee yingiwε, naa Yenjele li kiti kongɔ nga kila paan ti wogo ki na, a Felisi wi si fyε, ma sho fo: «Ma mbe ya kari yingɔ. Na mi ka ka wagati ta, pa mi yaa ma yeri naa.»

²⁶Wi jigi wila pye ki na fun ndεε Poli wi yaa penjara kan wi yeri. Ki kala na, wila wi yeri yerisaga legere na ma pan na baro piin wi ni.

²⁷Naa Yegele shyen la kaa toro, kona, a Porisiyusi Fesitusi wi si cen wa Felisi wi yonlo. Zhufuye pe kandanlaga ko Felisi wila pye na jaa mbe pye, a wi si Poli wi yaga wa kaso.

Poli wila ki yenri Orumu tara fenne wunlumbolo to wo mboo kala li gbegele

25¹Naa Fesitusi wila ka saa gbɔn wa ki kinda wi ni, ki pilige taanri wogo ki na, a wi si yiri wa Sesare ma kari wa Zheruzalemu. ²A saraga wafenne teele* poro naa Zhufuye* legboɔɔ

pe ni, pe si saa Poli wi le keε wa Fesitusi wi yeri. ³A pe si Fesitusi wi yenri ma yo wi Poli wi pye wi pan wa Zheruzalemu, katugu paa yon le wi na mboo gbo wa konɔ wi pansaga. ⁴A Fesitusi wi si pe yon sogo ma yo Poli wi yen wa kaso wa Sesare, fo wo jate sanni jenri wi yaa songoro mbe kari wa. ⁵A wi sigi senre nda ti taga wa ma yo fo: «Na mi kaa kee, ye ti ye teele pele mbe pinle na ni pe kari wa Sesare, pe sa бага ki naja nga wi na, na kaa pye wi kapege pye we.»

⁶Piliye yan Fesitusi wila pye wa pe yeri, yi sila toro pilige kolotaanri, nakoma ke na, ko pungo na, a wi si songoro ma kari wa Sesare. Ki goto pinliwe pi ni, a wi si saa cen wa kiti konsaga, mee tun ma yo pe Poli wi pye wi pan. ⁷Naa Poli wila kaa gbɔn wa, Zhufuye mbele paa yiri wa Zheruzalemu ma pan, a pe si saa wi maga, mee kapere legere yo mari taga wi na, nda pe sila ya mberi yo mberi filige. ⁸En fo, a Poli wi si para mboo yee sho, ma yo fo: «Mii kapege pye Zhufuye lasiri wi na, mii si ka pye sherigo gbogɔ* konaa wunlumbolo to wi na.»

⁹En fo, Fesitusi wila pye na jaa mbe Zhufuye pe nandanwa kala li pye, a wi si Poli wi pye fo: «Ma mbe yenle mbe kari wa Zheruzalemu kiti wi sa kon ma na wa na yege na ki kala na li na le?»

¹⁰A Poli wi suu yon sogo ma yo fo: «Mi yen yeresaga laga wunlumbolo to wi kiti konsaga. Pa

na kiti wi daga mbe kɔn laga. Mii kapege pye Zhufuye pe na, mboro jate màga jen jɛŋɛ. ¹¹ Na kaa pye mi yen jɔgɔfɔ, na kaa si pye mi kala la pye, na li daga kunwɔ ni, mii je na gbogo ki na. Eɛn fɔ, pè бага na na ma yo m̀ kagala ngele pye, na kaa pye kaselege woro ke ni, lere wa se ya mbanla le pe kɛɛ. Mi yen naga yenri wunlumbolo to wo mbanla kala li gbegele.»

¹² Kona, naa Fesitusi wila kaa para wi yerifenne pe ni ma saa kɔ, a wì sho fɔ: «Màga yenri wunlumbolo to wo mbɔɔn kala li gbegele, ma yaa kari weyi wa wi yege na.»

Pɔli wila para Agiripa naa Berinisi pe yege na

¹³ Naa piliye yà la kaa toro, a wunlunaŋa Agiripa* wo naa wi nɔsepyɔ sumboro Berinisi wi ni, pè si gbɔn wa Sesare mbe pan mbe Fesitusi wi shari. ¹⁴ Naa paa kaa na piliye yɔn ka piin wa, a Fesitusi wì si Pɔli kala li yege yo ma wunlunaŋa wi kan. Wila wi pye fɔ: «Felisi wila naŋa wa yaga laga kaso. ¹⁵ Naa mila kari wa Zheruzalemu, a saraga wɔfenne teele poro naa Zhufuye lelele* pe ni, pè sho fɔ ki naŋa wì kapege pye, ma silan yenri ma yo mbe kiti wi kɔn mboo jan wi na. ¹⁶ A m̀ si pe yɔn sogo ma yo ki woro Ɖɔmu tara fenne pe kalege mbe lere wa le kɛɛ, ndɛɛ wo naa mbele pè бага wi na pe ka sa fili laga nunɔba, wi para wuu ye sho kala na pè бага wi na li ni. ¹⁷ Kona, a pè si pan lagame. Mi

sigi pye kamɔŋɔ, ki goto pinliwe pi ni, a m̀ si saa cɛn wa kiti kɔnsaga, mɛɛ konɔ kan ma yo pe pan ki naŋa wi ni. ¹⁸ Wi winfenne pè kaa pan sanga ŋa ni, kapere nda mila pye na jate pe yaa yo wì pye, mi si ko ka logo. ¹⁹ Ka sila pye pe yeri, kaawɔ kendige pàa pye na woo wi ni pe sherege wogo na, naa naŋa wa wogo na, ŋa pe yinri Zhezu. Wì ku, a Pɔli wila ki yuun naga finligi ma yo wi yen yinwege na. ²⁰ Ki kala mbaa li gbegele yege ŋa na, kila na nawa pi wɔ. Ki pye ma, a m̀ si Pɔli wi yenri, na kaa pye wi mbe yenle mbe kari wa Zheruzalemu pe sa kiti wi kɔn wi na ki kala li na. ²¹ Eɛn fɔ, a Pɔli wì sigi yenri wunlumbolo to wo mboo kala li gbegele. A m̀ si konɔ kan ma yo poo yaga wa kaso, fɔ mbe saa torogo wunlumbolo to wi kan.»

²² A Agiripa wì si Fesitusi wi pye fɔ: «Mi jate mila jaa mbe logo ki naŋa wi yeri.» A Fesitusi wì suu pye fɔ: «Goto ma yaa logo wi yeri.»

²³ Ki goto, a Agiripa wo naa Berinisi pè si pan legbɔɔɔ panma pi na, ma pinle sorodasheelee teele tugbɔmbɔɔ naa ca ki legbɔɔɔ pe ni, ma saa ye wa kiti kɔnsaga. A Fesitusi wì si konɔ kan, a pè saa Pɔli wi yeri ma pan wi ni. ²⁴ Kona, a Fesitusi wì sho fɔ: «Wunlunaŋa Agiripa naa yoro mbele fuun ye yen laga we ni, ye yege yen naŋa ŋa na yeɛn, Zhufuye janwa wi ni fuun wì бага wi na wa na yege na wa Zheruzalemu naa lagame, na jɔrɔgi ma yo wii daga mbe

koro yinwege na. ²⁵ Mi wo na, m̀gi wele maga yan wii kapege pye, ̀ga ki daga poo gbo. Wo jate ẁ kaa ki yenri ma yo wunlumbolo to wo mboo kala li gbegele, a m̀ si yere ki yerewe mboo torogo wa wi kan. ²⁶ Mii senfire ta, nda mbe ỳnl̀g̀ wi kanng̀l̀ wunlumbolo to wi kan. Ko k̀ ti m̀ pan wi ni laga ye yege s̀gẁ, mboro jate wunlunaŋa Agiripa ma yege s̀gẁ, jango na waga wi yewe, mbe senre ta ta mberi ỳnl̀g̀. ²⁷ Ki woro ma yala na yege na mbe kasopỳ wa torogo, na senfire si ta kapege ̀ga p̀ yo ẁ pye ki na.»

**P̀li ẁla para mboo yee sho
wa Agiripa wi yege na**

26 ¹ A Agiripa* ẁ sigi yo P̀li wi kan ma yo f̀: «Ma mbe ya para m̀n yee sho ying̀.»

Kona, a P̀li ẁ suu kee ki yirige, mee ki senre nda ti yo, mbe ta mboo yee sho: ² «Wunlunaŋa Agiripa, Zhufuye* p̀ бага na na kagala ̀gele fuun na, k̀ tanla na ni jenge mbanla yee yan ma yege s̀gẁ nala, mbe para mbanla yee sho ki kagala ke ni; ³ katugu ma yen ma Zhufuye kalegele koro naa pe kendige ẁkagala ke jen jenge. Ki kala na, mi yen ǹ yenri, maga kun ma yee ni, ma logo na yeri.

⁴ «Na yinwege kila pye yege ̀ga na maga le na puwen pi na, Zhufuye pe ni fuun p̀ge jen. Maga le ki kongbanŋa ki na, m̀ tanga tangal̀m̀ mba na laga na cenle woolo pe s̀gẁ, konaa wa

Zheruzalemu, p̀ge jen. ⁵ P̀nla jen maga le faa, na pe mbe yenle mbege yo mbege filige we, f̀ m̀la pye na tanri na yala Fariziye* ̀gbelege ko ni, ̀ga ki koǹ tangala li yen ma ̀gban we sherege ki ni we. ⁶ Yenŋele l̀a ỳn f̀l̀* na k̀n we teleye pe yeri, pa na jigi wi yen li na, ko kala na kiti yen na k̀n na na ying̀. ⁷ We cengele ke ma yiri shyen ke jigi wi yen ki na f̀ ki ỳn f̀l̀ li yaa ka t̀n mbe ỳn fili. A p̀ bala na tunŋo piin Yenŋele li kan suyi s̀nl̀ naa yembine. Wunlunaŋa, ko jigi wo kala na Zhufuye p̀ бага na na. ⁸ Yingi na, a ye nee ki jate lere se ya taga ki na f̀ Yenŋele li ma kuulo pe yen ma pe yirige wa kunẁ pi ni?

⁹ «Mi jate m̀la ki s̀nri ma yo ki daga mbe kagala legerẽ pye mbe Nazareti ca fenne Zhezu wi mege ki j̀g̀. ¹⁰ Ko m̀la pye wa Zheruzalemu. Saraga ẁfenne teele* p̀a fanŋa kan na yeri, a m̀ tagafenne pe legerẽ le kaso. Naa p̀a pye na pe kuun, m̀la yenle ki na. ¹¹ Wagati legerẽ na, m̀la pye na pe j̀l̀ wa sheryinre* ti ni fuun ti ni. M̀la pye na pe ̀gbanga pe Zhezu wi mege ki j̀g̀. Nanŋbanwa p̀la toro na ni pe kala na, a m̀ taga pe na na pe j̀l̀ f̀ wa tara sannda ti cara ta ni.

**P̀li ẁla wi yee kanwa
Yenŋele yeri pi senre yo**

(Kapye 9.1-19; 22.6-16)

¹² «K̀ pye ma, a m̀ si kari wa Damasi ca, saraga ẁfenne teele

pàa fanŋga naa tunŋgo ŋga kan na yeri ki ni. ¹³Yɔnlɔfugo ki na, mala ta wa konɔ wunlunaŋa, a yanwa gbɔɔ pà si yiri wa yenŋele na ma pan, ma we yɔnlɔ yanwa pi na yere. A pì si yin ma mi naa na pinleyeenle pe ni we maga. ¹⁴A we ni fuun wè toori tara. A mì si magala la logo laa para na ni Zhufuye senre ni na yuun fɔ: «Sɔli, Sɔli, yinŋi na, a ma nee na jɔlɔ? Maa ma yee weleŋi paa nɔ yen, ŋa wi yen na wi yee sugulo wi kɔnrifɔ wanga na we.» ¹⁵A mì si yewe fɔ: «Ambɔ wi mboro, we Fɔ*?» A we Fɔ wì sho fɔ: «Muwi, mi Zhezu ŋa ma yen na jɔlɔ we. ¹⁶Ɛen fɔ, yiri ma yere. Milan yee naga ma na mbɔɔn pye na tunmbyee. Ma yaa pye na serefɔ, mbaa ki yuun sanmbala pe kan paa yege ŋga na mala yan nala we, mbaa ŋga mi yaa ka naga ma na naa ki yari pe kan. ¹⁷Mi yaa ma go shɔ Zhufuye pe kee, naa cengele sanŋgala woolo pe kee, poro mbele mi yaa ma tun pe yeri we. ¹⁸Mi yen nɔɔ tunnu ma sa pe yengele ke yenge. Ma pe pye pe wɔ wa wɔwɔ pi ni, pe pan wa yanwa pi ni. Pe wɔ wa Sɔtanla fanŋga ki ni, pe pan wa Yenŋele fanŋga ki ni, janŋo na paga taga na na, pe pe kapere ti kala yagawata, pe censaga ta wa mbele pè pye Yenŋele li woolo pe sɔɔwɔ.»

Pɔli wìla para wi tunŋgo ki wogo na

¹⁹«Kì pye ma, wunlunaŋa Agiripa, mii je yariyanga ŋga

kì yiri wa yenŋele na ma naga na na ki na. ²⁰Ɛen fɔ, a mì si Yenŋele senre ti yo wa Damasi ca gben, ko punŋo na, mee ti yo wa Zheruzalemu, naa Zhude tara ti lagapyew, konaa wa mbele pe woro Zhufuye pe yege sɔɔwɔ, ma yo pe pe kapere ti jen peri yaga, pe pe yee kan Yenŋele li yeri. Kapyere nda ti mbege naga fɔ pè pe kapere ti jen mari yaga, paa to piin. ²¹Ko kala na Zhufuye pàa na yigi wa sherigo gbɔɔ* ki ni, nee jaa mbanla gbo. ²²Ɛen fɔ, Yenŋele lilan go sige ma pan ma gbɔn nala, mi yen laga nala sereya wi yuun leele pe ni fuun pe kan, piile naa lelele. Mi woro na ka yege yuun, ndee ŋga Yenŋele yɔn senre yofenne* poro naa Moyisi wi ni pàa yo ma yo ki yaa ka pye ko. ²³Ko yen fɔ Kirisi* wila daga mbe jɔlɔ mbe ku, mbe pye koŋbanŋa mbe yen mbe yiri wa kunwɔ pi ni, konaa mbaa yanwa† pi wogo ki yari we cenle woolo poro naa cengele sanŋgala woolo pe kan.»

Pɔli wìla Agiripa wi yeri ma yo wi taga Zhezu wi na

²⁴Naa Pɔli wìla pye na para mboo yee shɔ, a Fesitusi wì si para ŋgbanga ma yo fɔ: «Yara ye ma ni Pɔli! Ma sewe jenndorogo kì yara le ma ni!»

²⁵A Pɔli wì suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Yara ma ti ye na ni, legbɔɔ Fesitusi. Senre nda mila yuun ti yen kaselege, ma pye tijinliwe ni.

†26.23 Yanwa mba pi senre ti yen na yuun po pi yen shɔwɔ we.

²⁶Wunlunaṅa jate wi yen ma ki kagala ke ni fuun ke jen. Mbe ya mbe kotogo ta mbe para wi yeḡe na ki kagala ke na. Mi taga ki na ma yo wì ke ni fuun nuṅba nuṅba ke jen, katugu ki wogo kii pye larawa. ²⁷Wunlunaṅa Agiripa, ma taga Yenḡele yon senre yofenne pe senre ti na le? Miḡi jen ma yo mà taga ti na.»

²⁸A Agiripa wì si Pòli wi pye fò: «Sanni jenri, ma yaa na jatere wi kanḡa mbe pye keretiyen*!»

²⁹A Pòli wì sho fò: «Fòonfòon ḡa na o, puṅgo na wi yo, mi yen na Yenḡele li yenri, kiga ka da mboro nuṅba na, een fò, ye ni fuun mbele yaa nuru na yeri nala, ye kanḡa ye pye tagafenne paa na yen, mi sho pe ye pò jòrḡo ni.»

³⁰Kona, a wunlunaṅa wo naa gboforoneri wi ni, naa Berinisi wi ni, naa mbele fuun pàa pye wa pe ni, pè si yiri ma yere. ³¹Naa pàa kaa kari, a pe nee pe yeḡe piin fò: «Ki naṅa ḡa, wii kapege ka kpe pye, ḡa ki daga wi gbowo, nakoma kaso yege ni.»

³²A Agiripa wì si Fesitusi wi pye fò: «Ki naṅa ḡa, ma mbe ja ya mboo wa wila kee, ndee ki pye wii jaga yenri wunlumbolo to wo mboo kala li gbegele we.»

PÒLI WI KONDANGALA MBE KARI WA ƆRƆMU CA KONAA WI KASO YEGE

27.1--28.31

**Pàa Pòli wi torogo
wi kari wa Ɔrɔmu ca**

27¹Naa kila kaa yere we ye tɔnməkɔɔ ka ni we kari wa Itali tara, a pè si Pòli naa kasopiile pele le sorodasheelee tojɛe wa kee, pàa pye naa yinri Zhuliyusi, wila pye Ɔrɔmu tara fenne sorodasheelee ḡbelege ḡa pàa pye na yinri «Wunlumbolo to wi sorodasheelee ḡbelege» ko ni. ²A wè si ye Adiramiti ca tɔnməkɔɔ ka ni, ko la daga mbe kari wa Azi kinda tɔnməkɔɔ yeresaga ki yeri. A wè si kari. Maseduwani kinda woolo wà la pye we ni, pàa pye naa yinri Arisitariki. Pa wila yiri wa Tesaloniki ca. ³Ki goto pinliwe pi ni, a wè si gbɔn wa Sidɔn ca. Zhuliyusi wila kajɛḡe pye ma Pòli wi kan. Wila yenle, a Pòli wì kari wi wenne pe kɔrḡo, mbe ta mboo kayɔḡo yaara ti ta pe yeri. ⁴Naa wàa kaa yiri lema, a wè si kari Shipiri lḡo fugo* tara ti titɔnlɔwɔ po ni, ma mara ti na, katugu tifeleḡe kila pye na gbɔn na waa we na. ⁵A wè si kɔḡje wi kɔn ma kari wa Silisi kinda wo naa Panfili tara ti tanla, mee saa gbɔn wa Mira ca, wa Lisi tara ti ni. ⁶Wama, a sorodasheelee tojɛe wì si Alegizandiri ca fenne tɔnməkɔɔ ka

ta, kila kee wa Itali tara. A wì si we le wa ko ni.

⁷A we nêe kee yɔ̀ɔ̀ɔ̀ tɔ̀nmɔ̀ pi go na ma piliye legerɛ ta. We gbɔ̀nwɔ̀ pɪ̀la ngban jɛ̀ngɛ wa Sinide ca ki yɔ̀n na. Naa tifelege kila kaa we yege kɔ̀n mbe kari lege wa ki kee ki na, a wè si toro wa Salimɔ̀ni tara laga nga kì ye wa kɔ̀ɔ̀je wi ni ki tanla, mbe ta mbe we yeɛ yan wa Kireti lɔ̀ɔ̀ɔ̀ fugo tara ti yeri. ⁸A we nêe toro Kireti lɔ̀ɔ̀ɔ̀ fugo tara ti kanngaga na ma te jɛ̀ngɛ, mɛɛ saa gbɔ̀n laga ka na pe ko yinri Tɔ̀nmɔ̀kɔ̀ɔ̀ Yeresara Jɛ̀ndɛ. Pa kila pye wa Lase ca ki tanla.

⁹Wagati legerɛ la we toro, fɔ̀ we karaga wa tɔ̀nmɔ̀ pi go na kila ngban ma serege, katugu yɛ̀ngɛ* lege pilige kila toro mako, a weresanga wila yɔ̀ngɔ̀. Ki kala na, a Pɔ̀li wì si pe yeri ma yo fɔ̀: ¹⁰«Na teelee, mìgi wele maga yan, ki tangala na li yaa pye mbe ngban. Jɔ̀ɔ̀wɔ̀ legerɛ yaa pye tɔ̀nmɔ̀kɔ̀ɔ̀ konaa ki nawa tuguro ti na, ko cɛ ma, woro jate ki mbe ya ti we we yinwege ki la.»

¹¹Ɛɛn fɔ̀, a sorodasheelee tojɛɛ wì si taga nga wi maa konɔ̀ kaan tɔ̀nmɔ̀kɔ̀ɔ̀ fevenne pe yeri wo naa tɔ̀nmɔ̀kɔ̀ɔ̀ fɔ̀ wi ni, pe senyoro ti na, ma wɛ Pɔ̀li woyoro to na. ¹²Ki laga ki tɔ̀nmɔ̀kɔ̀ɔ̀ yeresaga ki sila yɔ̀n we were sanga wi pye wa. Kì pye ma, mbele pàa pye wa tɔ̀nmɔ̀kɔ̀ɔ̀ ki ni, a pè legerɛ si yere ki yerewe mbe yiri wa ki laga ki na mbe bala mbe gbɔ̀n wa Fenikisi ca, mbe were sanga wi pye wama. Ki ca kila pye

Kireti lɔ̀ɔ̀ɔ̀ fugo tara ti tɔ̀nmɔ̀kɔ̀ɔ̀ yeresaga ka. Kila pye ma yege wa yɔ̀nlɔ̀parawa kalige kee naa yɔ̀nlɔ̀ tosaga kee ki yeri, naa yɔ̀nlɔ̀parawa kamejɛ kee naa yɔ̀nlɔ̀ tosaga kee ki yeri.

Tifelingbɔ̀ɔ̀ kà la yiri na gbɔ̀n wa kɔ̀ɔ̀je wi ni

¹³Naa tifelege jenri la kaa yiri wa yɔ̀nlɔ̀parawa kalige kee ki yeri na gbɔ̀n, a pè sigi jate ndɛɛ nga pàa pye na jaa mbe pye, ki mbaa ya pye. A pè si tɔ̀nmɔ̀kɔ̀ɔ̀ ki yeregeyaraga ki yirige nêe Kireti lɔ̀ɔ̀ɔ̀ fugo tara ti sɔ̀lɔ̀gi na kee. ¹⁴Ɛɛn fɔ̀, sannì jenri, a tifelingbɔ̀ɔ̀ kà si yiri wa lɔ̀ɔ̀ɔ̀ fugo* tara yanwira ti na nêe gbɔ̀n, pege yinri Erakilɔ̀n. ¹⁵A kì si tɔ̀nmɔ̀kɔ̀ɔ̀ ki wɔ̀nrɔ̀ɔ̀, wee ya mbaa ki finli mbaa kee wa ki ni. A wè si we yeɛ yaga ki kan kila kee we ni. ¹⁶A wè si saa toro lɔ̀ɔ̀ɔ̀ fugo jɛ̀ge ka tanla, pege yinri Kuloda. A wè si tɔ̀nmɔ̀kɔ̀ɔ̀ jeele li le mali le wa tɔ̀nmɔ̀kɔ̀ɔ̀ gbɛ̀ngɛ* ki ni, liga ka ta mbe jɔ̀ɔ̀. Li lewe pɪ̀la ngban wa fɔ̀ jɛ̀ngɛ. ¹⁷Naa pàa kaa li le wa tɔ̀nmɔ̀kɔ̀ɔ̀ gbɛ̀ngɛ ki ni, a pè si tɔ̀nmɔ̀kɔ̀ɔ̀ ki nandogomɔ̀ pi pɔ̀ manda ni, jɛ̀ngɛ kiga ka ta mbe ya. Pàa pye na fyɛ fɔ̀ paga ka sa lugu Siriti taayenge laga nga wa tɔ̀nmɔ̀ pi nɔ̀ɔ̀ ki na. Kì pye ma, a pè si tɔ̀nmɔ̀kɔ̀ɔ̀ ki paraga ki tirige, mɛɛ pe yeɛ yaga tifelege ki kan. ¹⁸Tifelingbɔ̀ɔ̀ kila koro na we jɔ̀lɔ̀ jɛ̀ngɛ, fɔ̀ ki goto a pè tɔ̀nmɔ̀kɔ̀ɔ̀ ki tuguro ta wɔ̀ ma wa wa kɔ̀ɔ̀je wi ni. ¹⁹Ki pilige taanri wogo ki

na, a pè si tɔnmɔkɔrɔ gbegeleyaara ta wɔ ma wa wa tɔnmɔ pe keyen jate yi ni. ²⁰Piliye legerɛ la toro, yɔnlɔ kii yan, wɔnɔɔɔ kee yan. A tifelingbɔɔ kɪ koro na gbɔɔn ɔgbanga ma, a we sunndoro tɪ kɔn we na, a wè yo we se ya shɔ naa.

²¹A kɪ mɔ jɛɔɔ na we fa yaraga ka. Kona, a Pɔli wɪ si yiri ma yere pe sɔɔwɔ, mɛɛ pe pye fɔ: «Na teelee, yaa daga mbe logo na yeri, waga ka yiri wa Kireti lɔɔ fugo tara ti ni. Anmɛ ki jɔlɔɔ ɔnga konna ki jɔɔwɔ mba pi se ja we ta. ²²Ɛɛn fɔ, yɪɔɔ mi yen na ye yerɛgi, ye kotogo ta; katugu wa kpɛ se wi yinwege ki la ye ni, fɔ tɔnmɔkɔrɔ ko nɔɔɔba ki yaa jɔɔ ko cɛ. ²³Nala yembine na li ni, Yɛnɔɔle na mi yen li woo, lo na mi yen na tunɔɔ piin li kan, li merɛɔɔ* wà wi yɛɛ naga na na. ²⁴Wilan pye fɔ: «Pɔli, maga kaa fyɛ. Ki daga ma kari wa wunlumbolo to wi yɛɔɔ sɔɔwɔ. Yɛnɔɔle li kagbaraga ɔnga li pye ma kan ki kala na, li yaa ti ma tangayɛnle pe ni fuun pe koro yinwege na.» ²⁵Ki kala na, na teelee, ye kotogo ta, katugu mɪ taga Yɛnɔɔle li na ma yo nda li yo, pa ki yaa si pye ma. ²⁶Ɛɛn fɔ, ki daga tifeleɔ ki we le ki we wa lɔɔ fugo tara tinndi wa go na.»

²⁷We yembine kɛ ma yiri tijere wolo li ni, ma we ta tifelingbɔɔ kila pye na kee na paan we ni wa Adiriyatiki kɔɔɔje wi na, yindɛɔ ki na, tɔnmɔkɔrɔ nawa tunmbyeele pe nɛɛ ki sɔnri ma yo waa yɔɔɔ tara ni. ²⁸A pè si tɔnmɔ pi taanla,

mɛɛ ki yan pi tijuguwo pi yen metere nafa ma yiri kɛ ma yiri kɔlɔshyen. Sanni jenri naa, a pè suu taanla ma suu yan metere nafa ma yiri kɔlɔtaanri. ²⁹A pè si fyɛ fɔ we tɔnmɔkɔrɔ kiga ka sa jiri sinndɛɛre ta na. A pè si tɔnmɔkɔrɔ ki yeregeyaara pɔɔɔ woro ti tijere tirige nɛɛ lalaaga ki singi, a kila mɔni pe yɛɔɔ na. ³⁰Tɔnmɔkɔrɔ ki tunmbyeele pàa pye na jaa mbe fe. A pè si tɔnmɔkɔrɔ jɛɛle li tirige wa kɔɔɔje wi ni, nɛɛ ki piin ndɛɛ pe yaa tɔnmɔkɔrɔ ki yeregeyaara nda wa yɛɔɔ ti tirige. ³¹A Pɔli wɪ si sorodasheelee tojɛɛ wo naa sorodasheelee pe pye fɔ: «Na ki leele mbele pee koro laga tɔnmɔkɔrɔ ki ni, ye se ya shɔ.»

³²Kona, manda nda tɪla pye ma pɔ tɔnmɔkɔrɔ jɛɛle li na, a sorodasheelee pè siri kɔɔnlɔ, mɛɛ li yaga laa kee.

³³Ma leele pe ta paa lalaaga ki singi, a Pɔli wɪ si pe ni fuun pe yenri ma yo pe ka. Wila yo fɔ: «Nala wi yen ye pilige kɛ ma yiri tijere, ye yen na korogi fuɔɔ, ye fa yaraga ka. ³⁴Ki kala na, mi yen na ye yenri fɔ ye yaakara ta ka, katugu ti kala yen ye na ye ta ye pɔɔɔ. Lere wo wa kpɛ yinzige nɔɔɔba jate se pɔɔɔ ye ni.»

³⁵Naa Pɔli wɪla kaa ko senre to yo, a wɪ si buru le ma Yɛnɔɔle li shari le pe ni fuun pe yɛɔɔ na, mɛɛ wi kɔɔnlɔ nɛɛ kaa. ³⁶Kona, a pe ni fuun pè si kotogo ta, mɛɛ ka fun. ³⁷Woro mbele wàa pye wa tɔnmɔkɔrɔ ki ni, wàa pye

Tɔnmɔ kɔrɔ ki jɔgɔwɔ (Kapye 27.41)

lere cɛnme shyen naa nafa taanri ma yiri kɛ ma yiri kɔgɔlɔni (276).
³⁸ Naa pàa kaa ka ma tin, a pè si shɔgɔlɔ ke wɔ ma ke wa wa tɔnmɔ, jɔngo tɔnmɔkɔrɔ ki ta ki tifaga.

Tɔnmɔkɔrɔ ki jɔgɔwɔ senre

³⁹ Naa laga kɪla kaa laga, tɔnmɔkɔrɔ ki tunmbyeele pe sila ki laga ki jɛn. Eɛn fɔ, a pè si lanjege walisaga ka yan, taambugɔ yɛn wa ki yɔn na. A pè si yere ki yerewe mbe kari tɔnmɔkɔrɔ ki ni wa ko taambugɔ laga ko na, na ki mbe ya pye we. ⁴⁰ A pè si tɔnmɔkɔrɔ ki yeregeyaara manda ti sangala, ma siri yaga wa tɔnmɔ. A pè si tɔnmɔkɔrɔ mbiriye

tugbɔrɔ ti manda ti sangala fun. Ko pungo na, a pè si tɔnmɔkɔrɔ ki yege paraga gbenge ki jaraga wa tifeleɛge ki ni, mɛɛ yege kan wa taambugɔ laga ki yeri. ⁴¹ Eɛn fɔ, a pè si saa yanra taambugɔ pishɔngɔ ka ni wa tɔnmɔ pi nɔgɔ, tɔnmɔ pi yinriwe naa pi togo filisaga ka na. Tɔnmɔkɔrɔ ki yege kɛɛ kɪla ye ma kan kinw wa taambugɔ ki ni, fɔ ki sila ya mbaa yege, ma si yala ki pungo kɛɛ ko la pye na kaari kaari tɔnmɔ pi yinriwe naa pi togo ki fanɔga na.

⁴² Sorodasheelee pàa pye na jaa mbe kasopiile pe ni fuun pe gbo, jɔngo wa ka ka lɔgɔ ki gbɔn mbe yiri mbe fe. ⁴³ Eɛn fɔ, sorodasheelee

tojɛ wila pye na jaa mbe Pɔli wi shɔ, a wì si sorodasheele pe yɛɛ kɔn paga ka ta mbe n̄ga pàa pye na jaa mbe pye ki pye. A wì si kɔn kan mbele paa tɔnmɔ jɛn pe yeri, ma yo poro mbe keli pe yew pe to wa tɔnmɔ, pe kɔn pe kari wa tara ti na. ⁴⁴Pe sanmbala poro mbe lugu tire papara papara ta na, nakoma tɔnmɔkɔrɔ n̄ga kì kaari kaari, pe lugu ki kɔnrɔkɔnrɔ ta na, pe kari. Pa kila pye ma, a pe ni fuun pè ta ma gbɔn yin̄ge wa lɔgɔ kɔn̄go ki na, yaraga si wa ta.

n̄ga kila pye Pɔli wi na wa Maliti lɔgɔ fugo tara ti ni

28 ¹Naa wàa kaa shɔ ma kɔ, a wè sigi logo ma yo ki lɔgɔ fugo* pege yinri Maliti. ²Ki tara ti woolo, kajɛn̄ge n̄ga pàa pye ma we kan, ki si tawa si tanla. Pàa kason gbɔgɔ ka gberi ma we ni fuun we yeri, a wè pan wa ki tanla, katugu tisaga la pye na paan, a were tila kuun fɔ jɛn̄ge. ³A Pɔli wì si saa yimbire wulo nari waa wa kason, a mɛrɛgɛ kà si yiri wa ti ni kason tufunwɔ pi na, mɛɛ wi nɔ ma yanra wi kɛɛ ki na. ⁴Naa lɔgɔ fugo tara woolo pàa kaa wɔgɔ ki yan kila yɔlɔ Pɔli wi kɛɛ ki na, a pe nɛɛ pe yɛɛ piin fɔ: «Kaselege ko na, ki naja n̄a legbolere wi; katugu ali maga ta wì shɔ ma yiri wa kɔgɔje wi ni, Yen̄gele na pe yinri kasin̄ge lii yenle mboo yaga yinwege na.»

⁵Ɛɛn fɔ, a Pɔli wì suu kɛɛ ki yangara, a wɔgɔ kì si to wa kason, yaraga kpe sila Pɔli wi ta. ⁶Ki leele

pàa pye na Pɔli wi wele mboo yan wi fɛ, nakoma wi to wi ku le ki yɔngɔlɔ nun̄gba ke ni. Ɛɛn fɔ, naa pàa kaa ki yan kì mɔ, kapege suu ta, a pè si pe jatere wi kan̄ga ma yo fɔ yarisun̄go kayi.

⁷Naja n̄a pàa pye na yinri Pubiliyusi, lɔgɔ fugo tara ti legbɔɔ we, wi kɛɛɛ tila pye ma yɔngɔ wa ki laga ki tanla. A wo si we yigi jɛn̄ge paa wi wenne yen. A wè piliye taanri pye wa wi go. ⁸Pubiliyusi wi to wila pye ma sinle, katugu witiwerewe naa tɔgɔtɔgɔni la pye wi na. A Pɔli wì si saa wi yan, ma Yen̄gele yenri maa keyen yi taga* wi na, a wì si sagala. ⁹Ko pun̄go na, a lɔgɔ fugo tara yambala sanmbala pè si pan fun, a pè sagala. ¹⁰A pè we gbɔgɔ fɔ jɛn̄ge. We karisaga, yaraga n̄ga fuun kala làa pye we na, a pè ki ni fuun ki kan we yeri.

Pɔli wila gbɔn wa Ɖɔmu ca

¹¹Naa yɛn̄ge taanri la kaa toro, a wè si ye Alegizandiri ca tɔnmɔkɔrɔ ka ni mɛɛ kari. Pàa pye naga tɛgere ti yinri «Waanla yen̄gele.» Pa kila were sanga wi pye wa. ¹²A wè si saa gbɔn wa Sirakusi ca, ma piliye taanri pye lema. ¹³A wè si kaa yiri lema, nɛɛ tin̄di wi tan̄gi na kee ma saa gbɔn wa Eregiyo ca. Ki goto, a tifelege kà sigi le na gbɔn ma yiri wa yɔnlɔparawa kalige kɛɛ yeri. Ki piliye shyen wogo ki na, a wè si gbɔn wa Puzɔli ca. ¹⁴A wè si saa sefenne pele yan wa, a pè we yenri ma yo we yapelege nun̄gba pye wa pe ni. Ko pun̄go na, a wè si kari

wa Ɖɔɔmu. ¹⁵ Tagafenne mbele wa Ɖɔɔmu, a pè si we tinme ta, mɛɛ pan ma we fili wa Apiyusi janla li ni, konaa wa Nambanmbala Tugugo Taanri ki ni. Naa Pɔli wila kaa pe yan sanga ŋa ni, a wì si Yenŋele li shari mɛɛ kotogo ta. ¹⁶ Naa wàa ka saa gbɔn wa Ɖɔɔmu, a pè si yenle ki na Pɔli wi koro wi ye, wo naa sorodashe nunŋba ni, wo la pye na wele wi na.

Pɔli wila Yenŋele senre yo wa Ɖɔɔmu

¹⁷ Naa piliye taanri la kaa toro, a Pɔli wì si Ɖɔɔmu Zhufuye* teele pe yeri pe pan wa wi yeri. Naa pàa kaa pe ye gbogolo, a wì si pe pye fɔ: «Na woolo, ali maga ta mii kapege pye we tara woolo pe na, mii si we teele pe kalɛgele fun ke jɔgɔ, pànla yigi wa Zheruzalemu, mala le Ɖɔɔmu tara fenne pe keɛ. ¹⁸ A poro na yewe na jaa mbanla wa, katugu pe sila kapege ka yan m̀i pye, ŋga ki mbe ti panla gbo. ¹⁹ Eɛn fɔ, Zhufuye pe sila yenle ko na, ko kilan jori, a m̀gi yenri wunlumbolo to wo mbanla kala li gbegele. Ko woro mbe ka yo fɔ mila jaa mbe baga na cɛnle woolo pe na mbe yo pe kapege pye. ²⁰ Ko k̀i ti m̀gi yenri mbe ye yan, mbe para ye ni; katugu Izirayeli* tara woolo pè pe jigi wi taga ŋa na, wo mege ki ti pànla pɔ ki jɔɔgɔ ŋa wi ni.»

²¹ A pè suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Wee sɛwe kpe ta ma kanŋɔlɔ mbe yiri wa Zhude tara. We woolo wa si si yiri wa mbe pan mbɔɔn senre

yo laga, nakoma mbe yo ma kapege pye. ²² Eɛn fɔ, we yen na jaa mbe ŋga maa sɔnri ki logo, katugu wège jen ma yo laga o laga, ki gbogolomɔ mba ma yen pi ni yeɛn, leele pe maa kendige woo pi ni.»

²³ A pè si pilige ka tɛge, poro naa Pɔli wi ni. Naa ki pilige kila kaa gbɔn, lelegere la pan wa laga ŋga Pɔli wila pye. Maga le pinliwe pi ni fɔ ma saa ki wa yɔnlɔkɔgɔ ki na, senre yege Pɔli wila pye na yuun pe kan: Wila pye na Yenŋele li wunluwɔ* wogo ki yari pe kan, naga jaa mbe pe jatere wi kanŋga Zhezu wi yeri, na para pe ni na yinrigi wa Moyisi lasiri* seweɛle poro naa Yenŋele yɔn senre yofenne* pe seweɛle pe ni. ²⁴ Pèle la taga nda Pɔli wila pye na yuun ti na, a pèle je pee taga ti na. ²⁵ Naa pe senre tila kaa yiri ti ye ti ye, a pe neɛ kee. Sanni pe sa kari, a Pɔli wì sigi senre nda ti taga wa cɛ, ma yo fɔ: «Senre nda Yinnekpoyi làa yo ma ye teleye pe kan wa Yenŋele yɔn senre yofɔ* Ezayi* wi yɔn, ti yen kaselege, ²⁶ fɔ:

*Ta kee ma saga yo ki cɛnle woolo
mbele pe kan fɔ:*

*Ye yaa kaa nuru jɛnge, eɛn fɔ, ye
se kaa ti kɔɔ jenni.*

*Ye yaa kaa wele jɛnge, eɛn fɔ, ye
se kaa yaan;*

*²⁷ katugu ki leele mbele yeɛn, pe
kotoro t̀i ŋban pe na.*

*Pè pe nunŋbogolo ke tɔn,
ma pe yenŋele ke tɔn,*

*jango paga kaa yaan pe yenŋele ke
ni,*

*paga kaa nuru pe nunḡbogolo ke
ni,
paga si kaa kagala kɔɔ jenni wa
pe kotogo na.*

*Paga ka ta mbe kanḡga mbe pan
mi Yenḡele na kɔɔḡḡ mbe ta mbe
pe sagala†.»*

²⁸ A Pɔli wì sho naa fɔ: «Ki kala na, ye daga mbege jen fɔ shɔwɔ senre nda tì yiri wa Yenḡele li yeri, tì torogo mbele pe woro Zhufuye pe kan fun. Poro wo na, pe yaa kari logo.»

²⁹ [Naa Pɔli wìla kaa ki senre ti yo ma, a Zhufuye pe nɛɛ kee na kendige woo pe yɛɛ ni ḡgbanga.]

³⁰ Pɔli wìla yegele shyen poni koro pye wa go ḡga wìla le naga sara ki ni. Mbele fuun pàa pye na paan naa shari, wìla pye na pe yaara woo. ³¹ Wìla pye na Yenḡele li wunluwɔ wogo ki yuun, ma kotogo ta na leele pe nari Zhezu Kiriwi wi senre ti ni, lere pyɔ wo sila wi yegɛ kɔn.

†28.26-27: Eza 6.9,10.